

LIETUVOS MOKINIŲ NAUDOJIMOSI MOBILIAISIAIS TELEFONAIŠ YPATUMAI

TYRIMO ATASKAITA

Vilnius

2012

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pavedimu tyrimą organizavo ir ataskaitą parengė Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras.

Tyrimą atliko:

Viktorija Buzytė, Jolanta Rybalko, Alina Rogoža, Daiva Žeromskienė, Vitalijus Gurskas, Romuald Loiba – Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras

dr. Rita Sketerskienė – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija

Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistai

Elona Airolita Jankauskaitė, Viktorija Grigorjevaitė, Aušra Banaitytė, Dovilė Kisieliūtė – Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos institutas

Kabos redaktorė

Lina Biekštaitė

TURINYS

SANTRAUKA	4
ĮVADAS	7
TYRIMO TIKSLAS	8
TYRIMO UŽDAVINIAI.....	8
TYRIMO METODIKA.....	8
REZULTATAI.....	9
IŠVADOS.....	76
REKOMENDACIJOS IR PASIŪLYMAI	78
PRIEDAI	80

SANTRAUKA

Darbo tikslas: Nustatyti 4, 8, 11 klasių mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais Lietuvos mokyklose paplitimą bei naudojimosi ypatumus.

Metodika: Mokinių bei mokytojų ir mokyklų vadovų apklausos duomenys iš užpildytų anketų buvo suvesti į skaičiuoklės „Excel“ elektroninę duomenų rinkmeną. Duomenų statistinė analizė, vertinanti ryšius tarp duomenų, atlikta naudojant SPSS statistinį paketą bei „Microsoft Excel“ programą. Gauti rezultatai pateikti lentelėmis ir grafikais. Kokybinių požymių reikšmės pateikiamos procentais. Tyrime dalyvavo 39 savivaldybių 4, 8 ir 11 klasių mokiniai. Iš viso gautos 2209 anketos, tyrimui buvo naudojamos 2193 anketos, likusios atmestos kaip netinkamai užpildytos. Mokytojai ir mokyklų vadovai iš viso užpildė 401 tyrimo anketą. Iš šių anketų tik 2 buvo netinkamai užpildytos. Imtis reprezentatyvi. Tyrimo analizei panaudotos 399 tyrime dalyvavusių mokytojų ir mokyklų vadovų anketos.

Mokiniais, atsižvelgiant į klasę, ir mokytojams, mokyklų vadovams buvo pateiktos skirtingos anketos. 4 klasės mokinių anketą sudarė 16 klausimų, 8, 11 klasių mokinių – 38 klausimai, mokytojų, mokyklų vadovų – 13 klausimų. Šie klausimai buvo apie naudojimąsi mobiliaisiais telefonais ir jo tikslus, laikymo ypatumus, mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai bei draudimus mobiliaisiais telefonais naudotis mokykloje.

Rezultatai: Tyrime dalyvavo 2193 mokiniai: 1232 mergaitės (56,2 %) ir 961 berniukas (43,8 %). Taip pat apklausti 399 mokytojai ir vadovai: 321 moteris (80,5 %) bei 78 vyrai (19,5 %). Tyrime dalyvavusių mokinių amžius – nuo 9 iki 20 metų. Didžiąją daugumą sudarė 10, 14 ir 15 metų mokiniai (atitinkamai 23,9 %, 25,9 % ir 17,3 %). 9 metų mokinių buvo 1,1 %, 12 metų ir 20 metų mokiniai sudarė mažiausią dalį apklaustųjų (atitinkamai 0,2 % ir 0,1 %). Mokiniai buvo apklausiami neatsižvelgiant į jų gyvenamąją vietą. Dauguma mokinių gyvena kaimo vietovėje (39 %), šiek tiek mažiau mieste (36 %). 98,6 % mokinių turi ir naudoja mobiliaisiais telefonais, 0,6 % mokinių neturi mobiliojo telefono, nes jiems jis nereikalingas, ir 0,8 % mokinių neturi mobiliojo telefono, bet norėtų turėti. Vertinant mobiliųjų telefonų paplitimą tarp mokinių svarbu nustatyti, kada moksleivis įsigijo telefoną ir kiek laiko jį turi. Dauguma respondentų nurodė, kad mobilių telefoną įsigijo pradinėse klasėse. 22,1 % apklaustųjų nurodė, kad mobilių telefoną įsigijo 1 klasėje, 17,5 % – 2 klasėje, 16,9 % – 3 klasėje, 15,76 % – 4 klasėje. 0,56 % apklaustųjų nurodė, kad mobilių telefoną įsigijo 9 ir 10 klasėje, 0,42 % – 11 klasėje. Net 7,9 % apklaustųjų teigė, kad mobilių telefoną įsigijo dar lankydamiesi darželį. Daugumai mokinių mobiliuosius telefonus nupirko artimieji arba jie gavo dovanų (79,3 %). Mobilusis telefonas dažniausiai naudojamas skambinimui, trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui, žaidimui ir muzikos klausymuisi, o rečiau – naršymui internete bei kitiems tikslams. Pusė apklaustų ketvirtokų (51,4 %) mobilių telefoną naudoja trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui ir žaidimui, o 64,4 % apklaustų ketvirtokų – skambinimui. Trečdalis apklaustų mokinių (31,1 %) nurodė, kad per parą paprastai išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių (SMS). 31,3 % 8 klasės mokinių išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių per parą, o 17,3 % respondentų išsiunčia iki 10 trumpųjų žinučių per parą. Apie trečdalis respondentų mobiliuoju telefonu kalba iki 5 min. (33,7 %) ir 5–15 min. (34,2 %) per parą. Daugiau nei 30 min. mobiliuoju telefonu kalba 16,9 % mokinių. 11,2 % mobiliuoju telefonu laisvalaikį naudoja todėl, kad taip yra madinga, 7,6 % apklaustųjų nurodė, kad neturi draugų, su kuriais galėtų leisti laisvalaikį, ir 4,3 % respondentų laisvalaikį naudoja mobiliuoju telefonu todėl, kad dažnai jaučiasi vieniši. Apie pusė (43,5 %) respondentų nurodė, kad negali gyventi be mobiliojo telefono. Beveik pusė apklaustųjų (49,8 %) nurodė, kad yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, tačiau jų nesilaiko, 26,5 % respondentų apie rekomendacijas nieko nėra girdėję ir tik 23,7 % mokinių yra girdėję apie rekomendacijas ir jomis vadovaujasi. Trečdalis respondentų (33,7 %) mobilių telefoną turi ilgiau nei 6 metus. Dauguma respondentų (69,3 %) naudoja vienu mobiliuoju telefonu, kuriame yra viena SIM kortelė. Vienu telefonu su dviem SIM kortelėmis naudoja 8,5 %. Daugiau nei pusė respondentų (56,2 %) nurodė, kad nebijo, jog iš jų gali kas nors atimti mobilių telefoną, tačiau trečdalis apklaustųjų (31,1 %) nurodė, kad bijo, jog iš jų bus atimtas mobilusis telefonas. Didžioji dauguma apklaustų mokinių (78,5 %) naudoja laisvų rankų įrangą, tačiau 12,1 % mokinių ją nesinaudoja. Dauguma mokytojų, mokyklų vadovų pažymėjo, jog nesinaudoja tokia įranga (70,3 %). 87,9 % mokinių nurodė, kad jų mobilusis telefonas yra visada įjungtas, nepriklausomai nuo paros laiko. Tą patį tvirtino ir 87 % mokytojų bei mokyklų vadovų. Daugiau kaip pusė apklaustųjų (67,8 %) savo mobilių telefoną laiko drabužių kišenėje, ant stalo ar stalčiuje. 87,7 % respondentų savo mobiliojo telefono nenumeta kur papuola ir net 82,8 % apklaustų mokinių savo mobiliojo telefono nenešioja rankinėje ar kuprinėje. Beveik pusė respondentų (47,2 %) miego metu mobilių telefoną laiko šalia lovos ir tik 6,9 % apklaustųjų nakčiai mobilių telefoną išneša į kitą kambarį. Dauguma mokinių miega 7–8 val. 14,8 % mokinių

nurodė, kad naktimis miega neramiai. 43,7 % nurodė, kad atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję. Apie pusę respondentų (46,4 %) nurodė, kad kartais jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono. 73,9 % mokytojų, mokyklų vadovų nurodo, kad kasdieniame gyvenime be mobiliojo telefono negalėtų apsieiti. 53,7 % mokinių nurodė, kad jiems kartais sunku susikaupti. 13,9 % mokinių kartais sulaukia grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS, 3,2 % – nuolatos. 7,2 % mokinių nurodė, kad kartais jie patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio, 2,3 % patyčias dėl telefono modelio patiria nuolatos. 54,8 % apklaustų mokinių nurodė, kad kartais pamokų metu naudojami mobiliuoju telefonu, kai to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti. 81,9 % mokytojų nurodė, kad pamokų metu nereikalauja naudotis mobiliaisiais telefonais užduotims atlikti. 81,2 % mokinių ir 90,2 % mokytojų bei mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje pamokų metu draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu. 70,3 % mokytojų bei mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje yra patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą, remiantis Sveikatos apsaugos ministerijos ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis.

Išvados: Mobilųjį telefoną turi 98,6 % Lietuvos mokyklų mokinių. 97,2 % ketvirtos, 99,2 % aštuntos ir 99,4 % 11 klasės mokinių turi telefonus. 79,3 % mokinių mobilųjį telefoną nupirko arba padovanojo artimieji. 69,3 % mokinių naudoja vieną telefono aparatą su viena SIM kortele. 29,6 % aštuntos ir 22,7 % 11 klasės mokinių naudojami dviem mobiliaisiais telefonais. 33,7 % mokinių mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus. Dauguma aštuntos ir 11 klasės mokinių mobiliaisiais telefonais naudojami ilgiau nei 6 metus. 4 klasės mokiniai daugiausiai mobiliųjų telefonų įsigijo pirmoje klasėje. Daugiausiai 8 klasės mokinių mobilųjį telefoną įsigijo 1–3 klasėse. Daugiausiai 11 klasės mokinių mobilųjį telefoną įsigijo 4–6 klasėse. Dauguma mokinių nurodė, kad dažniausiai mobiliuosius telefonus naudoja su tėvais susisiekti, skambinimui, trumpųjų žinučių siuntimui. Maža dalis mokinių paminėjo, kad mobiliuosius telefonus naudoja kaip įvaizdžio dalį ir kad neišsiskirtų iš kitų. Daugiau visų klasių berniukų nurodė, kad mobilųjį telefoną naudoja pramogai ir laisvalaikio praleidimui. Mergaitės daugiau už berniukus išsiunčia trumpųjų žinučių (SMS) ir ilgiau kalba telefonu. Berniukai labiau linkę naudotis interneto naršymo funkcija telefone. 48,7 % mokinių nurodė, kad laisvalaikį leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu. 43,5 % mokinių negalėtų gyventi be mobiliojo telefono. Mergaitėms būtų sunkiau susitaikyti su gyvenimu be mobiliojo telefono nei berniukams. Tik 23,7 % mokinių naudojami saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis. Daugiausiai abiejų klasių mokinių nurodė, kad naudojami šiomis rekomendacijomis: „Skambinu tik esant būtinybei“, „Stengiuosi kalbėti kuo trumpiau“, „Miegodamas nelaikau mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos“ ir „Vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojuosi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija“. Daugiau mergaičių žino arba yra girdėjusios apie saugaus mobiliojo telefono naudojimo rekomendacijas, tačiau daugiau berniukų jų laikosi. Mergaitės dažniau mobilųjį telefoną laiko dėkle arba laikiklyje, kuris yra ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu ir telefoną laiko rankinėje ar kuprinėje. 87,9 % mokinių ir 87 % mokytojų savo mobiliojo telefono, kai jis yra nenaudojamas (naktį taip pat,) neišjungia. Didžioji dalis ketvirtokų, aštuntokų ir vienuoliktokų nurodė, kad mobiliuosius telefonus laiko visada įjungtus. Miego metu daugiau mergaičių nei berniukų mobilųjį telefoną laiko po pagalve. Berniukai telefoną linkę laikyti drabužių kišenėje, o miegant jiems telefono vieta nesvarbi ir mobilųjį telefoną laiko kur papuola. 57,2 % vienuoliktos ir 13,8 % 8 klasės mokinių savo mobilųjį telefoną laiko po pagalve ar šalia lovos, nors vertinant mobiliojo telefono laikymą po pagalve ar šalia lovos tarp mokinių neatsižvelgiant į klasę paaiškėjo, kad tik 14,3 % mokinių mobilųjį telefoną miego metu laiko po pagalve arba šalia lovos. Laisvų rankų įrangą naudoja daugiau aštuntokų nei vienuoliktokų (atitinkamai 81,5 % ir 64,6 %). Abiejų klasių mokiniai laisvų rankų įrangą dažniausiai naudoja muzikos klausimuisi. Kalbėjimui laisvų rankų įrangą naudojami mažiau nei pusė (41,8 %) mokinių. Tik 16,9 % mokyklų vadovų bei mokytojų naudojami laisvų rankų įrangą. 43,7 % mokinių atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. Daugiau aštuntokų (56 %) nei vienuoliktokų (47,3 %) atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. 53,7 % mokinių nurodė, kad kartais yra sunku susikaupti. 54 % aštuntų ir 57,5 % 11 klasės mokinių kartais sunku susikaupti. Mergaitėms dažniau nei berniukams susikaupti yra sunku. 9,5 % mokinių patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. 7,8 % vienuoliktokų, 8 % aštuntokų ir net 15,2 % ketvirtokų patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. Daugiausia patyčias patiria jaunesni mokiniai. Mergaitės dažniau nei berniukai patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. 54,8 % mokinių kartais pamokų metu naudojami mobiliuoju telefonu. Yra dvigubai daugiau berniukų nei mergaičių, nuolatos naudojančių mobilųjį telefoną pamokų metu. Nustatyta, kad pamokų metu dažniausiai mobiliaisiais telefonais naudojami 11 klasės mokiniai. Net 63,4 % vienuoliktokų, 54,8 % aštuntokų ir tik 8 % ketvirtokų pamokų metu, kai to nereikia mokytojo užduotims atlikti, naudojami mobiliaisiais telefonais. Daugiau nei 80 % visų klasių mokinių bei 90,2 % mokytojų nurodė, kad jų mokyklose naudotis mobiliuoju telefonu pamokų metu draudžiama. 2,3 % visų klasių mokinių ir 0,7 % mokytojų bei mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokyklose naudotis mobiliaisiais telefonais draudžiama visoje mokyklos teritorijoje visą dieną. Apie 10 % visų tyrime dalyvavusių mokinių mokyklose leidžiama naudotis

mobiliaisiais telefonais. Dauguma mokytojų ir mokyklų vadovų įsitikinę, kad mobilusis telefonas yra kenksmingas sveikatai. Mokytojai ir vadovai nurodė, kad mokiniai apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai informuojami dažniausiai klasės valandėlių metu, ši tema integruojama į daugelio dalykų pamokas. Visi mokyklų vadovai ir dauguma mokytojų nurodė, kad mobilieji telefonai mokiniams mokykloje yra nereikalingi, mokytojai mokinių neskatina atlikti užduočių mobiliaisiais telefonais. 63,3 % mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje yra buvę konfliktų su mokiniais dėl jų chuliganiško naudojimosi mobiliaisiais telefonais. Dažniausiai nurodytos konfliktų priežastys: pamokų metu neišjungtas garsas, atsakinėjimas į skambučius bei trumpąsias žinutes (SMS).

IVADAS

Mobilusis telefonas tapo neatsiejama kasdienio gyvenimo dalimi: rytais jis mus žadina, telefonu bendraujame su draugais ir kolegomis, rašome el. laiškus, mokame už automobilių stovėjimą, naršome internete, tikriname „Facebook“ paskyrą, o vakare, nustatę žadintuvą, vėl užmiegame kartu su telefonu.

Vaikai yra sparčiausiai auganti mobilių telefonų vartotojų grupė. „Eurobarometro“ duomenimis, Europos Sąjungoje 70 % vaikų nuo 12–13 metų ir 23 % vaikų nuo 8–9 metų jau neišsivaizduoja gyvenimo be mobiliojo telefono. Vilniaus universiteto Visuomenės sveikatos instituto atlikto tyrimo metu nustatyta, kad mobiliųjų telefonų paplitimo dažnis Vilniaus mieste tarp 11–12 klasių mokinių yra 99,33 %. Vaikai laikomi jautria visuomenės grupe sveikatos atžvilgiu, nes vaikystėje vis dar vystosi daugelis organizmo sistemų, todėl neužtikrinama tinkama organizmo apsauga nuo kenksmingų aplinkos veiksnių (tarp jų ir elektromagnetinės spinduliuotės). Vaikai ir paaugliai yra jautresni jų poveikiui. Kai kurios šalys bando nustatyti amžiaus ribą, nuo kada galima naudotis mobiliuoju telefonu, kitos pasisako už konkretaus laiko, kiek vaikai gali kalbėti telefonu, nustatymą (pvz., ne ilgiau kaip 6 min.) ir pan. Lietuvoje nėra nustatyto amžiaus, nuo kada galima naudotis telefonu. Pagrįstų įrodymų dėl mobiliųjų telefonų žalos sveikatai šiandien nėra, bet mobiliaisiais telefonais naudojamosi vos daugiau nei 20 metų, todėl ilgalaikio naudojimosi pasekmės gali išryškėti daug vėliau. Kadangi vaiko organizmas dar auga ir vystosi, mokslininkai sutaria, kad vaikai gali būti labiau pažeidžiami nei suaugusieji.

Vaikai, kurie turi priklausomybę nuo mobiliųjų telefonų, kaip ir nuo kompiuterinių žaidimų, dažnai tampa irzlūs ir užsidarę. Priklausomybė nuo mobiliojo telefono ateityje gali tapti didele problema. Dr. Davidas Sheffieldas iš Stafordšyro universiteto teigia, kad 16 % iš 106 jo atliktame tyrime dalyvavusių asmenų pasižymėjo problemiška elgsena, susijusia su mobiliojo telefono naudojimu.

2010 m. gegužės mėn. Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) informaciniame biuletenyje Nr. 193 ir 2010 m. gegužės 17 d. PSO informaciniame biuletenyje Nr. 200 Tarptautinė vėžio tyrimo agentūra (IARC) apibendrina „Interphone“ tyrimo rezultatus ir informavo, kad nerasta tiesioginio ryšio tarp aktyvaus ilgalaikio naudojimosi mobiliuoju telefonu ir vėžinių susirgimų, bei atkreipė dėmesį dėl gliomos išsivystymo rizikos galimybės 10 % vartotojų, kurie intensyviai naudoja mobiliuosius telefonus daugiau nei 10 metų. PSO nurodė, kad iki 2011 m. PSO IARC įvertins mobiliųjų telefonų skleidžiamų elektromagnetinių laukų kancerogeninio poveikio riziką, o iki 2012 m. atliks oficialų radijo dažnio elektromagnetinių laukų rizikos įvertinimą.

Atsižvelgdama į PSO rekomendacijas ypatingą dėmesį skirti vaikų sveikatos apsaugai, Sveikatos apsaugos ministerija rekomendavo riboti mobiliųjų telefonų naudojimą šalies mokyklose – pamokų metu jie turėtų būti išjungti, o mokyklos teritorijoje jų naudojimas apribotas.

Kai kurios švietimo įstaigos jau atsižvelgė į specialistų įspėjimus.

TYRIMO TIKSLAS

Nustatyti 4, 8 ir 11 klasių mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais Lietuvos mokyklose paplitimą bei naudojimosi ypatumus.

TYRIMO UŽDAVINIAI

1. Nustatyti mobiliųjų telefonų naudojimo paplitimą tarp 4, 8 ir 11 klasių mokinių.
2. Įvertinti naudojimosi mobiliaisiais telefonais trukmę.
3. Išanalizuoti 4, 8 ir 11 klasių mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais ypatumus.
4. Įvertinti mokyklų vadovų ir klasių auklėtojų nuomonę apie mokinių naudojimąsi mobiliaisiais telefonais mokykloje.

TYRIMO METODIKA

Tyrimo vykdymui buvo gautas Švietimo ir mokslo ministerijos pritarimas (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2012 m. balandžio 2 d. raštas Nr. SR-1714)). Tyrimui atrinktų klasių mokiniams prieš pradedant vykdyti tyrimą buvo pateikta informacija apie tyrimą bei gautas tėvų sutikimas, kad jų vaikai gali dalyvauti tyrime.

Pritarus mokyklos administracijai bei paaiškinus vaikams apie tyrimą, dalyvaujant klasės auklėtojai ir mokyklos visuomenės sveikatos priežiūros specialistei atlikta mokinių anoniminė anketinė apklausa.

Tyrimui pasirinkti visos Lietuvos 4, 8 ir 11 klasių mokiniai. Tyrimo anketas platino savivaldybių visuomenės sveikatos biurai (toliau – biuras), taikydami atsitiktinės lizdinės atrankos principą. Imties vienetu pasirinktas biuras. Tyrimo metu Lietuvoje dirbo 33 biurai, išsidėstę visoje Lietuvos teritorijoje. Švietimo valdymo informacinės sistemos duomenimis, 2009/2010 mokslo metais Lietuvoje mokėsi 33699 4-os, 40114 8-os ir 21411 11-os klasės mokinių. Iš viso – 115233 mokiniai. Imtis apskaičiuota naudojant „OpenEpi“ statistinę programą. Tyrimui reikalinga reprezentatyvi – imtis 1915 mokinių. Kiekvienam biurui paskirta po 60 anketų. Biurai iš savo teritorijos mokyklų sąrašo atsitiktinės atrankos būdu pasirinko mokyklas ir apklausė reikalingų klasių mokinius, klasės auklėtojus ir mokyklų vadovus. Mokyklai atsisakius dalyvauti tyrime, buvo pasirenkama kita mokykla iš sąrašo, esanti iškart po atsisakiusiosios.

2011/2012 m. mokslo metų pradžioje Lietuvoje bendrojo lavinimo mokyklose dirbo 37436 pedagogai. Tyrimui reikalinga reprezentatyvi imtis yra 381 pedagogas (su 95 % standartine paklaida). Imtis paskaičiuota

naudojantis internetine imties skaičiuokle (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>, žiūrėta 2012 m. balandžio 8 d.).

Atlikus tyrimą, mokytojai ir mokyklų vadovai iš viso užpildė 401 tyrimo anketą. Iš šių anketų tik 2 buvo užpildytos netinkamai. Tyrimo analizei panaudotos 399 tyrimo dalyvavusių mokytojų anketos.

Apie mokinių apklausos laiką ir vietą mokyklų vadovai ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, dirbantys mokykloje, buvo informuojami iš anksto. Apklausą vyko 2012 m. gegužės–birželio mėnesiais. Joje dalyvavo tik tuo metu mokykloje, kurioje buvo vykdoma apklausa, buvę ir tyrimo sutikę dalyvauti 4, 8 ir 11 klasių mokiniai, klasės auklėtojai ir mokyklų vadovai. Prieš išdalinant anketas, tyrimo dalyviams paaiškinta anketos pildymo instrukcija, informuota, kad bus užtikrinamas duomenų anonimiškumas ir konfidencialumas, pabrėžiant anketos anonimiškumą, bei informuota apie tiriamojo asmens galimybę bet kuriuo metu atsisakyti dalyvauti tyrimo. Siekiant, kad anketos būtų užpildytos kuo tiksliau ir kad mokiniai neužmirštų minėtos informacijos ir anketos pildymo instrukcijos, visa tai dar kartą surašyta tituliname anketos lape. Anketas dalijo biuro specialistas, dirbantis mokykloje. Užpildytas anketas biuro specialistai surinko ir perdavė tyrimo vykdytojui – Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centrui.

Tyrimui buvo naudojami darbo grupės, kurią sudarė Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro visuomenės sveikatos specialistai, sukurti klausimynai. Siekiant gauti objektyvesnės informacijos ir išsiaiškinti, ar Lietuvoje vaikų, besinaudojančių mobiliaisiais telefonais, amžius jaunėja, buvo parengtos trys anketos (priedai). Dvi anketos skirtos mokiniams: viena anketa skirta 4 klasės mokiniams, antra anketa, platesnė, skirta 8 ir 11 klasių mokiniams, o trečia anketa skirta mokyklų vadovams ir klasių auklėtojams.

Kiekvienam biurui buvo apskaičiuotas mokinių skaičius, kurį reikėjo apklausti. Tarkim, ketvirtokus (imtis 35) buvo galima apklausti vienoje mokykloje, vienoje klasėje, vienoje mokykloje keliose klasėse ar po 5 vaikus iš skirtingų mokyklų.

REZULTATAI

Lietuvos mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais ypatumai

Tyrimo analizė atlikta naudojantis statistiniu paketu SPSS (*Statistical Package for Social Sciences*) ir „Microsoft Excel“ programa. Aprašomuoju būdu įvertintas mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais paplitimas ir ypatumai. Tyrimo taip pat analizuota, ar yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų naudojantis mobiliaisiais telefonais. Šiam skirtumui apskaičiuoti panaudoti šie testai: *Pearson Chi-Square*, *Fisher's Exact Test*, *Linear-by-Linear*. Jei tikėtini dažniai mažesni už 5, tuomet panaudotas *Fisher's Exact Test*, o jei stebėjimai priklauso rangų skalėje, tuomet *Linear-by-Linear*. Gauta tikimybė p atskleidžia, ar yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų.

Tyrimo dalyvavo 4, 8 ir 11 klasių mokiniai iš 39 savivaldybių. Iš viso gautos 2209 anketos, tyrimui buvo naudojamos 2193 anketos, likusios atmestos dėl to, kad netinkamai užpildytos. Dėl šios priežasties jos nebuvo įtrauktos į tyrimo rezultato skaičiavimus. Daugiausiai atsakiusių respondentų yra iš Skuodo rajono (4,9 %), mažiausiai – iš Kupiškio rajono (1,5 %) (1 lentelė).

1 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal savivaldybes.

Eil. Nr.	Savivaldybė	Santykinis dažnis (%)
1.	Akmenės rajonas	1,8
2.	Alytaus miestas	2,5
3.	Alytaus rajonas	2,6
4.	Biržų rajonas	2,5
5.	Ignalinos rajonas	2,5
6.	Jonavos rajonas	2,5
7.	Joniškio rajonas	2,8
8.	Kauno rajonas	2,4
9.	Kėdainių rajonas	2,9
10.	Kelmės rajonas	2,5
11.	Klaipėdos miestas	2,6
12.	Kupiškio rajonas	1,5
13.	Lazdijų rajonas	2,6
14.	Marijampolės rajonas	2,6
15.	Pagėgių rajonas	2,9
16.	Pakruojo rajonas	2,2
17.	Panevėžio miestas	2,6
18.	Panevėžio rajonas	2,6
19.	Pasvalio rajonas	2,4

1 lentelės tęsinys

20.	Plungės rajonas	2,4
21.	Prienų rajonas	2,5
22.	Radviliškio rajonas	2,6
23.	Rietavo rajonas	4,4
24.	Rokiškio rajonas	2,6
25.	Skuodo rajonas	4,9
26.	Šakių rajonas	2,6
27.	Šalčininkų rajonas	2,5
28.	Šiaulių miestas	2,6
29.	Šilalės rajonas	2,8
30.	Šilutės rajonas	2,6
31.	Švenčionių rajonas	2,7
32.	Telšių rajonas	2,5
33.	Trakų rajonas	2,4
34.	Ukmergės rajonas	2,5
35.	Utenos rajonas	2,6
36.	Varėnos rajonas	2,5
37.	Vilkaviškio rajonas	2,6
38.	Vilniaus miestas	2,6
39.	Vilniaus rajonas	2,7
	Iš viso	100

2 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal lytį.

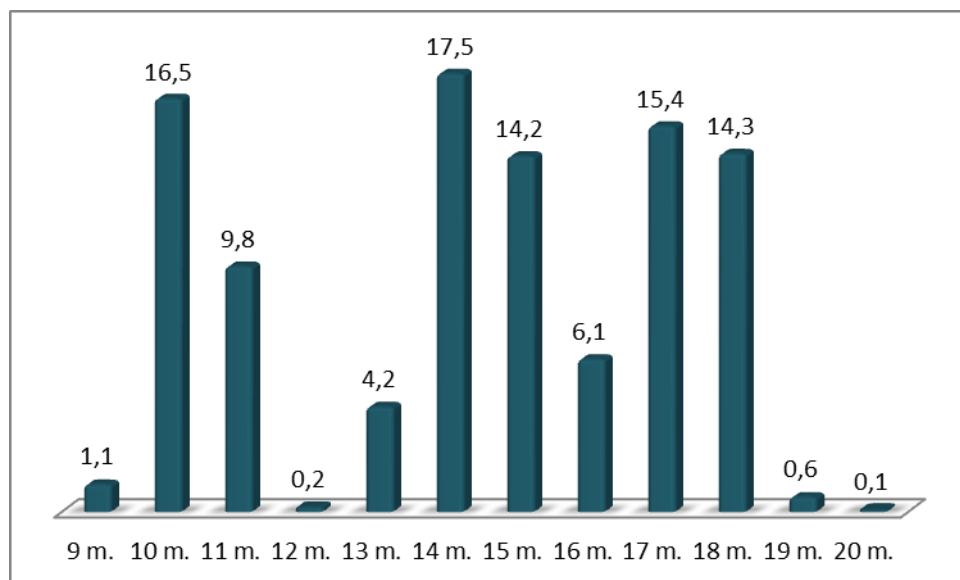
Lytis	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Mergaitės	1232	56,2

Berniukai	961	43,8
Iš viso	2193	100

Tyrimė dalyvavo 1232 mergaitės, tai sudarė 56,2 % apklaustų mokinių, ir 961 berniukas – 43,8 % apklaustų mokinių (2 lentelė). Taip pat dalyvavo 321 mokytoja bei vadovė – 80,5 % apklaustų suaugusiųjų, bei 78 mokytojas, vadovas – 19,5 % apklaustų suaugusiųjų (3 lentelė). Tyrimė dalyvavo 722 ketvirtokai, 729 aštuntokai ir 742 vienuoliktokai.

3 lentelė. Mokytojų, vadovų pasiskirstymas pagal lytį.

Lytis	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Moterys	321	80,5
Vyrai	78	19,5
Iš viso	399	100

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių (%).

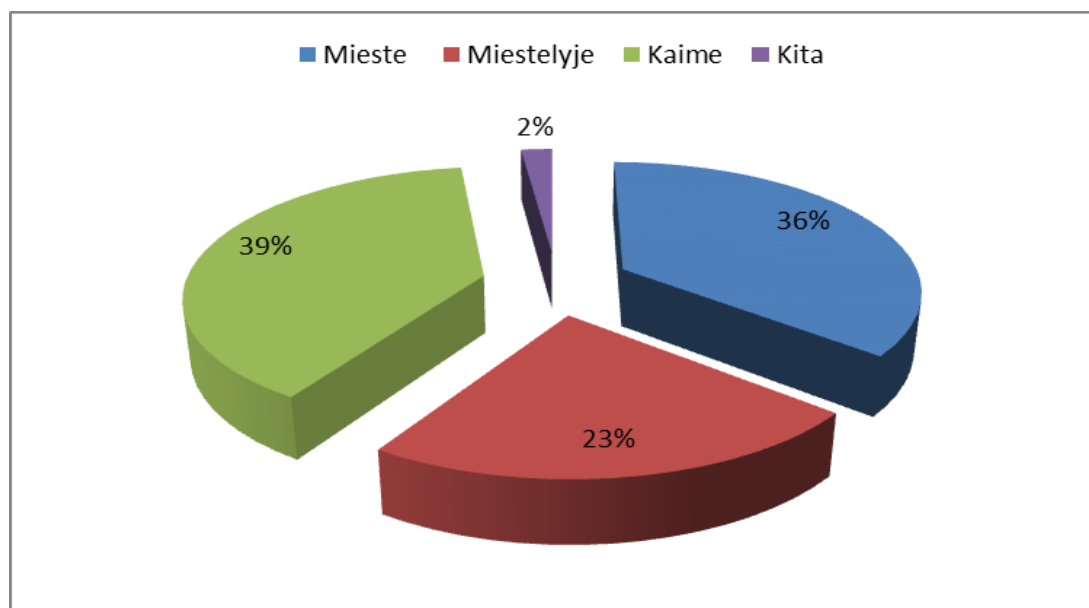
Tyrimė dalyvavo mokiniai nuo 9 iki 20 metų. Didžiąją daugumą sudarė 10, 14, 15, 17 ir 18 metų mokiniai (atitinkamai 16,5 %, 17,5 %, 14,2 %, 15,4 % ir 14,3 %). 9 metų mokinių buvo 1,1 %, 12 metų ir 20 metų mokiniai sudarė mažiausią dalį apklaustųjų (atitinkamai 0,2 % ir 0,1 %).

Duomenys rodo, kad amžiaus vidurkis ir mediana praktiškai sutampa. Tai reiškia, kad imtyje nėra didelių nukrypimų nuo medianos ir imties amžiaus vidurkis gali būti laikomas šios variacinės eilutės centru. Apklausoje dalyvavusių mokinių amžiaus vidurkis – 14,5 metai, asimetrijos koeficientas 0,195, kuris rodo, kad amžiaus skirstinys normalus (4 lentelė).

4 lentelė. Apklaustųjų pasiskirstymas pagal amžių.

Imtis	Vidurkis	Mediana	Asimetrijos	Min	Max
-------	----------	---------	-------------	-----	-----

			koeficientas		
2193	14,5	14	0,195	9	20

2 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą.

Mokiniai buvo apklausiami neatsižvelgiant į jų gyvenamąją vietą. Dauguma mokinių gyvena kaimo vietovėje (39 %), šiek tiek mažiau – mieste (36 %). 23 % tiriamųjų gyvena miestelyje. 2 % apklaustų mokinių pasirinko atsakymo variantą „kita“. Jie nurodė gyvenantys vienkiemyje, viensėdyje.

5 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal mobiliojo telefono turėjimą.

Mobiliojo telefono turėjimas	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Taip	2163	98,6
Neturiu, nes man jo nereikia	13	0,6
Neturiu, bet norėčiau turėti	17	0,8
Iš viso	2193	100

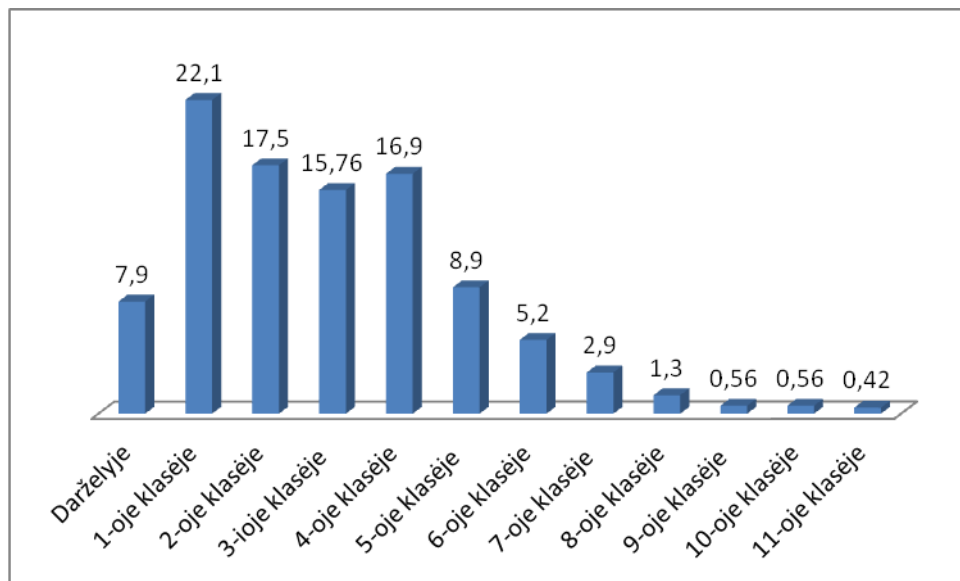
98,6 % mokinių turi ir naudojami mobiliaisiais telefonais, 0,6 % mokinių neturi mobiliojo telefono, nes jiems jis nereikalingas, ir 0,8 % mokinių neturi mobiliojo telefono, bet norėtų turėti (5 lentelė).

Vertinant pagal klases nustatyta, kad net 97,2 % apklaustų 4 klasės mokinių turi mobiliuosius telefonus, 1,0 % teigė neturintys ir nenorintys turėti šios ryšio priemonės, o likusieji neturi, tačiau norėtų turėti. 99,2 % 8 klasės mokinių turi mobilųjį telefoną, 0,4 % 8 klasės mokinių neturi mobiliojo telefono, nes jiems jis nereikalingas, 0,4 % neturi, bet norėtų turėti. Mobilųjį telefoną turintys nurodė 99,4 % vienuoliktokų, 3 mokiniai atsakė, kad jie telefono neturi, nes nereikia, o 1 apklaustasis teigė telefono neturintis, bet norintis turėti.

6 lentelė. Turinčių mobilųjį telefoną mokinių pasiskirstymas pagal lytį.

Lytis		Turi telefoną
Mergaitė	Abs. sk. %	1223 99,8
Berniukas	Abs. sk. %	940 99

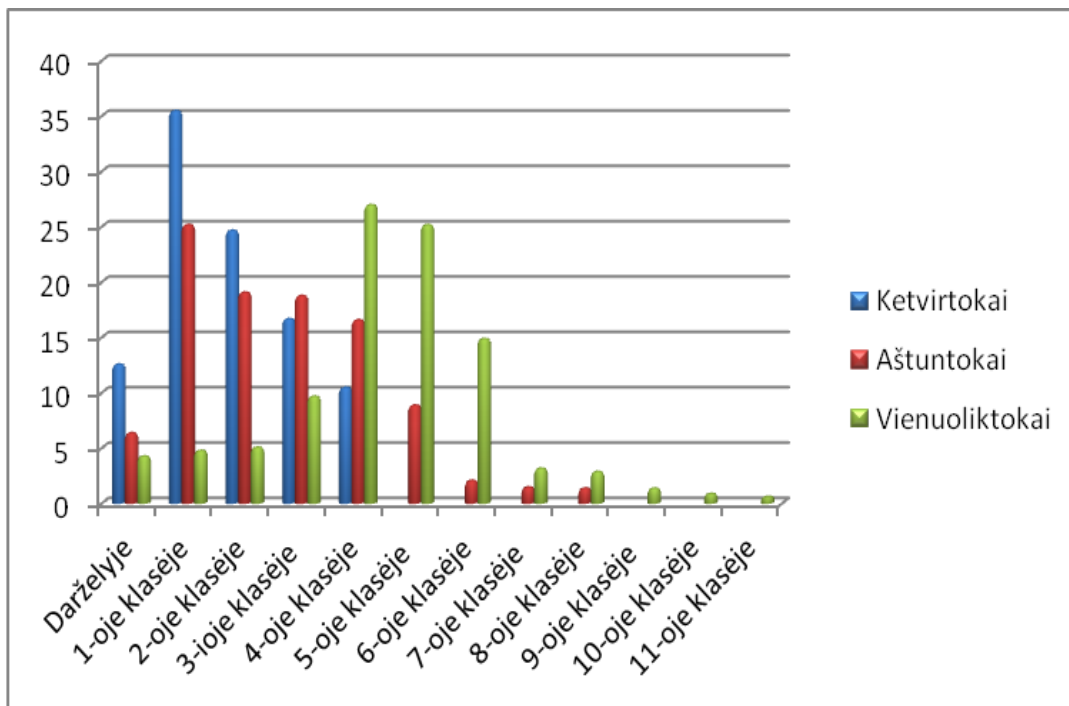
Analizuojant mobiliojo telefono turėjimą pagal lytį paaiškėjo, kad daugiau mergaičių nei berniukų turi mobiliuosius telefonus (atitinkamai 99,8 % ir 99 %) (6 lentelė). Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp lyčių nėra ($p=0,398$).

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelintoje klasėje jie įsigijo mobilųjį telefoną (%).

Vertinant mobiliųjų telefonų paplitimą tarp mokinių svarbu nustatyti, kada mokinys įsigijo telefoną ir kiek laiko jį turi. Dauguma respondentų nurodė, kad mobilųjį telefoną įsigijo pradinėse klasėse. 22,1 % apklaustųjų nurodė, kad mobilųjį telefoną įsigijo 1 klasėje, 17,5 % – 2 klasėje, 16,9 % – 3 klasėje, 15,76 % – 4 klasėje. 0,56 % apklaustųjų nurodė, kad mobilųjį telefoną įsigijo 9 ir 10 klasėje, 0,42 % – 11 klasėje. Net 7,9 % apklaustųjų teigė, kad mobilųjį telefoną įsigijo dar lankydami darželį.

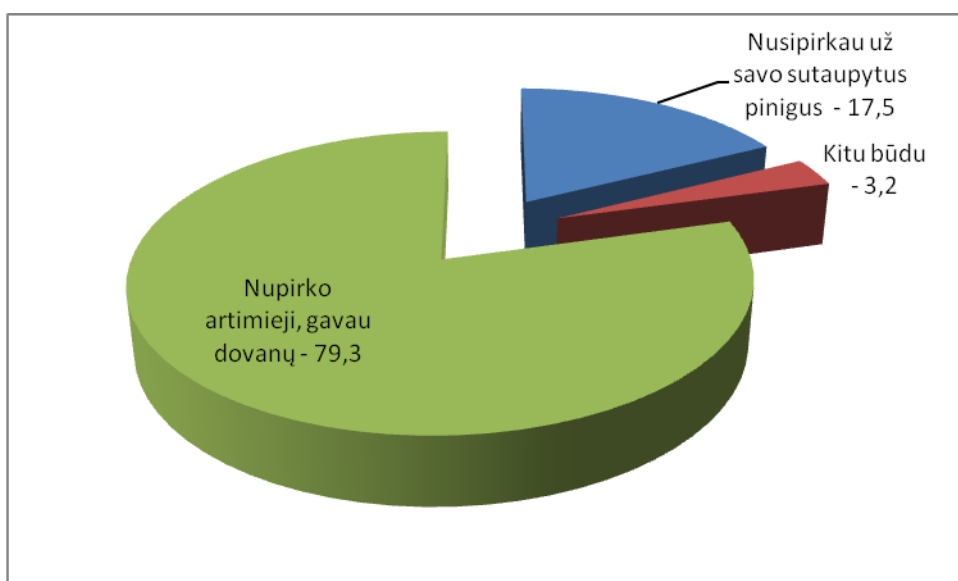
4 klasės mokiniai daugiausia nurodė, kad šią ryšio priemonę įsigijo 1 klasėje (35,5 %), 10,5 % – 4 klasėje, 12,6 % – darželyje. 8 klasės mokinių didžioji dalis mobiliuosius telefonus įsigijo pradinėse klasėse (1 klasėje – 25,2 %, 2 klasėje – 19,1 %, 3 klasėje – 18,8 %, 4 klasėje – 16,6 %, darželyje – 6,4 %, o 8 klasėje tik 1,4 %. Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp mergaičių ir berniukų šiuo klausimu nėra. Tyrimo metu nustatyta, kad didelė dalis (27 %) 11 klasės mokinių mobiliuosius telefonus įsigijo 4 klasėje, šiek tiek mažiau (25,2 %) – 5 klasėje ir tik 0,6 % – 11 klasėje. 4,3 % 11 klasės mokinių mobilųjį telefoną įsigijo darželyje (4 pav.).

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kelintoje klasėje jie įsigijo mobilųjį telefoną, atsižvelgiant į klasę, kurioje respondentai mokosi.

Daugumai mokinių mobiliuosius telefonus nupirko artimieji arba jie juos gavo dovanų (79,3 %). 17,5 % apklaustųjų mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus. 3,2 % respondentų mobilųjį telefoną įsigijo kitu būdu (atidavė tėvai, giminaičiai, rado pamestą ir kt.) (5 pav.)

82,3 % apklaustų mergaičių mobilųjį telefoną nupirko tėvai arba jos gavo jį dovanų. Tarp mergaičių ir berniukų yra statistiškai reikšmingas skirtumas, nes gauta tikimybė $p < 0,0001$. 2,3 % mergaičių ir 4,4 % berniukų mobilųjį telefoną įsigijo kitais būdais (atidavė tėvai, giminaičiai, rado pamestą ir kt.). Todėl galime teigti, kad berniukai dažniau nei mergaitės mobilųjį telefoną įsigyja už sutaupytus pinigus, o mergaitėms šiek tiek dažniau nei berniukams mobilųjį telefoną nuperka artimieji ar jis gaunamas kaip dovana (7 lentelė).

5 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mobiliojo telefono įsigijimo būdą (%).

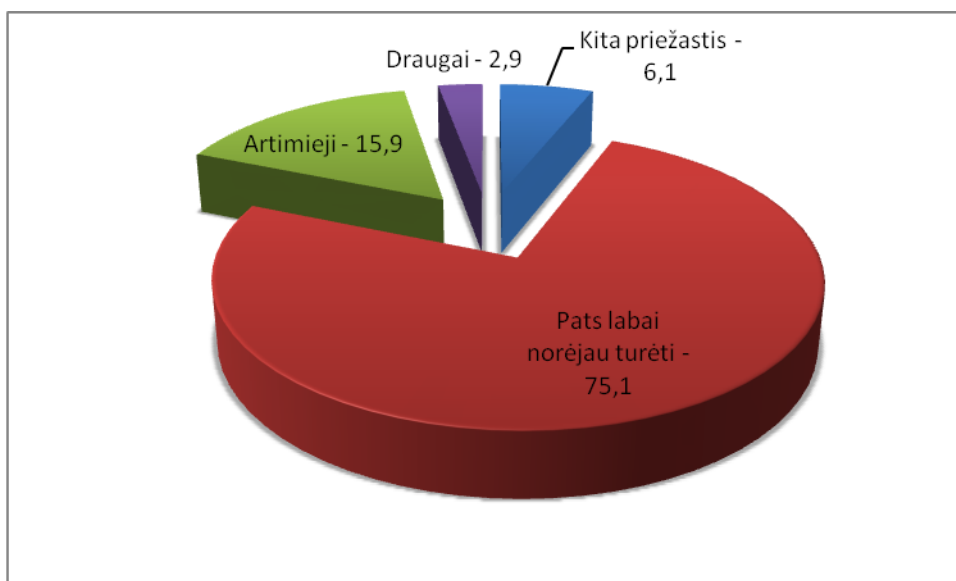
7 lentelė. Mobilųjų telefonų įsigijimo būdo priklausomybė nuo lyties.

		Mergaitės N=1223	Berniukai N=940	Iš viso N=2163
Nupirko artimieji, gavau dovanų	Abs. sk. %	1006 82,3	708 75,3	1714 79,3
Nusipirkau už sutaupytus pinigus	Abs. sk. %	188 15,4	191 20,3	379 17,5
Kitu būdu	Abs. sk. %	29 2,3	41 4,4	70 3,2

$p < 0,0001$

Daugiausia 8 klasės mokiniams mobiliuosius telefonus nupirko artimieji arba jie gavo dovanų. (84,1 %). Mergaitėms (90,8 %) dažniau mobiliuosius telefonus nupirko artimieji arba jos gavo dovanų nei berniukai (75,6 %). Mobiliuosius telefonus už savo sutaupytus pinigus nusipirko daugiau berniukų (14,1 %) nei mergaičių (3,5 %). Kitu būdu mobiliuosius telefonus įsigijo 10,3 % berniukų ir 5,7 % mergaičių.

Net 83 % apklaustų 11 klasės mokinių mobilųjį telefoną nupirko artimieji arba telefoną gavo dovanų. Tarp mergaičių ir berniukų matomas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,0001$). 11,5 % mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus, 5,5 % mobilųjį telefoną įsigijo kitu būdu (atidavė tėvai, giminaičiai, rado pamestą ir kt.).

6 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kas paskatino juos įsigyti mobilųjį telefoną.

Dauguma respondentų (75,9 %) nurodė, kad patys labai norėjo turėti mobilųjį telefoną, tačiau 15,9 % apklaustųjų nurodė, kad mobilųjį telefoną įsigyti juos paskatino tėvai. Tik 2,9 % respondentų nurodė, kad įsigyti mobilųjį telefoną juos paskatino draugai, o 6,1 % mokinių nurodė, kad mobiliojo telefono įsigijimui įtakos turėjo kitos priežastys (kadangi gyvena toli nuo mokyklos, nori susisiekti su tėvais, kad juos pervežtų namo, nenoras išsiskirti iš bendraamžių ir kt.) (6 pav.). Tarp lyčių pasiskirstymas panašus ir statistiškai reikšmingo skirtumo nėra ($p=0,3$).

Kaip didžiausią paskatą įsigyti mobilųjį telefoną 75 % 11 klasės mokinių įvardijo savo norą jį turėti, 21,8 % mokinių pripažino, kad juos skatino artimieji, 5,2 % teigė, kad turėjo kitų priežasčių (reikėjo susisiekti su tėvais ir kt.) įsigyti telefoną, ir tik 6 % mokinių teigė, kad juos įsigyti mobilųjį telefoną skatino draugai. Didžioji dalis 8 klasės mokinių (74,4 %) nurodė, kad patys labai norėjo turėti mobilųjį telefoną, 17,3 % teigė, kad paskatino artimieji, 5,0 % nurodė, kad buvo kitų priežasčių įsigyti mobilųjį telefoną, ir tik 3,3 % teigė, kad juos paskatino draugai.

8 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal tikslus, kuriais yra naudojamas mobilusis telefonas.

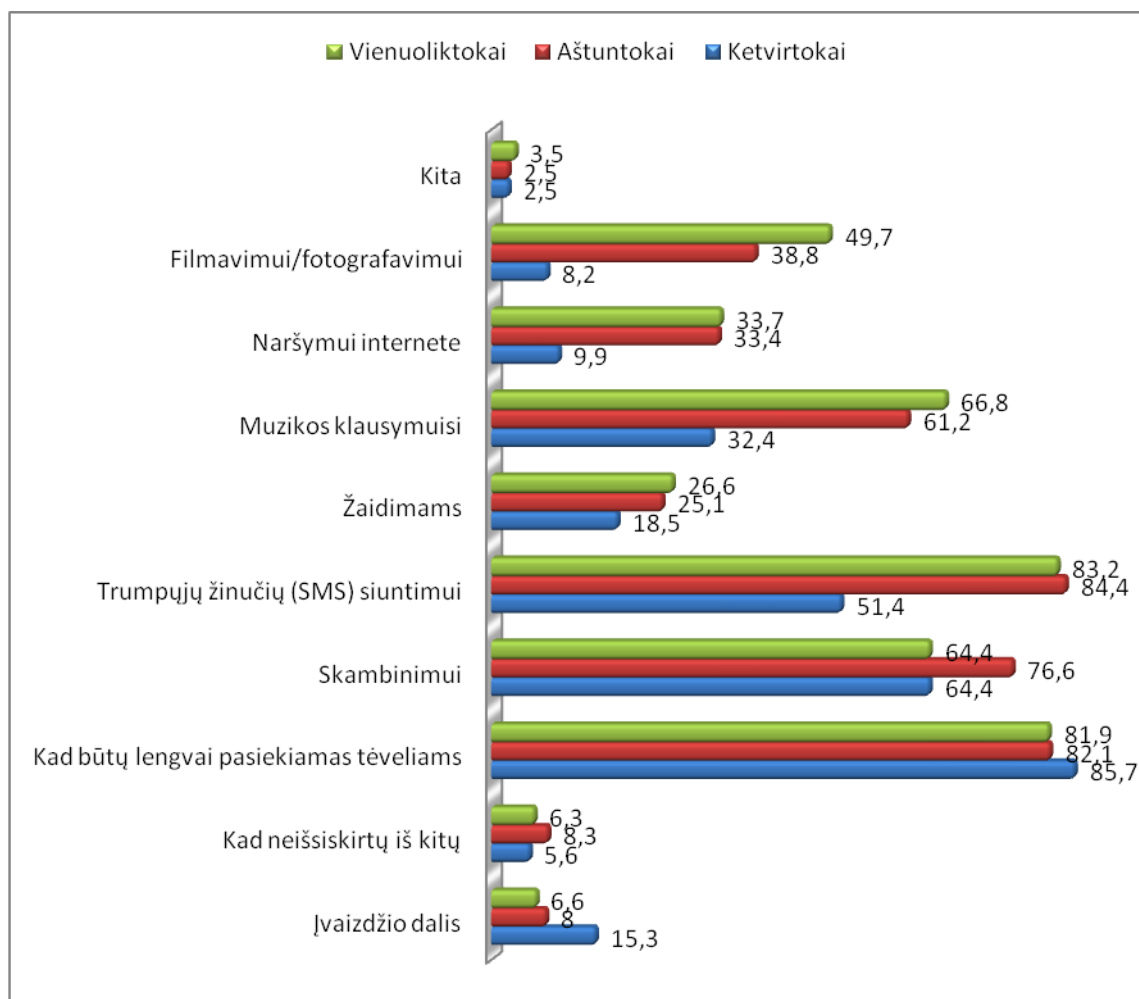
	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
<i>Įvaizdžio dalis</i>		
Taip	197	9,1
Ne	1966	90,9
<i>Kad neišsiskirtų iš kitų</i>		
Taip	179	8,3
Ne	1984	91,7

8 lentelės tęsinys

<i>Būtų lengvai pasiekiamas</i>		
Taip	1769	81,8
Ne	394	18,2
<i>Skambinimui</i>		
Taip	1635	75,6
Ne	528	24,4
<i>Trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui</i>		
Taip	1826	84,4
Ne	337	15,6
<i>Žaidimams</i>		
Taip	1620	74,9
Ne	543	25,1
<i>Muzikos klausymuisi</i>		
Taip	1324	61,2
Ne	839	38,8
<i>Naršymui internete</i>		
Taip	722	33,4
Ne	1441	66,6
<i>Filmavimui/fotografavimui</i>		
Taip	839	38,8
Ne	1324	61,2
<i>Kita</i>		
Taip	54	2,5
Ne	2109	97,5

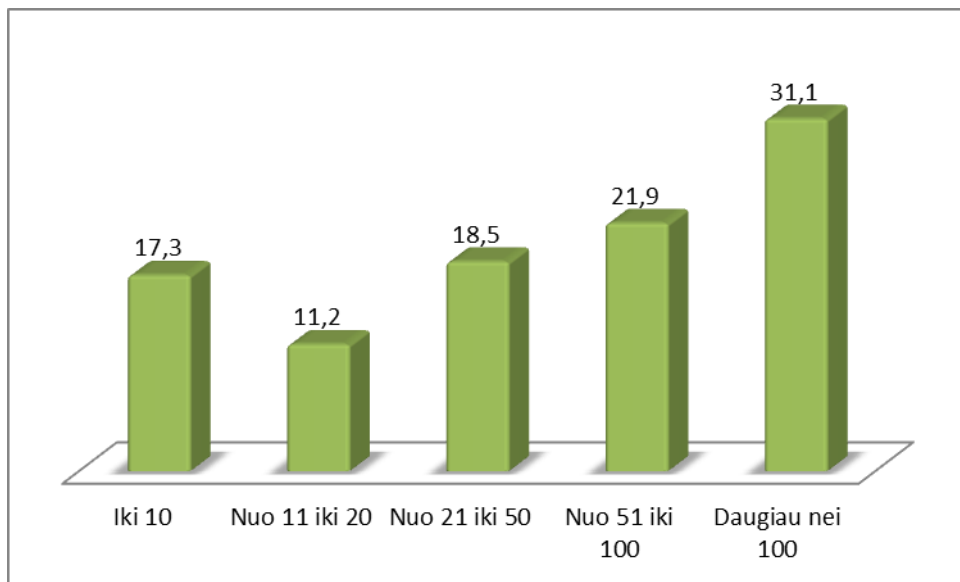
Kaip matyti 8 lentelėje, mobilusis telefonas dažniausiai yra naudojamas skambinimui, trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui, žaidimams ir muzikos klausymuisi, o rečiausiai – naršymui internete bei kitiems tikslams. 90,9 % apklaustųjų nurodė, kad mobilusis telefonas jiems nėra įvaizdžio dalis, o 91,7 % teigė, kad mobilųjį telefoną įsigijo ne dėl to, kad neišsiskirtų iš kitų. 81,8 % apklaustųjų nurodė, kad jiems mobilusis telefonas yra reikalingas tam, kad juos būtų galima lengvai pasiekti, 75,6 % jį naudoja skambinimui, 84,4 % – trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui. Net 74,9 % apklaustų mokinių nurodė, kad mobilųjį telefoną dažnai

naudoja žaidimams, 61,2 % – muzikos klausymuisi. 66,6 % mokinių teigė, kad naršymui internete mobiliojo telefono nenaudoja. Daugiau nei trečdalis apklaustųjų (38,8 %) nurodė, kad dažnai mobiliųjį telefoną naudoja filmavimui/ fotografavimui.

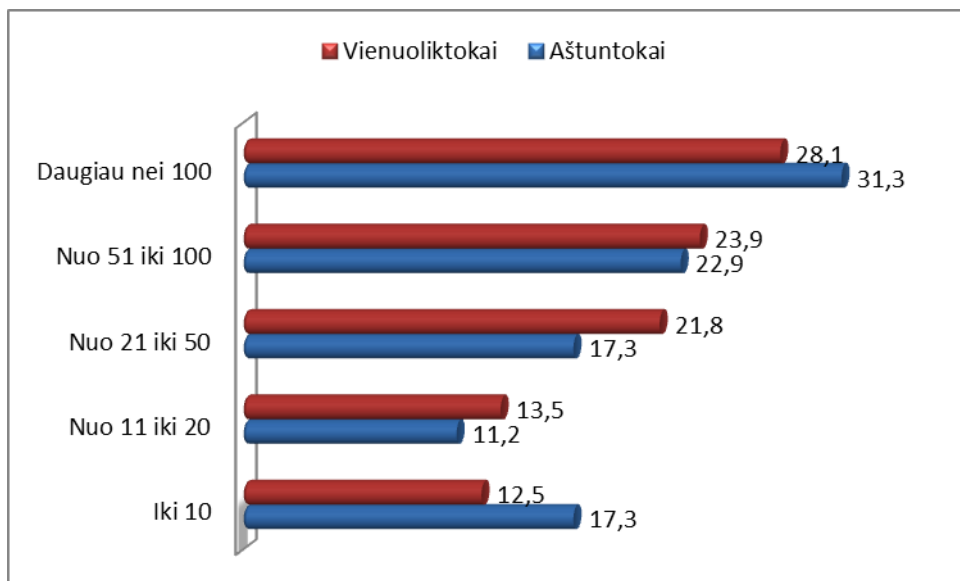
7 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tikslus, kuriais yra naudojamas mobilusis telefonas, atsižvelgiant į klasę (%).

Pusė apklaustų ketvirtokų (51,4 %) mobiliųjį telefoną naudoja trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui ir žaidimui, o 64,4 % – skambinimui. 6,2 % mergaičių ir 10,3 % berniukų mobiliųjį telefoną naudoja dėl įvaizdžio palaikymo. Didžioji dalis apklaustų 8 klasės mokinių mobiliųjį telefoną naudoja trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui (84,4 %), skambinimui (76,6 %) ir tam, kad būtų lengvai pasiekiami tėvams (82,1 %). Muzikos klausymui telefonus naudoja 61,2 % 8 klasės mokinių. Dauguma 11 klasės mokinių (83,2 %) dažniausiai mobiliųjį telefoną naudoja trumpųjų žinučių (SMS) rašymui. Taip pat nemaža dalis skambina (79,8 %), 66,8 % – klausosi muzikos ir beveik pusė vienuoliktokų (49,7 %) mobiliųjį telefoną naudoja filmavimui/fotografavimui. Daugiau mergaičių nei berniukų mobiliųjį telefoną naudoja, kad būtų lengvai pasiekiami tėvams, nustatytas statistškai reikšmingas skirtumas ($p < 0,0001$) (7 pav.).

8 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutiniškai per parą išsiunčiamų trumpųjų žinučių (SMS) skaičių (%).

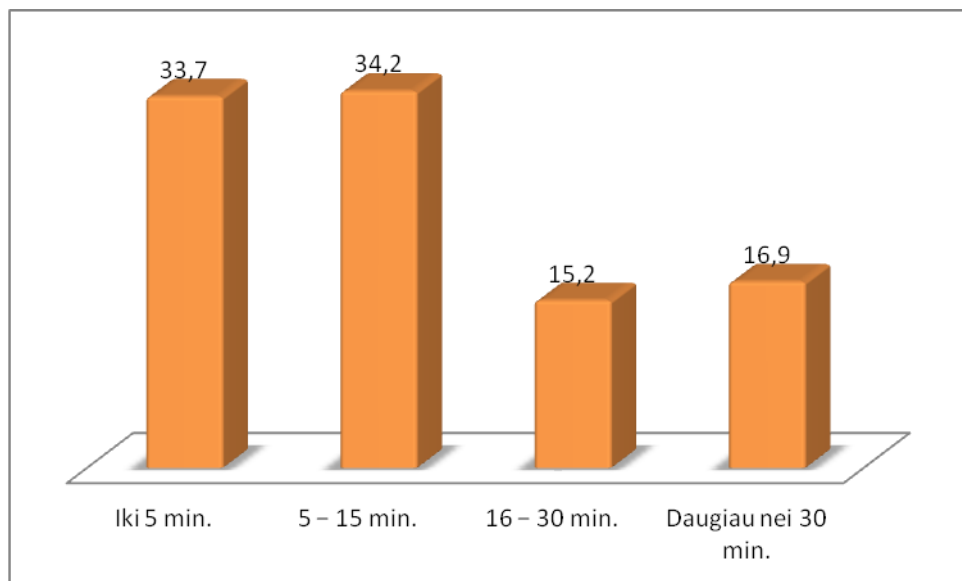
Trečdalis apklaustų mokinių (31,1 %) nurodė, kad per parą vidutiniškai išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių (SMS). Šiek tiek mažiau apklaustųjų (21,9 %) nurodė, kad per parą išsiunčia nuo 51 iki 100 trumpųjų žinučių (SMS), ir tik 11,2 % apklaustųjų per parą išsiunčia nuo 11 iki 20 trumpųjų žinučių (SMS) (8 pav.).

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutiniškai per parą išsiunčiamų trumpųjų žinučių (SMS) skaičių atsižvelgiant į mokinių klasę (%).

31,3 % 8 klasės mokinių išsiunčia daugiau negu 100 trumpųjų žinučių (SMS) per parą, o 17,3 % aštuntokų išsiunčia iki 10 trumpųjų žinučių (SMS) per parą. Tarp mergaičių ir berniukų šiuo klausimu yra statistiškai reikšmingas skirtumas, nes gauta tikimybė p lygi $<0,0001$. 11,8 % mergaičių ir 24,2 % berniukų išsiunčia iki 10 trumpųjų žinučių (SMS) per parą, o 34,9 % mergaičių ir 26,7 % berniukų išsiunčia daugiau nei 100 trumpųjų žinučių SMS per parą.

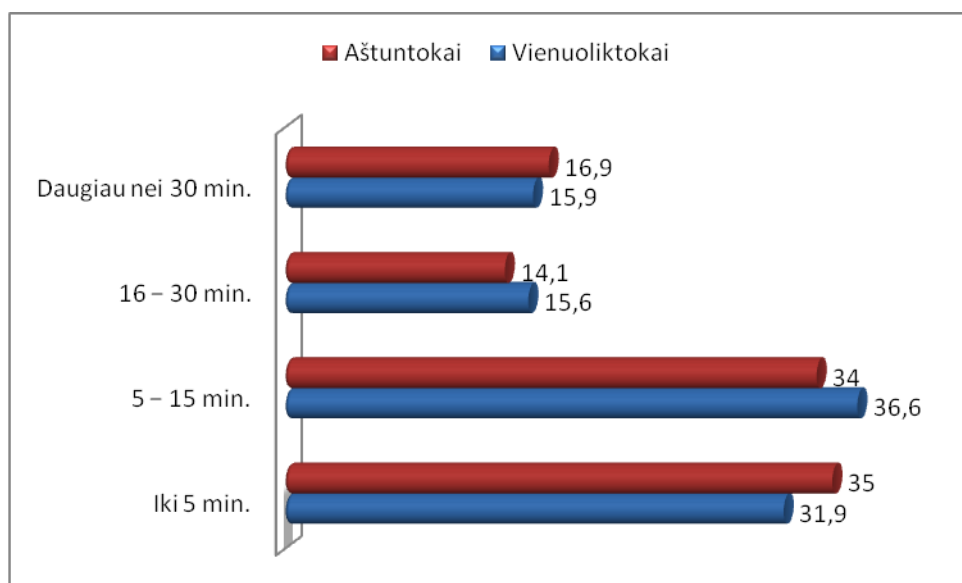
11,7 % 11 klasės mokinių per parą išsiunčia iki 10 trumpųjų žinučių (SMS), nuo 11 iki 20 –13,6 %, nuo 21 iki 50 – 21,9 %, nuo 51 iki 100 – 24,5 %, daugiau kaip 100 žinučių išsiunčia 28,3 % apklaustųjų (9 pav.). Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų ($p = 0,003$).

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutiniškai per parą mobiliuoju telefonu prakalbama laiką (%).

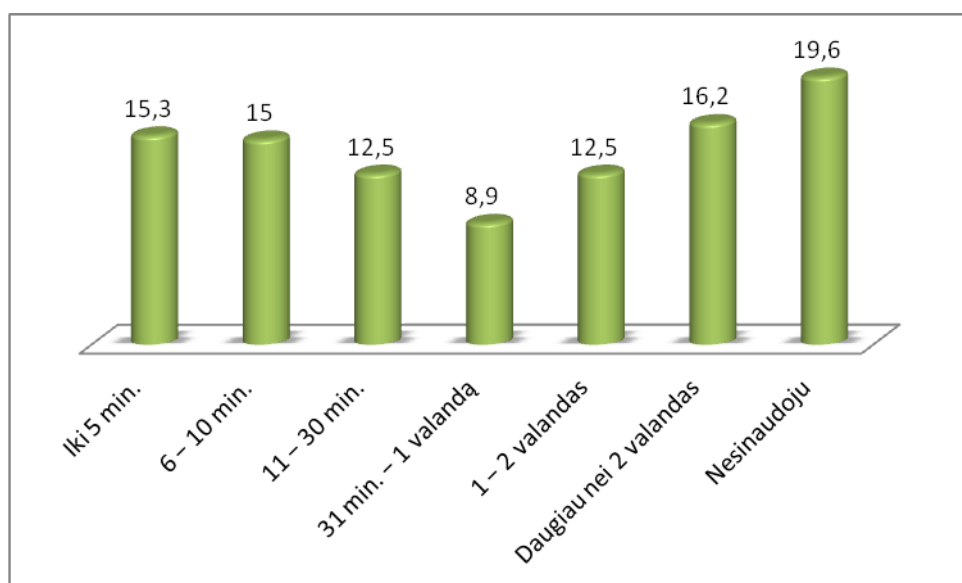
Apie trečdalis respondentų mobiliuoju telefonu kalba iki 5 min. (33,7 %) ir 5–15 min. (34,2 %). Daugiau nei 30 min. mobiliuoju telefonu kalba 16,9 % mokinių (10 pav.).

35 % 8 klasės mokinių mobiliuoju telefonu kalba iki 5 min., o daugiau nei 30 min. kalba 16,9 % respondentų. Tarp berniukų ir mergaičių šiuo klausimu yra statistiškai reikšmingas skirtumas, nes gauta tikimybė $p < 0,0001$. 28,9 % mergaičių ir 42,5 % berniukų mobiliuoju telefonu vidutiniškai kalba iki 5 min., 23,2 % mergaičių ir 9,1 % berniukų vidutiniškai mobiliuoju telefonu kalba daugiau nei 30 min.

11 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutiniškai per parą mobiliuoju telefonu prakalbama laiką atsižvelgiant į respondentų klasę (%).

Vertinant, kiek vidutiniškai per parą mobiliuoju telefonu kalba vienuoliktokai nustatyta, kad 36,3 % mokinių telefonu kalba 5–15 min., iki 5 min. kalba 31 % mokinių, daugiau kaip 30 min. kalba 16,5 % mokinių (11 pav.). Lyginant skirtumą tarp lyčių nustatyta, kad mergaitės linkusios telefonu kalbėti ilgiau nei berniukai ($p=0,0001$).

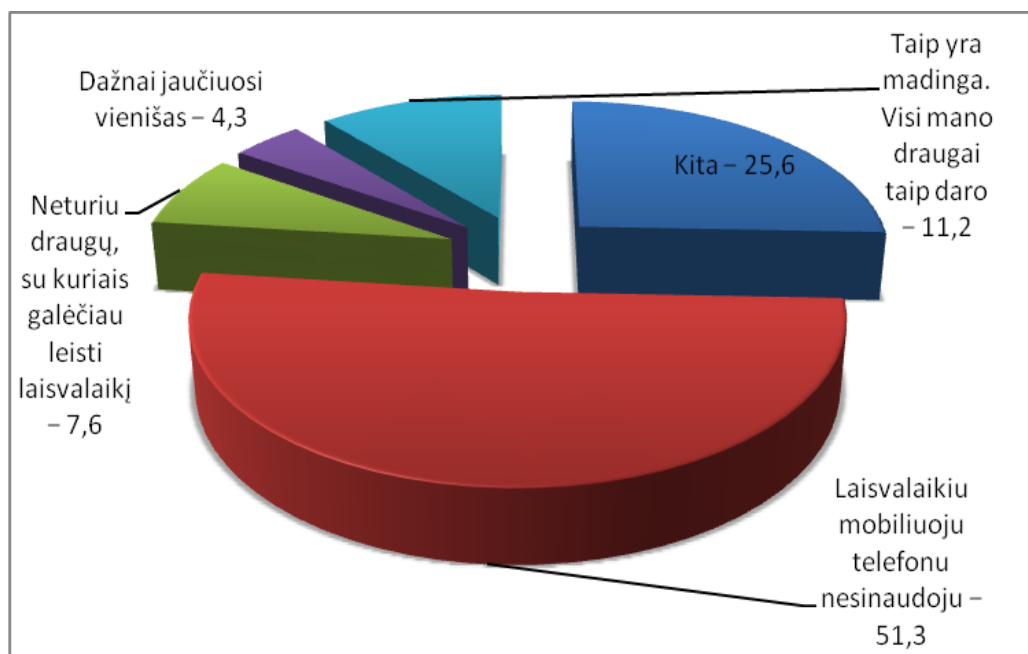

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal per parą praleidžiamą laiką naršant mobiliuoju telefonu internete.

15,3 % apklaustųjų nurodė, kad internetu mobiliajame telefone naudojami iki 5 min. per parą. 16,2 % mokinių internetu mobiliajame telefone naudojami daugiau kaip 2 valandas, 15 % – 6–10 min. per parą, o 19,6 % respondentų nurodė, kad internetu mobiliajame telefone nesinaudoja visai (12 pav.).

Apklausus 8 klasės mokinius paaiškėjo, kad 16,2 % internete naudodami mobiliųjį telefoną praleidžia iki 5 min. per parą, 4 % – daugiau kaip 2 val., o 38,1 % nenaudoja mobiliojo telefono naršymui internete. Tarp mergaičių ir berniukų šiuo klausimu statistiškai reikšmingo skirtumo nėra, nes gauta tikimybė $p=0,144$.

Vertinant 11 klasės mokinių praleidžiamą laiką internete naudojant mobiliųjį telefoną nustatyta, kad beveik pusė mokinių (48,2 %) mobiliojo telefono nenaudoja naršymui internete ir tik 2,1 % naudoja ilgiau nei 2 valandas per parą. Analizuojant naršymą internete naudojant mobiliųjį telefoną tarp berniukų ir mergaičių nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,043$).

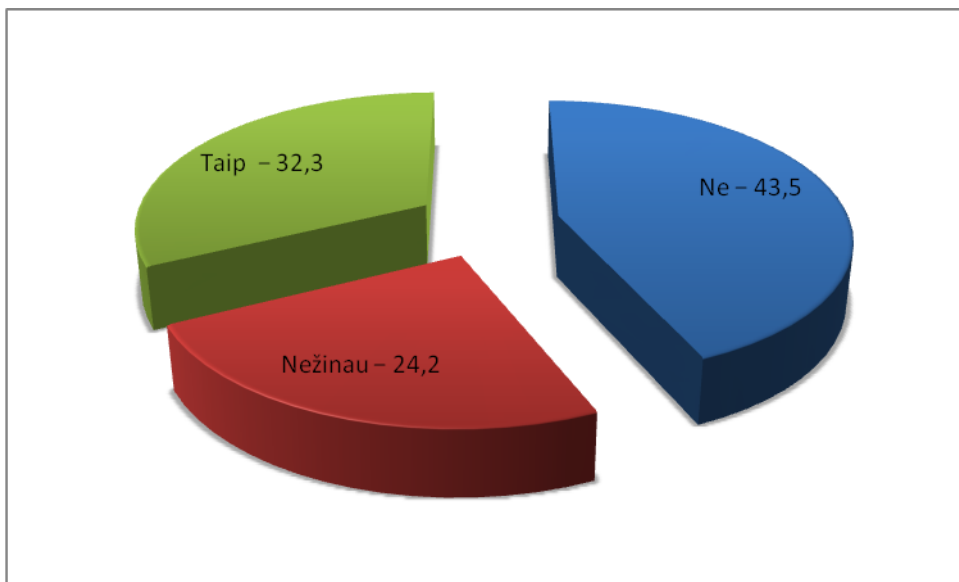

13 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laisvalaikio praleidimą naudojant mobiliųjį telefoną (%).

Pusė respondentų (51,3 %) nurodė, kad laisvalaikio mobiliuoju telefonu nesinaudoja. 11,2 % mobiliuoju telefonu laisvalaikio naudoja todėl, kad taip yra madinga, 7,6 % apklaustųjų nurodė, kad neturi draugų, su kuriais galėtų leisti laisvalaikį, ir 4,3 % respondentų laisvalaikio naudoja mobiliuoju telefonu todėl, kad dažnai jaučiasi vieniši. Ketvirtadalis respondentų (25,6 %) nurodė, kad laisvalaikio mobiliuoju telefonu naudoja dėl kitų priežasčių („užmušti laiką“, kol laukia, kai reikia ką nors surasti internete, bet neturi kompiuterio) (13 pav.).

Vertinant 8 klasės mokinių naudojimąsi mobiliaisiais telefonais laisvalaikio paaiškėjo, kad 57,7 % respondentų laisvalaikio mobiliuoju telefonu nesinaudoja. 24,8 % respondentų nurodė, kad naudoja dėl kitų priežasčių, tačiau yra aštuntokų, kurie mobiliuoju telefonu naudoja nes dažnai jaučiasi vieniši arba neturi draugų, su kuriais galėtų leisti laisvalaikį (atitinkamai 3,3 % ir 2,4 %). 11,8 % apklaustųjų nurodė, kad laisvalaikio naudotis mobiliuoju telefonu yra madinga. Yra statistiškai reikšmingas skirtumas tarp berniukų ir mergaičių dėl laisvalaikio praleidimo naudojant mobiliųjį telefoną – gauta tikimybė $p=0,039$. 53,9 % 8 klasės mergaičių ir 62,5 % berniukų laisvalaikio mobiliuoju telefonu nesinaudoja.

Išanalizavus 11 klasės mokinių naudojimąsi mobiliaisiais telefonais laisvalaikio paaiškėjo, kad 52,3 % respondentų laisvalaikio mobiliuoju telefonu nesinaudoja. 18,7 % respondentų nurodė, kad naudoja dėl kitų priežasčių, tačiau yra vienuoliktokų, kurie mobiliuoju telefonu naudoja, nes dažnai jaučiasi vieniši arba neturi draugų, su kuriais galėtų leisti laisvalaikį (atitinkamai 2,3 % ir 1,8 %). 9,8 % apklaustųjų nurodė, kad laisvalaikio naudotis mobiliuoju telefonu yra madinga.

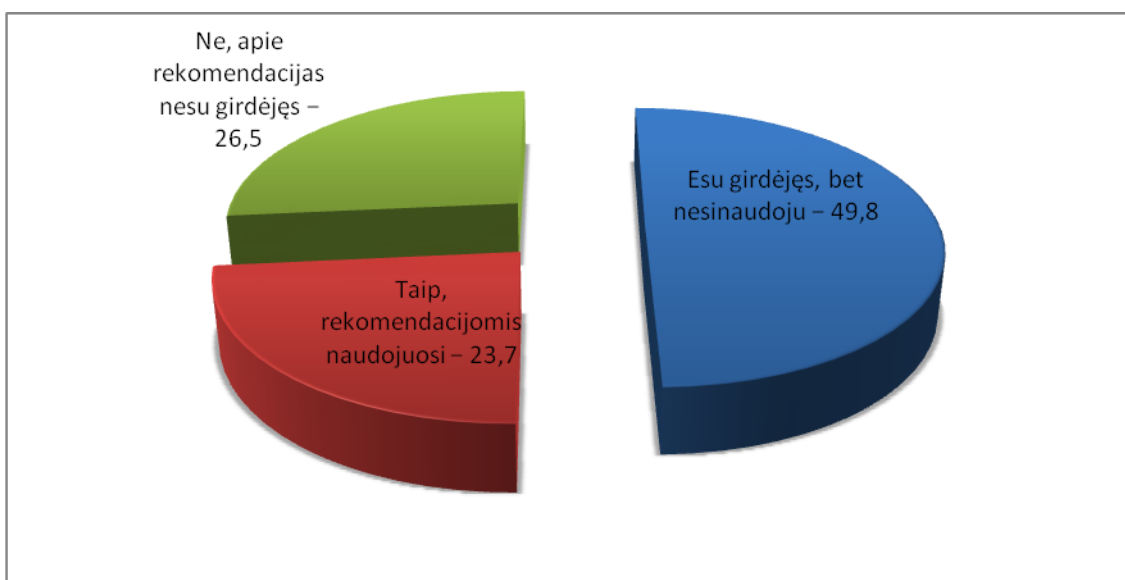

14 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal galėjimą gyventi be mobiliojo telefono (%).

Apie pusė (43,5 %) respondentų nurodė, kad negali gyventi be mobiliojo telefono. 32,2 % apklaustųjų gali gyventi be mobiliojo telefono ir 24,2 % nežino, ar gali gyventi be mobiliojo telefono (14 pav.).

Vertinant mokinių galėjimą gyventi be mobiliojo telefono pagal klases paaiškėjo, kad nepriklausomai nuo klasės beveik pusė mokinių tvirtina negalį gyventi be mobiliojo telefono ($p=0,05$).

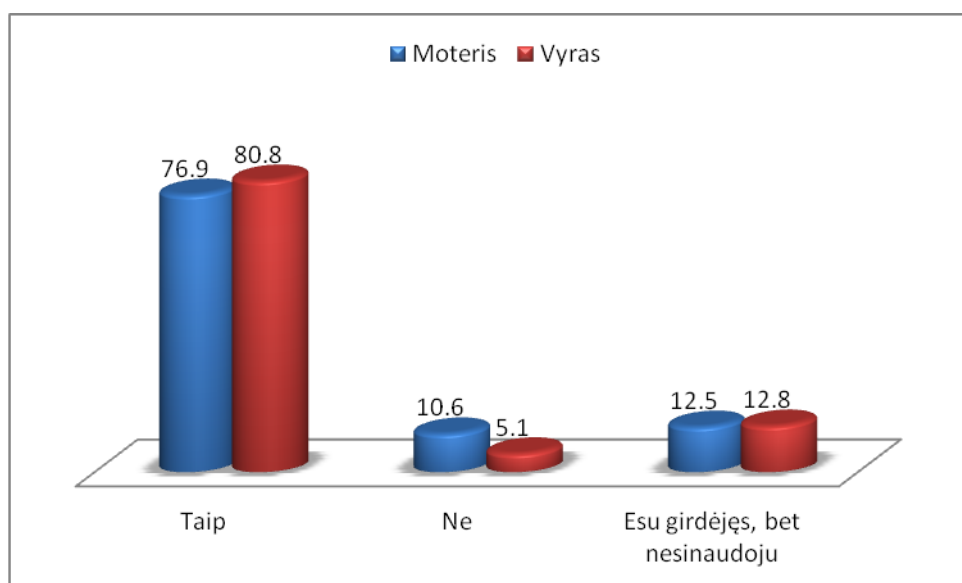
45 % 8 klasės mokinių negali gyventi be mobiliojo telefono, o 31 % respondentų – gali. Tarp mergaičių ir berniukų yra statistiškai reikšmingas skirtumas šiuo klausimu, nes gauta tikimybė $p<0,0001$. 21,3 % mergaičių ir 43,4 % berniukų gali gyventi be mobiliojo telefono, o 55,6 % mergaičių ir 30,9 % berniukų – negali. 46,8 % 11 klasės mokinių teigia, kad negali gyventi be mobiliojo telefono, 30,2 % – gali.

15 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų žinojimą (%).

Beveik pusė apklaustųjų (49,8 %) nurodė, kad yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, tačiau jomis nesinaudoja, 26,5 % respondentų apie rekomendacijas nieko nėra girdėję ir tik 23,7 % mokinių yra girdėję apie rekomendacijas ir jomis naudojasi (15 pav.).

51 % 8 klasės mokinių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas žino, tačiau tik 23,2 % jomis naudojasi, o 24 % respondentų rekomendacijų nežino. Tuo tarpu 58,3 % 11 klasės mokinių yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, tačiau jomis naudojasi tik 18,1 %. Statistiškai reikšmingas skirtumas yra tarp mergaičių ir berniukų ($p=0,005$) dėl saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų žinojimo. 49,1 % mergaičių ir 52,5 % berniukų žino rekomendacijas, o 21,3 % mergaičių ir 28 % berniukų rekomendacijų nežino.

16 pav. Mokytojų, mokyklų vadovų pasiskirstymas pagal saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų žinojimą (%).

Mokyklų vadovų ir mokytojų buvo klausiama, ar jie žino apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas. Dauguma (76,9 %) moterų ir vyrų (80,8 %) nurodė, kad yra girdėję apie rekomendacijas ir jomis naudojasi. 12,6 % (12,5 % moterų ir 12,8 % vyrų) yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, tačiau jomis nesinaudoja, 10,5 % respondentų apie rekomendacijas nieko nėra girdėję (16 pav.).

9 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal naudojamą Pasaulio sveikatos organizacijos siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis.

	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Mobiliojo telefono nelaikymas prie ausies laukiant, kol atsilieps pašnekovas		
Taip	543	25,1
Ne	1620	74,9
Kuo trumpesnis pokalbis		

Taip	688	31,8
Ne	1475	68,2
Skambinimas tik esant būtinybei		
Taip	906	41,9
Ne	1257	58,1

9 lentelės tęsinys

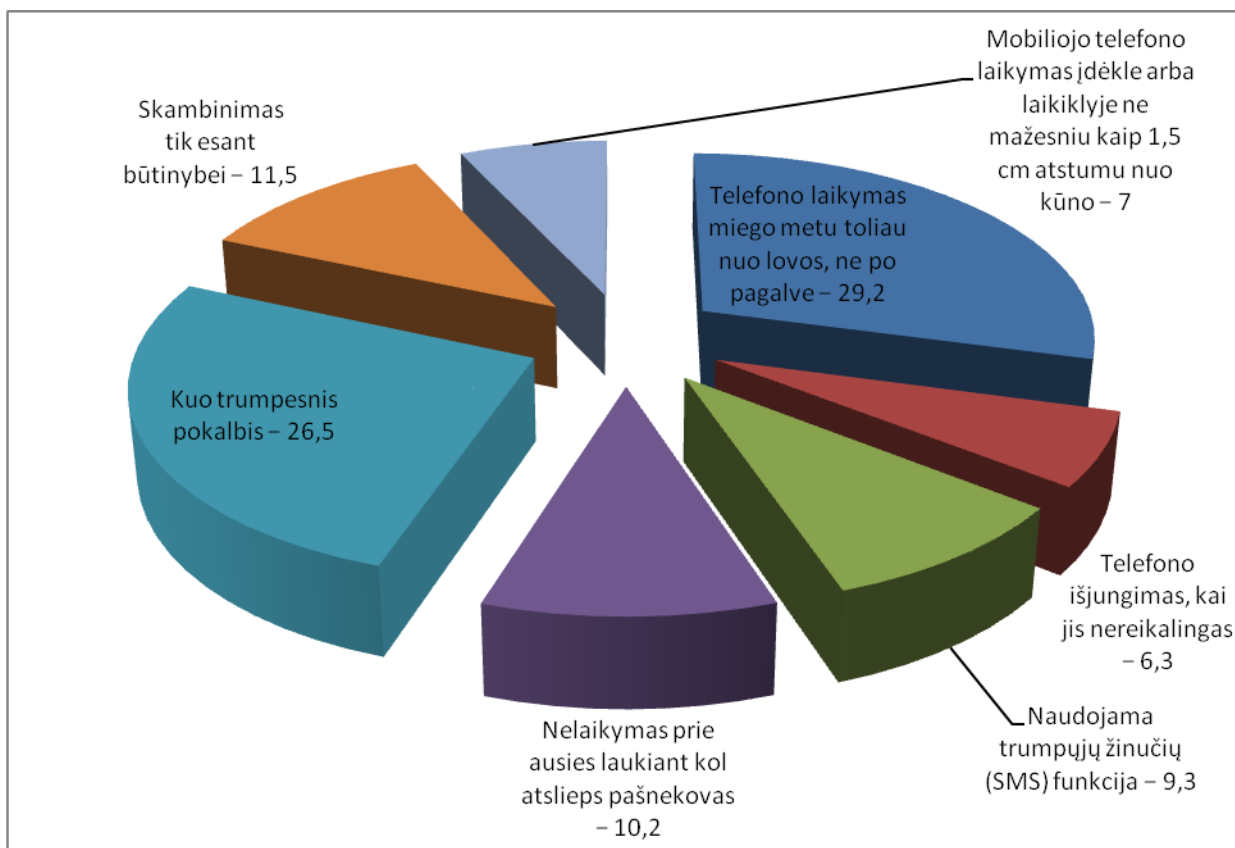
Mobiliojo telefono laikymas įdėkle ar laikiklyje ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu nuo kūno		
Taip	502	23,2
Ne	1661	76,8
Telefono išjungimas, kai jis nereikalingas		
Taip	275	12,7
Ne	1888	87,3
Telefono laikymas miegant toliau nuo lovos, ne po pagalve		
Taip	943	43,6
Ne	1220	56,4
Naudojama SMS funkcija		
Taip	919	42,5
Ne	1244	57,5

Dauguma respondentų atsakė, kad Pasaulio sveikatos organizacijos siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis nesinaudoja. Tik 25,1 % respondentų laukdami, kol susijungs su pašnekovu, nelaiko telefono prie ausies. 31,8 % respondentų stengiasi kalbėti kuo trumpiau, 41,9 % skambina tik tuomet, kai tai yra būtina, o telefoną per atstumą nuo kūno laiko tik 23,2 % apklaustųjų. 43,6 % apklaustųjų miegodami nelaiko mobiliojo telefono šalia lovos ar po pagalve, 42,5 % respondentų dažniau renka trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkciją nei skambinimą ir tik 12,7 % apklaustųjų išjungia mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja (9 lentelė).

Didžioji dalis apklaustų 8 klasių mokinių skambina mobiliuoju telefonu tik esant būtinybei (43,4 %), miegodami nelaiko mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos (43,2 %), vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojasi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija (40,2 %). Tik 11,7 % aštuntokų išjungia mobilųjį telefoną, kai jis yra nereikalingas.

Lyginant berniukus ir mergaites nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas pagal tai, ar jie mobilųjį telefoną laiko įdėkle ar laikiklyje, kurį laiko nuo kūno ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu, nes gauta tikimybė $p=0,039$. Daugiau mergaičių (28,3 %) mobilųjį telefoną laiko įdėkle ar laikiklyje, toliau nuo kūno nei berniukų (19 %).

Nemaža dalis apklaustų 11 klasės mokinių naudoja PSO siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis. Daugiau nei pusė vienuoliktokų (53 %) miegodami nelaiko mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos, 42,4 % skambina tik esant būtinybei, 40,8 % dažniau renka trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkciją nei skambinimą ir tik 11,3 % vienuoliktokų išjungia mobilųjį telefoną nakčiai.

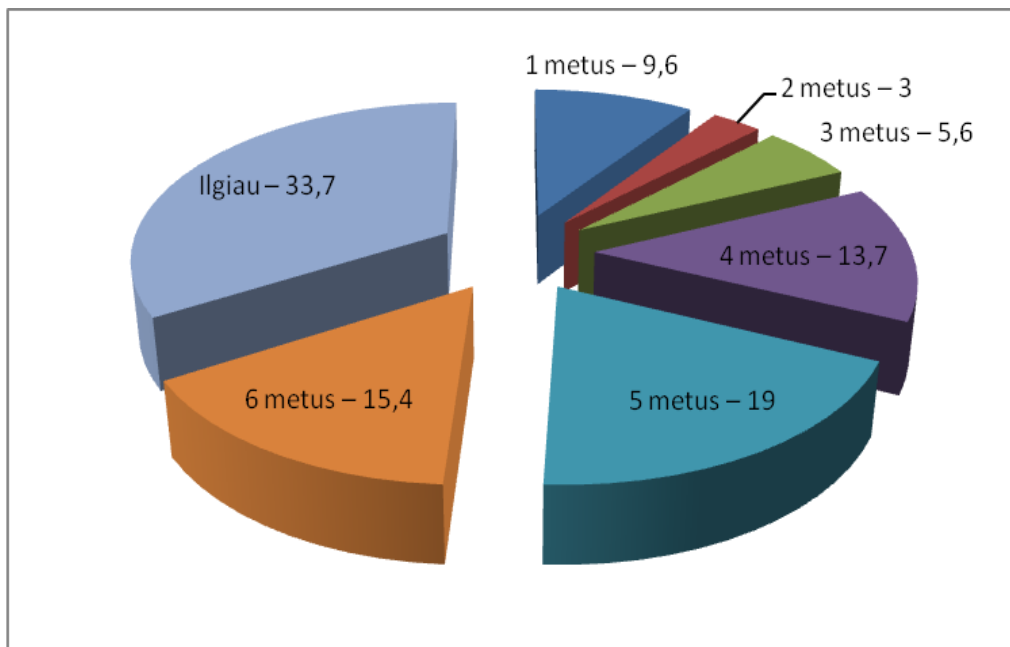

17 pav. Mokytojų, mokyklų vadovų pasiskirstymas pagal saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų laikymąsi.

Dauguma mokytojų, mokyklų vadovų (29,2 %) miegodami mobilųjį telefoną laiko kuo toliau nuo lovos, ne po pagalve. 7 % mobilųjį telefoną laiko įdėkle ar laikiklyje, ne mažesniu nei 1,5 cm atstumu nuo kūno ir 26,5 % stengiasi kalbėti kuo trumpiau. 9,3 % mokytojų ir mokyklų vadovų stengiasi naudotis trumpųjų žinučių (SMS) funkcija, o ne skambina, 10,2 % nelaiko mobiliojo telefono prie ausies laukdami, kol atsilieps pašnekovas, ir tik 6,3 % apklaustų mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad telefoną išjungia, kai jis yra nenaudojamas (pvz., pamokų metu) (17 pav.).

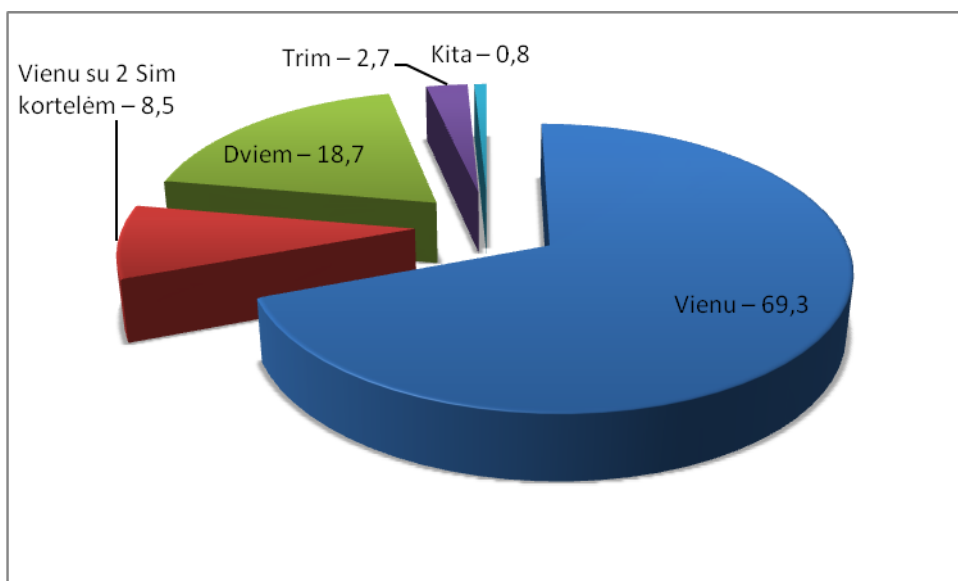
Trečdalis respondentų (33,7 %) mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus. 15,4 % apklaustųjų – 6 metus, 1 metus turi – 9,6 %, 2 metus – 3 %, 3 metus – 5,6 %, 4 metus – 13,7 % ir 5 metus – 19 % apklaustųjų (18 pav.).

35 % 8 klasės mokinių mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus, o tik 3 % respondentų mobilųjį telefoną turi 1 metus. 1,3 % mergaičių ir 4,4 % berniukų mobilųjį telefoną turi 1 metus, o 36,3 % mergaičių ir 34,2 % berniukų mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus. 3 % 8 klasės mokinių mobilųjį telefoną turi 2 metus, 5 % – 3 metus, 4 metus – 16 %, 5 ir 6 metus turi po 19 % apklaustųjų.

18 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laiką, kurį turi mobilųjį telefoną (%).

28,1 % vienuoliktokų mobilųjį telefoną turi ilgiau kaip 6 metus, o vienerius metus turi tik 1,8 % apklaustų 11 klasės mokinių. Trečdalis apklaustų vienuoliktokų (32,7 %) mobilųjį telefoną turi 6 metus, o 2,2 % tik dvejus metus. 15,2 % turi 5 metus, 6 % – 4 metus ir 4 % – 3 metus.

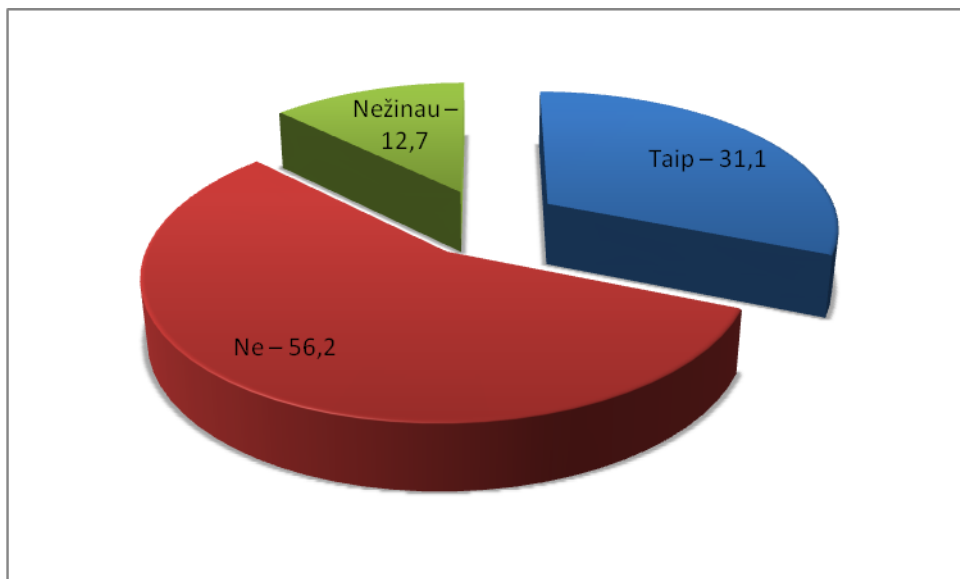

19 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, keliais mobiliaisiais telefonais jie naudojami (%).

Dauguma respondentų (69,3 %) naudojami vienu mobiliuoju telefonu, kuriame yra viena SIM kortelė, o vienu telefonu su dviem SIM kortelėmis naudojami 8,5 % respondentų. Dviem telefonais naudojami 18,7 % respondentų, trim – 2,7 %, o daugiau nei 3 (kita) naudojami 0,8 % (19 pav.).

76,9 % apklaustų 8 klasės mokinių naudojami vienu mobiliuoju telefonu su viena SIM kortele ir tik 4,2 % apklaustų aštuntokų turi vieną telefoną su dviem SIM kortelėmis. Tarp aštuntokų 16,4 % mergaičių ir 14,5 % berniukų naudojami dviem mobiliaisiais telefonais, 0,5 % mergaičių bei 2,8 % berniukų naudojami trimis mobiliaisiais telefonais. Gautas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų $p=0,003$.

Nemaža dalis 11 klasių mokinių (69,7 %) naudoja vienu mobiliuoju telefonu su viena SIM kortele, tačiau net 17,6 % apklaustų vienuoliktokų nurodė, kad turi vieną mobilųjį telefoną su dviem SIM kortelėmis. 22,7 % vienuoliktokų naudoja dviem mobiliaisiais telefonais, 10 % – trimis.

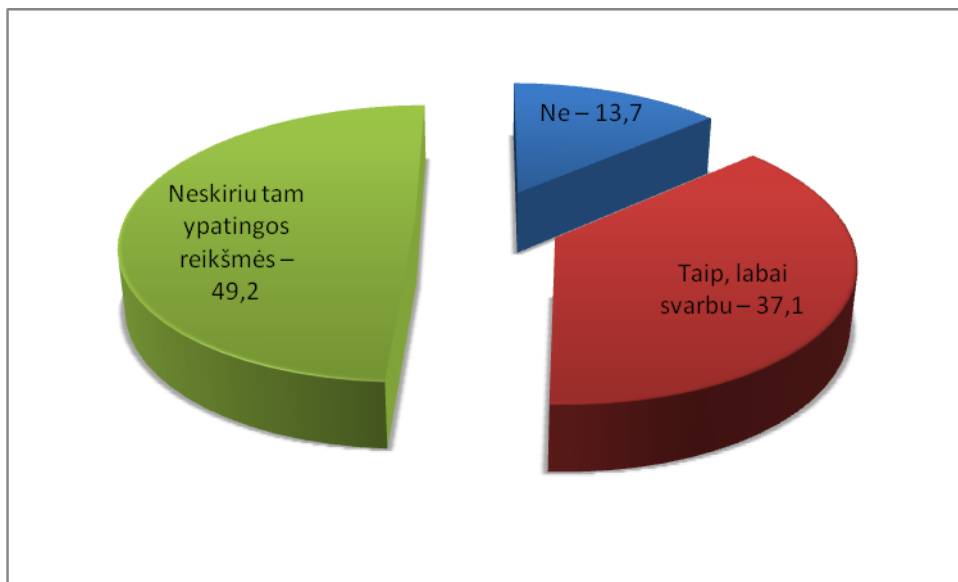
20 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal baimės jausmą, kad iš jų gali būti atimtas mobilusis telefonas (%).

Daugiau nei pusė respondentų (56,2 %) nurodė, kad nebijo, jog iš jų kas nors gali atimti mobilųjį telefoną, tačiau trečdalis apklaustųjų (31,1 %) nurodė, kad turi baimės jausmą, jog iš jų bus atimtas mobilusis telefonas, 12,7 % nežino, ar bijo ar ne (20 pav.).

Nemaža dalis apklaustų 4 klasės mokinių (47,5 %) bijo, kad mobilusis telefonas gali būti iš jų atimtas, tačiau gana didelė respondentų dalis pasirinko atsakymą „nežinau“ (19,5 %). Daugiau 4 klasės mergaičių (56,9 %) nei berniukų (35,6 %) bijo, kad iš jų bus atimtas mobilusis telefonas ($p=0,013$).

56 % apklaustų aštuntokų nebijo, kad iš jų kas nors gali atimti mobilųjį telefoną, tačiau 31 % to bijo. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp berniukų ir mergaičių šiuo klausimu ($p<0,0001$): daugiau 8 klasės mergaičių (39,7 %) nei berniukų (19,9 %) bijo, kad iš jų kas nors gali atimti mobilųjį telefoną.

Baimė, kad jų mobilusis telefonas gali būti pavogtas, jaučia tik 22,9 % apklaustų 11 klasės mokinių. Statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas mergaites ir berniukus ($p=0,0001$). 11 klasės mergaitės labiau bijo, kad iš jų bus atimtas telefonas, nei berniukai.

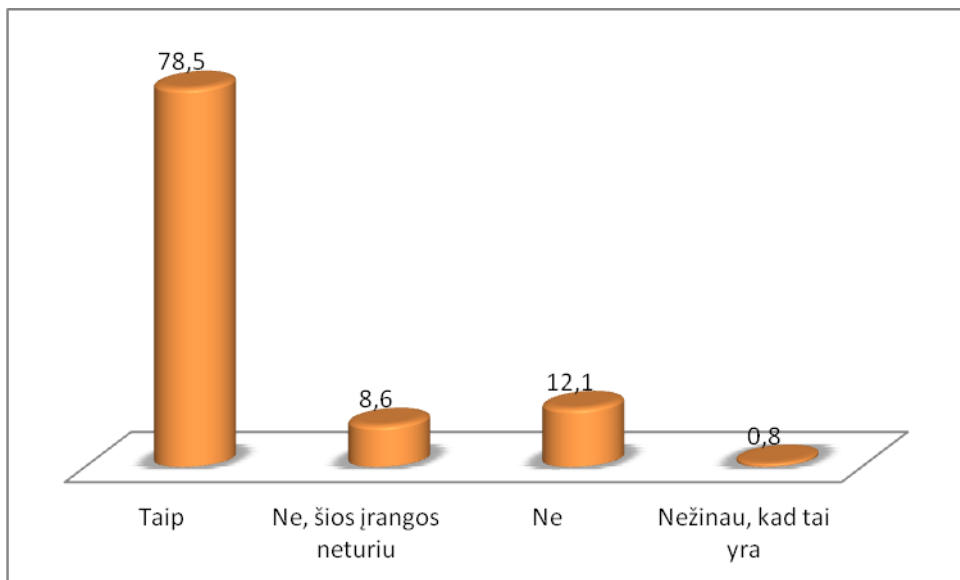

21 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mobiliojo telefono modelio svarbą (naujausias modelis, išmanusis ir pan.)

Beveik pusė apklaustųjų (49,2 %) nurodė, kad jie neteikia ypatingos reikšmės mobiliojo telefono modeliui, 37,1 % atsakė, kad mobiliojo telefono modelis jiems yra labai svarbus, ir tik 13,7 % atsakė, kad modelis neturi jokios įtakos naudojimuisi (21 pav.). Lyginant dėmesį, skiriamą mobiliojo telefono modeliui, nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp lyčių ($p < 0,0001$). Mergaitės skiria mažiau dėmesio mobiliojo telefono modeliui nei berniukai.

37 % apklaustų 8 klasės mokinių teigė, kad jiems yra svarbu, koku mobiliuoju telefonu jie naudojami, 50 % nurodė, kad neteikia ypatingos reikšmės mobiliojo telefono modeliui, 13 % apklaustų 8 klasės mokinių nėra svarbu, koku mobiliuoju telefonu naudojami. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų ($p < 0,0001$). 55,7 % 8 klasės mergaičių ir 42,2 % 8 klasės berniukų neskiria telefono modeliui ypatingos reikšmės, nors 37,1 % aštuntokių ir 38,1 % aštuntokų yra svarbu, koku mobiliuoju telefonu jie naudojami.

Naudojamo mobiliojo telefono modelis svarbus 19,7 % apklaustų 11 klasės mokinių, tam ypatingos reikšmės neskiria 65,5 % apklaustų vienuoliktokų, 14,7 % modelis visai nesvarbus. Lyginant skirtumą tarp lyčių ir naudojamo telefono modelio svarbos nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,049$) – mergaitės skiria mažiau dėmesio naudojamam telefono modeliui nei berniukai.

22 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal naudojimąsi laisvų rankų įranga (%).

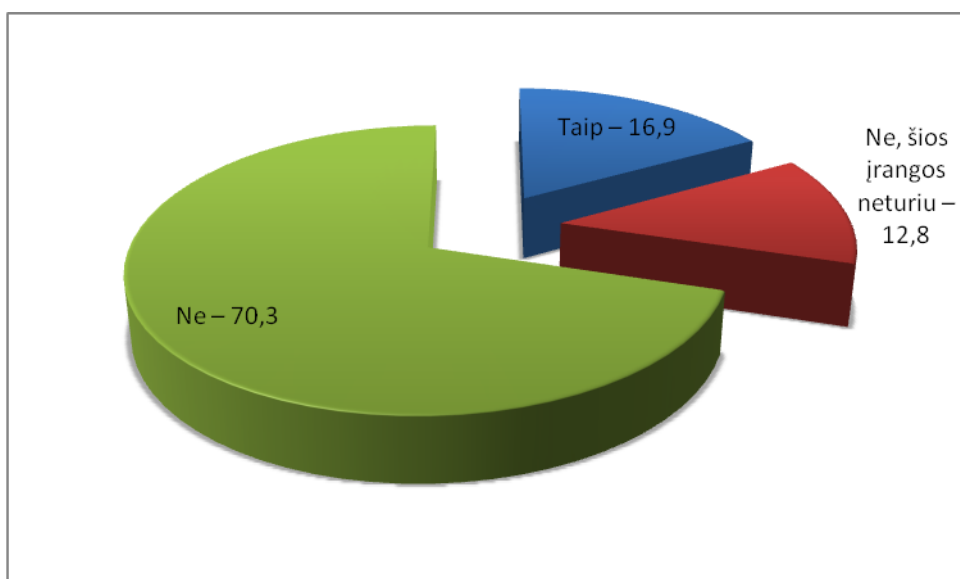
Didžioji dauguma respondentų (78,5 %) naudoja laisvų rankų įrangą, tačiau 12,1 % respondentų ja nesinaudoja ir 8,6 % jos net neturi (22 pav.).

81,5 % apklaustų 8 klasės mokinių naudoja laisvų rankų įrangą, o 19,5 % ja nesinaudoja. Laisvų rankų įrangą naudoja 64,6 % apklaustų vienuoliktų.

Kalbėjimui laisvų rankų įrangą naudoja 41,8 % respondentų, 89,3 % respondentų laisvų rankų įrangą naudoja muzikos/radijo klausymui (10 lentelė).

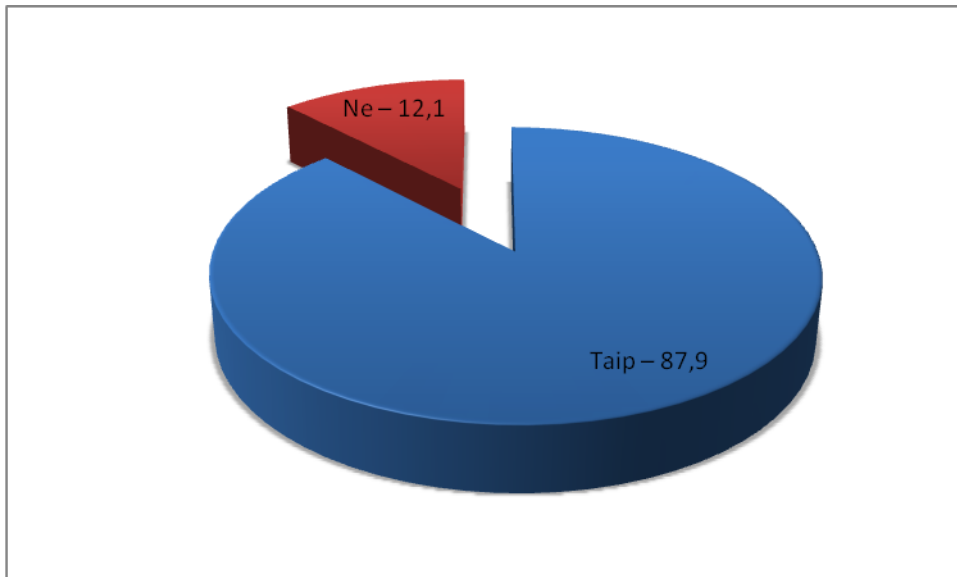
10 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, kam jie naudoja laisvų rankų įrangą.

	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Kalbėjimui		
Taip	904	41,8
Ne	1259	58,2
Muzikos klausymuisi		
Taip	1931	89,3
Ne	232	10,7

23 pav. Mokyklų vadovų, mokytojų pasiskirstymas pagal naudojamą laisvų rankų įrangą (%).

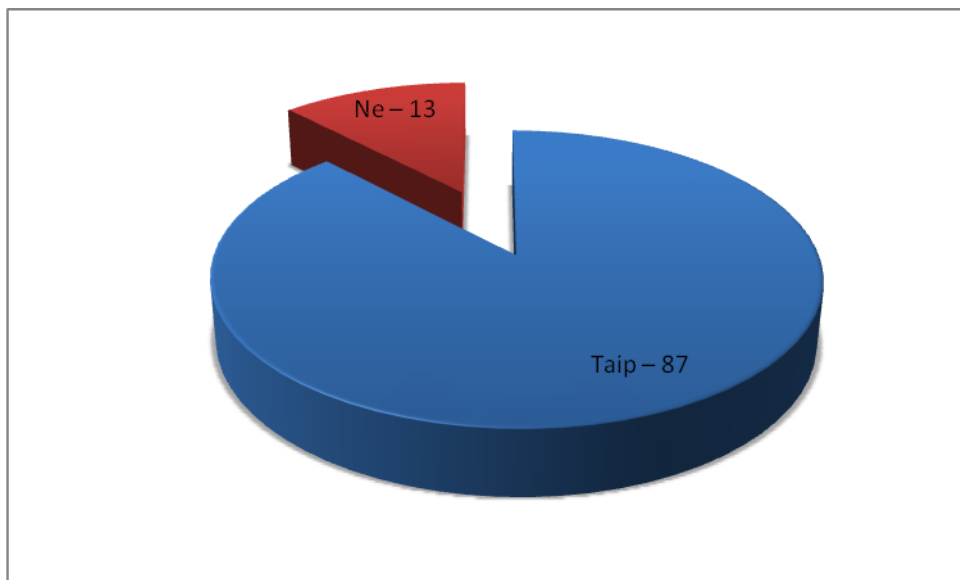
Mokyklų vadovų ir mokytojų, taip pat kaip ir mokinių, buvo klausiama, ar jie naudoja laisvų rankų įrangą. Dauguma respondentų pažymėjo, jog nesinaudoja tokia įranga (70,3 %), tarp moterų tokių buvo – 75,9 %, tarp vyrų – 64,9 % (23 pav.). Pastebėta, kad daugiau apklaustų moterų nei vyrų atsakė, jog tokios įrangos neturi – 17,4%, tarp apklaustų vyrų tokios įrangos neturi tik 7,4 %. Skirtumas tarp vyrų ir moterų naudojimosi laisvų rankų įranga yra statistiškai reikšmingas ($p < 0,0001$): vyrai (27,3 %) labiau nei moterys (6,6 %) linkę naudotis laisvų rankų įranga.

24 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar jie išjungia mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja (taip pat ir naktį) (%).

Beveik visi respondentai (87,9 %) nurodė, kad jų mobilusis telefonas yra visada įjungtas (taip pat ir naktį), ir tik 12,1 % respondentų savo mobilųjį telefoną išjungia, kai jis nereikalingas (25 pav.).

Analizuojant pagal klases paaiškėjo, kad 71,6 % 4 klasės mokinių visada laiko mobilųjį telefoną įjungtą ir tik 28,4 % ketvirtokų jį išjungia. 89 % 8 klasės mokinių mobilųjį telefoną visuomet palieka įjungtą, o 11 % mobilųjį telefoną ne visuomet laiko įjungtą. 94,2 % vienuoliktokų savo mobilųjį telefoną visuomet laiko įjungtą ir tik 5,8 % jį išjungia.

25 pav. Mokytojų, vadovų pasiskirstymas pagal tai, ar jie išjungia mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja (taip pat ir naktį) (%).

Apie tai, ar mobilusis telefonas yra visada įjungtas (taip pat ir naktį), buvo klausiami ir mokyklų vadovai bei mokytojai. Beveik visi mokytojai, mokyklų vadovai (87 %) nurodė, kad jų mobilusis telefonas yra visada įjungtas, ir tik 13 % mokytojų, mokyklų vadovų savo mobilųjį telefoną išjungia, kai jis nenaudojamas (25 pav.). Statistiškai reikšmingo skirtumo nėra ($p=0,951$).

11 lentelė. Mokinių pasiskirstymas pagal tai, kur dažniausiai laiko savo mobilųjį telefoną.

	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Drabužių kišenėje		
Taip	489	67,8
Ne	232	32,2
Ant stalo, stalčiuje		
Taip	489	67,8
Ne	232	32,2

11 lentelės tęsinys

Numetu, kur papuola		
Taip	89	12,3
Ne	632	87,7
Rankinėje, kuprinėje		
Taip	124	17,2
Ne	597	82,8
Kitur		
Taip	23	3,2
Ne	698	96,8

Daugiau kaip pusė apklaustų mokinių (67,8 %) savo mobilųjį telefoną laiko drabužių kišenėje. Tiek pat jį laiko ant stalo, stalčiuje. 87,7 % respondentų savo mobiliojo telefono nenumeta, kur papuola, ir net 82,8 %

apklaustų mokinių savo mobiliojo telefono nenešioja rankinėje ar kuprinėje (11 lentelė). Mergaitės dažniau nei berniukai savo mobiliuosius telefonus laiko kuprinėje ar rankinėje ($p < 0,0001$).

Analizuojant vienuoliktųjų mobiliųjų telefonų laikymo įpročius paaiškėjo, kad dažniausiai mobiliųjų telefoną mokiniai laiko drabužių kišenėje (62,5 %) ir rankinėje arba kuprinėje (25 %). Tarp mergaičių ir berniukų, laikančių mobiliųjų telefoną drabužių kišenėje, nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,0001$).

Didžioji dalis 8 klasės mokinių savo mobiliųjų telefoną laiko drabužių kišenėje (67,8 %) arba ant stalo, stalčiuje (67,8 %). 17,2 % aštuntųjų mobiliųjų telefoną laiko rankinėje arba kuprinėje.

12 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal mobiliojo telefono laikymą miego metu.

	Skaičius	Santykinis dažnis (%)
Po pagalve		
Taip	309	14,3
Ne	1854	85,7
Šalia lovos		
Taip	1021	47,2
Ne	1142	52,8
Kitame kambaryje		
Taip	149	6,9
Ne	2014	93,1
Kur papuola		
Taip	482	22,3
Ne	1681	77,7

12 lentelės tęsinys

Kažkur		
Taip	369	17,1
Ne	1794	82,9

Didžiausia dalis apklaustų mokinių (85,7 %) miego metu mobiliojo telefono po pagalve nelaiko, bet beveik pusė respondentų (47,2 %) miego metu mobiliųjų telefoną laiko šalia lovos ir tik 6,9 % apklaustųjų nakčiai mobiliųjų telefoną išneša į kitą kambarį. 22,3 % respondentų naktį telefoną laiko, kur papuola. Kitos vietos, kuriose nakties metu mokiniai laiko savo mobiliuosius telefonus: stalas, spintelės, lentynos ar kitos vietos, esančios kuo toliau nuo lovos (12 lentelė).

Analizuojant mobiliojo telefono laikymo ypatumus naktį pagal klases paaiškėjo, kad daugiau nei pusė vienuoliktųjų (57,2 %) mobiliųjų telefoną laiko šalia lovos. Po pagalve telefoną laiko 16,2 % vienuoliktųjų. Po pagalve nakties metu jį laiko dvigubai daugiau mergaičių (14,3 %) nei berniukų (7,6 %) ($p = 0,006$). Telefono vieta miegant nesvarbi ir jis laikomas, kur papuola, didesnei daliai berniukų (25,9 %) ($p = 0,001$).

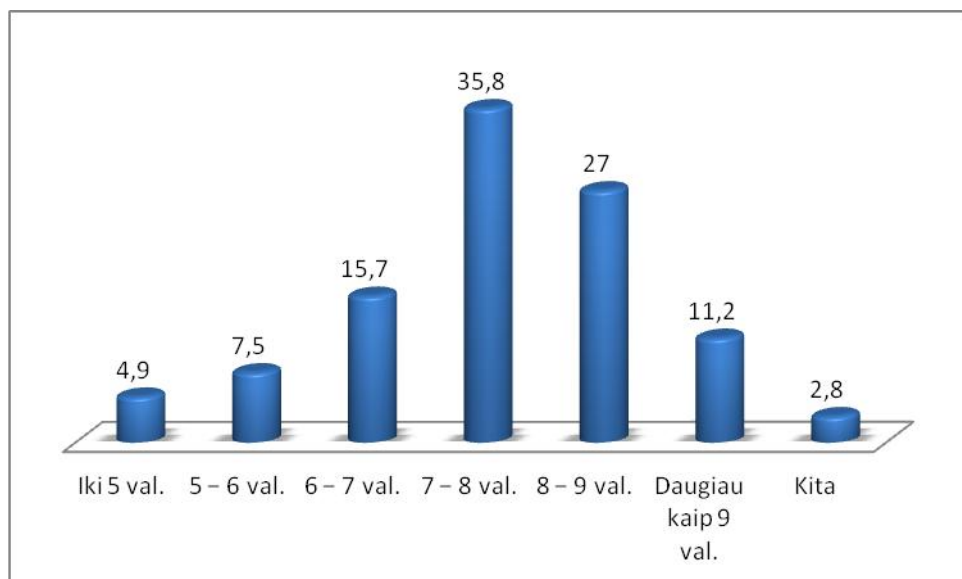
Daugiausia apklaustų 8 klasės mokinių miegodami savo mobiliųjų telefoną laiko šalia lovos (47,7 %). Po pagalve savo mobiliųjų telefoną laiko 13,8 % apklaustų aštuntųjų. Gautas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų $p = 0,025$. Daugiau mergaičių (16,4 %) mobiliųjų telefoną miego metu laiko po pagalve nei berniukų (10,6 %). Kitame kambaryje laiko tik 7,6 % 8 klasės mokinių, o kur papuola – 20,2 %.

Taip pat statistiškai reikšmingas skirtumas tarp berniukų ir mergaičių, mobilių telefoną miego metu numetančių, kur papuola – gauta tikimybė $p=0,034$. Daugiau berniukų (23,8 %) mobilių telefoną miego metu numeta, kur papuola, nei mergaičių (17,4 %).

Dauguma apklaustųjų miega 7–8 val. per parą (35,8 %), iki 5 val. miega mažiausiai apklaustųjų – tik 4,9 %. 27 % respondentų nurodė, kad miega 8–9 val. Daugiau kaip 9 val. miega 11,2 % apklaustųjų, 15,7 % – 6–7 val., o 7,5 % – tik 5–6 val. (26 pav.).

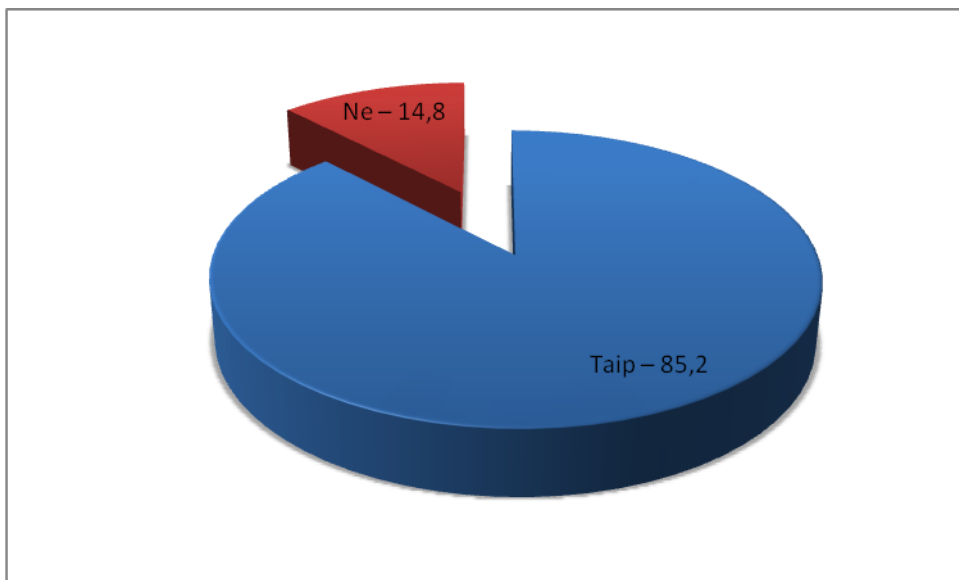
Vertinant apklaustų mokinių miego laiką pagal klases paaiškėjo, kad didžioji dalis (40,1 %) 11 klasės mokinių vidutiniškai miega 7–8 valandas, iki 5 val. – 2,3 %, 5–6 val. – 7,1 %, 6–7 val. – 24,1 %, 8–9 val. – 20,6 %, daugiau kaip 9 val. – 3,7 %, o 2,1 % mokinių nurodė miegantys kasnakt vis skirtingą valandų skaičių.

Daugiau nei trečdalis 8 klasės mokinių (36,1 %) vidutiniškai miega 7–8 val., iki 5 val. – 2 %, 5–6 val. – 6,1 %, 6–7 val. – 16,4 %, 8–9 val. – 26,6 %, daugiau kaip 9 val. – 10,6 %, o 2,3 % mokinių nurodė kasnakt miegantys vis skirtingą valandų skaičių. Tarp mergaičių ir berniukų yra statistiškai reikšmingas skirtumas, pagal tai, kiek valandų vidutiniškai miega, nes gauta tikimybė $p=0,006$.

26 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal vidutinį miego laiką (%).

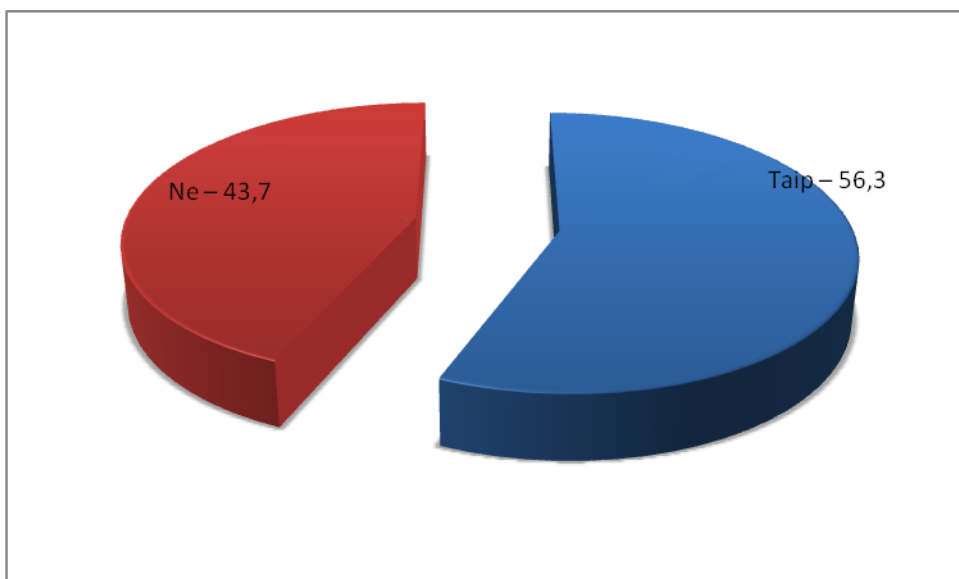
Daugiau berniukų (2,2 %) nei mergaičių (1,8 %) vidutiniškai miega iki 5 val. Daugiau mergaičių (36,3 %) nei berniukų (35,4 %) vidutiniškai miega 7–8 val. Daugiau berniukų (13,3 %) nei mergaičių (8,4 %) vidutiniškai miega ilgiau kaip 9 valandas.

27 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ramų miegą naktimis (%).

Dauguma apklaustųjų (85,2 %) nurodė, kad naktimis miega ramiai, tačiau 14,8 % nurodė, kad naktimis miega neramiai (27 pav.).

Analizuojant respondentų miego kokybę naktimis pagal klases paaiškėjo, kad didžioji dalis 8 klasės mokinių (91 %) ir 11 klasės mokinių (87,4 %) naktimis miega ramiai.

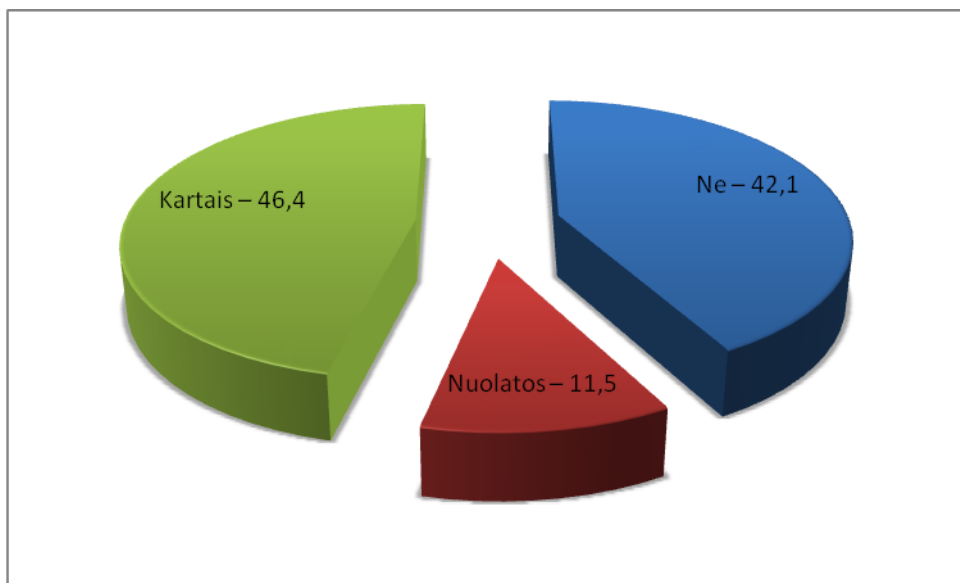
28 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal tai, ar atsikėlę ryte jie jaučiasi išsimiegoję (%).

Daugiau nei pusė respondentų (56,3 %) atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję, nors 43,7 % mokinių nurodė, kad atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję (28 pav.).

Analizuojant mokinių išsimiegojimą iš ryto pagal klases paaiškėjo, kad 56 % 8 klasės mokinių atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję, o 44 % respondentų atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję. Ryte atsikėlę išsimiegoję jaučiasi 47,3 % 11 klasės mokinių. Statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas lyginant mergaites ir berniukus ($p=0,022$): daugiau berniukų nei mergaičių ryte jaučiasi išsimiegoję.

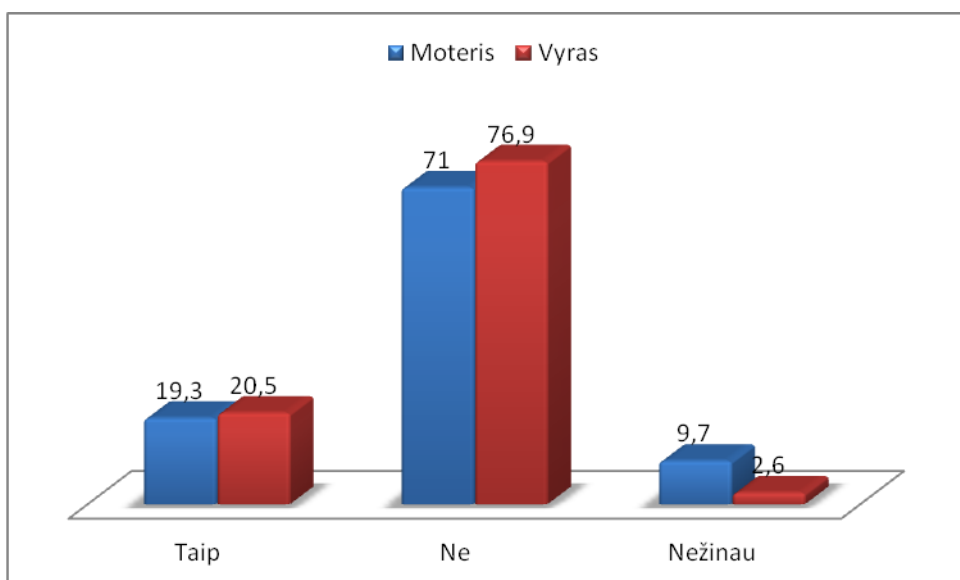
Apie pusę respondentų (46,4 %) nurodė, kad kartais jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono. Panašus skaičius respondentų (42,1 %) nejaučia nerimo ar susierzinimo neturėdami su savimi mobiliojo telefono, tačiau 11,5 % nuolatos jaučia susierzinimą/nerimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono (29 pav.).

Vertinant pagal klases paaiškėjo, kad 47,2 % apklaustų 8 klasės mokinių kartais jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono, o 42,1 % nerimo/susierzinimo nejaučia. 19,6 % aštuntokų nuolatos jaučia nerimą/susierzinimą, kai neturi su savimi mobiliojo telefono. Tarp berniukų ir mergaičių yra statistiškai reikšmingas skirtumas šiuo klausimu ($p < 0,0001$): 12,1 % aštuntokių ir 8,8 % aštuntokų nuolat jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono.

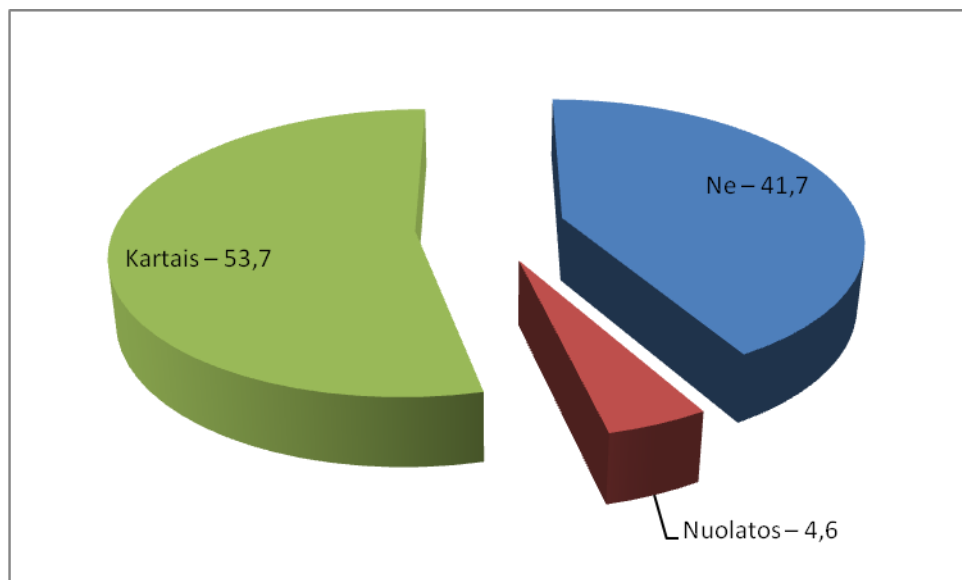
29 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal nerimo/susierzinimo jautimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono (%).

Nerimą ir susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono, kartais jaučia 49,2 % vienuoliktokų, o nuolatos tai jaučia 7,8 % vienuoliktokų. Mergaitės dažniau nei berniukai statistiškai reikšmingu skirtumu ($p = 0,0001$) jaučia nerimą ar susierzinimą, jei kartu su savimi neturi mobiliojo telefono.

30 pav. Mokytojų, vadovų pasiskirstymas pagal galėjimą apsieiti be mobiliojo telefono kasdieniame gyvenime (%).

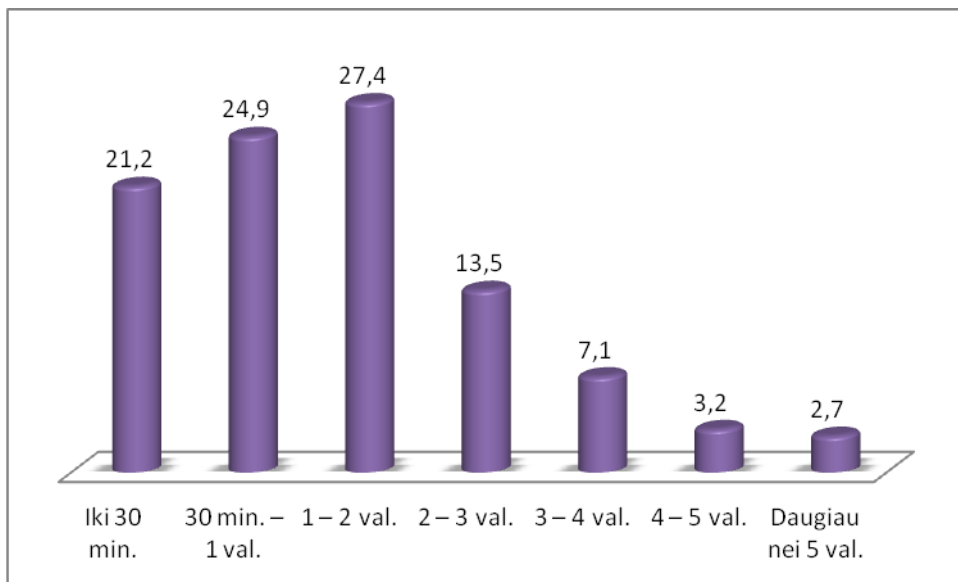
Didžioji dauguma mokytojų, mokyklų vadovų (73,9 %) nurodė, kad kasdieniame gyvenime be mobiliojo telefono negalėtų apsieiti, ir tik 19,9 % mokytojų, mokyklų vadovų kasdieniame gyvenime galėtų apsieiti be mobiliojo telefono (30 pav.). Statistiškai reikšmingų duomenų negauta ($p=0,125$).

31 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal sunkumą susikaupti (%).

Daugiau kaip pusė apklaustų mokinių (53,7 %) nurodė, kad kartais jiems sunku susikaupti. 41,7 % teigė, kad susikaupti jiems nėra sunku ir tik 4,6 % apklaustųjų teigė, kad jiems nuolatos sunku susikaupti (31 pav.).

Analizuojant sugebėjimą susikaupti pagal klasės paaiškėjo, kad 54 % 8 klasės mokinių kartais sunku susikaupti, o 42 % aštuntokų teigė, kad jiems susikaupti nesunku. 4% 8 klasės mokinių nuolatos sunku susikaupti. Statistiškai reikšmingas skirtumas nustatytas tarp berniukų ir mergaičių, kuriems sunku susikaupti $p=0,023$. 56,8 % aštuntokių ir 48,4% aštuntokų kartais yra sunku susikaupti. 3,5 % aštuntokių ir 5 % aštuntokų teigė, kad jiems nuolat sunku susikaupti, o 38,5 % mergaičių ir 46,6 % berniukų susikaupti nėra sunku. 37,5 % vienuoliktokų teigė, kad jiems nėra sunku susikaupti, 57,5 % 11 klasės mokinių kartais sunku susikaupti ir 5 % susikaupti sunku nuolatos. Mergaitėms dažniau nei berniukams būna sunku susikaupti ($p=0,028$): 62 % vienuoliktokių ir 57 % vienuoliktokų kartais susikaupti yra sunku.

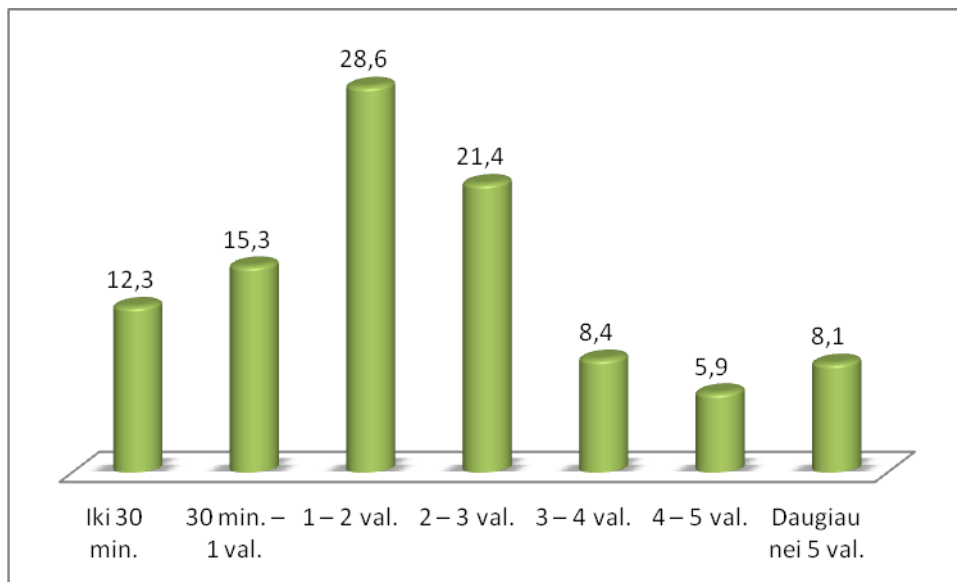

32 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laiką, praleidžiamą žiūrint televizorių (%).

Beveik trečdalis respondentų (27,4 %) nurodė, kad televizorių per dieną žiūri 1–2 val. Apie ketvirtadalis respondentų (24,9 %) prie televizoriaus praleidžia nuo 30 min. iki 1 val. Iki 30 min. kasdien prie televizoriaus praleidžia 21,2 % apklaustųjų ir tik 2,7 % respondentų prie televizoriaus kasdien praleidžia daugiau nei 5 val. (32 pav.).

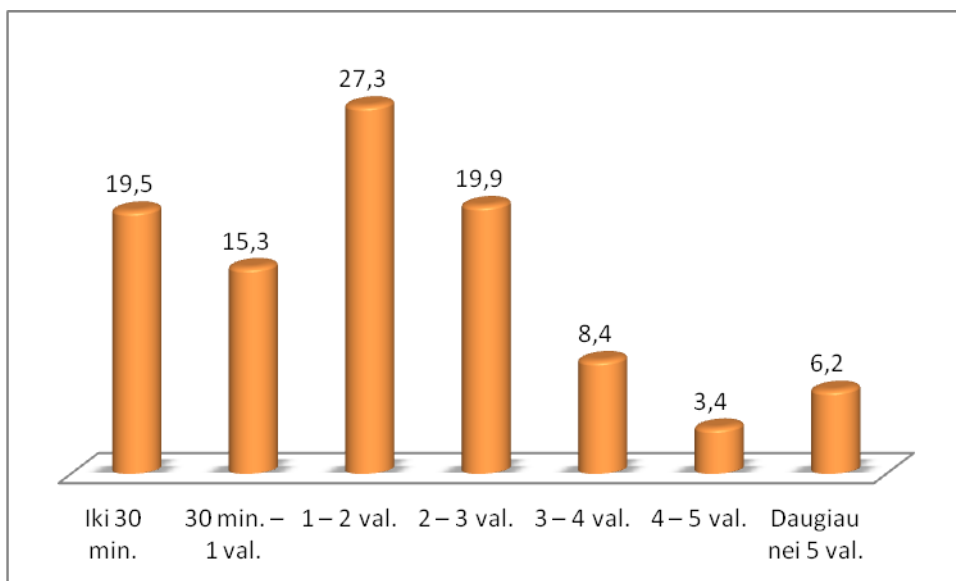
Analizuojant prie televizoriaus praleidžiamą laiką pagal klases paaiškėjo, kad 20,4 % aštuntokų televizorių žiūri iki 30 min., 27,5 % aštuntokų televizorių žiūri 1–2 val., o 2,8 % televizorių žiūri daugiau kaip 5 val. Laisvalaikio didžioji dalis 11 klasės mokinių (28,9 %) televizorių žiūri apie 2 val. per parą. Daugiau nei 5 val. per dieną žiūri tik 1,3 % vienuoliktokų. Iki 30 min. žiūri 26,9 % vienuoliktokų, o nuo 30 min. iki 1 val. kasdien prie televizoriaus praleidžia 23,9 % 11 klasės mokinių.

Beveik vienas trečdalis respondentų (28,6 %) nurodė, kad prie kompiuterio per dieną praleidžia 1–2 val. Beveik ketvirtadalis respondentų (21,4 %) prie kompiuterio praleidžia apie 2–3 val. Iki 30 min. kasdien prie kompiuterio praleidžia 12,3 % apklaustųjų. Daugiau nei 5 val. prie kompiuterio praleidžia 8,1 % respondentų (33 pav.). Berniukų ir mergaičių prie kompiuterio praleistas laikas statistiškai reikšmingai skiriasi ($p < 0,0001$). 16,2 % mergaičių ir 8,4 % berniukų prie kompiuterio praleidžia iki 30 min. 30,7 % mergaičių ir 21,5 % berniukų prie kompiuterio praleidžia 1–2 val. 7,3 % mergaičių ir 8,9 % berniukų praleidžia prie kompiuterio daugiau nei 5 val.

33 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laiką, praleidžiamą prie kompiuterio (%).

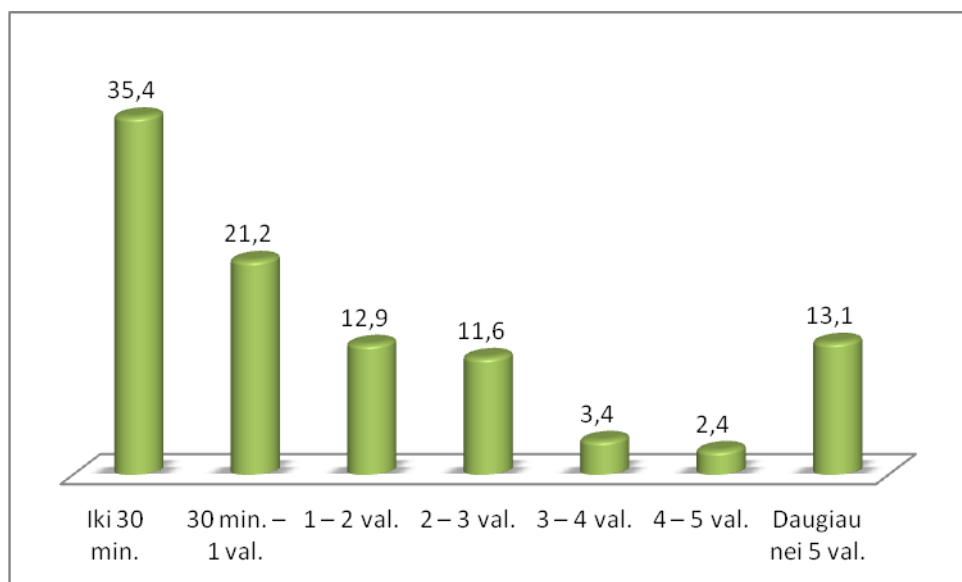
Analizuojant prie kompiuterio praleidžiamą laiką pagal klases paaiškėjo, kad 13 % aštuntokų prie kompiuterio per parą praleidžia iki 30 min., 27,8 % – 1–2 val., o 7,6 – daugiau nei 5 val. Laisvalaikiu didžioji dalis 11 klasės mokinių (26,2 %) prie kompiuterio praleidžia apie 1–2 val. per parą. Daugiau nei 5 val. per dieną prie kompiuterio praleidžia tik 5,1 % vienuoliktokų.

34 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laiką, skiriamą fiziniam aktyvumui (krepšiniui, futbolui, šokiams ir pan.) (%).

27,3 % respondentų nurodė, kad per dieną fiziniam aktyvumui skiria 1–2 val. Apie 19,9 % respondentų per dieną fiziškai aktyvūs yra apie 2–3 val. Iki 30 min. kasdien fiziniam aktyvumui skiria 19,5 % apklaustųjų. Daugiau nei 5 val. fiziniam aktyvumui per dieną skiria 6,2 % respondentų (34 pav.). Tarp mergaičių ir berniukų nustatytas statistškai reikšmingas skirtumas ($p < 0,0001$). 25,7 % mergaičių ir 13,3 % berniukų fiziniam aktyvumui skiria laiko iki 30 min., 28,6 % mergaičių ir 26 % berniukų fiziniam aktyvumui skiria 1–2 val. 3,2 % mergaičių ir 9,2 % berniukų fiziniam aktyvumui skiria daugiau nei 5 val.

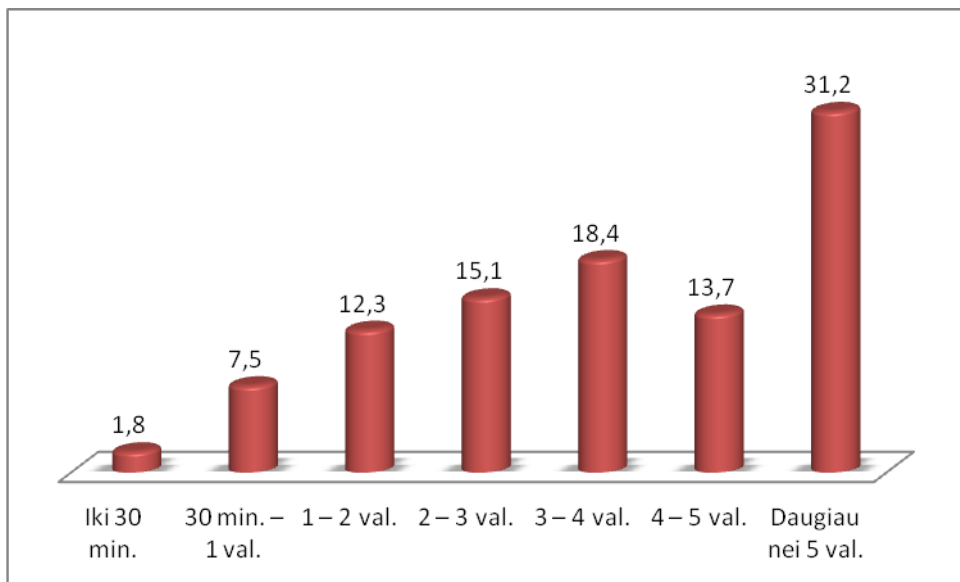
Analizuojant kasdien fiziniam aktyvumui skiriamą laiką pagal klases paaiškėjo, kad daugiau nei vienas ketvirtadalis apklaustų 8 klasės mokinių vidutiniškai fiziniam aktyvumui laisvalaikio metu skiria 1–2 val. (25,6 %). Iki 30 min. kasdien fiziniam aktyvumui skiria 18,3 % 8 klasės mokinių, o daugiau nei 5 val. – 6,9 % aštuntokų. Daugiau nei vienas ketvirtadalis apklaustų vienuoliktokų vidutiniškai fiziniam aktyvumui laisvalaikio metu skiria 1–2 val. (27,76 %). Iki 30 min. kasdien fiziniam aktyvumui skiria 18,1 % 11 klasės mokinių, o daugiau nei 5 val. – 4,5 % vienuoliktokų.

35 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laiką, praleidžiamą naudojantis mobiliuoju telefonu laisvalaikio metu (%).

35,4 % respondentų nurodė, kad per dieną iki 30 min. laisvalaikio leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu. Apie 11,6 % respondentų per dieną laisvalaikį leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu apie 2–3 val. Nuo 30 min. iki 1 val. savo laisvalaikio skiria naudojimuisi mobiliuoju telefonu 21,2 % apklaustųjų. Daugiau nei 5 val. laisvalaikio praleidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu 13,1 % respondentų (35 pav.). Tarp mergaičių ir berniukų nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p=0,0003$). Daugiau berniukų nei mergaičių laisvalaikį leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu.

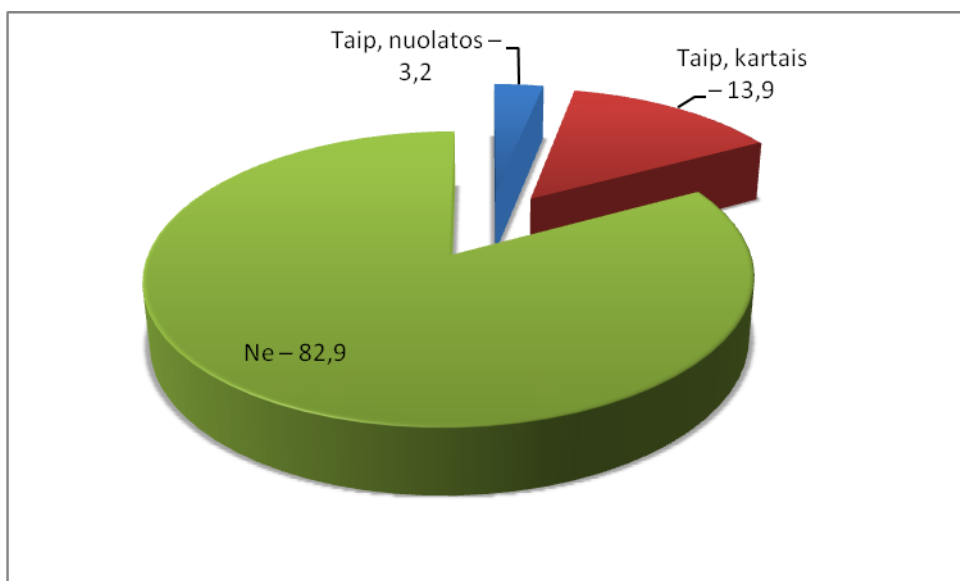
Analizuojant laisvalaikį, praleistą naudojantis mobiliuoju telefonu, pagal klases paaiškėjo, kad 38 % 8 klasės mokinių mobiliuoju telefonu laisvalaikio metu naudojami iki 30 min., 12,2 % – 1–2 val., 12,2 % – daugiau nei 5 val. Tarp berniukų ir mergaičių nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas ($p<0,0001$). 29,5 % mergaičių ir 49 % berniukų mobiliuoju telefonu laisvalaikio metu naudojami iki 30 min. 13,9 % mergaičių ir 10 % berniukų – 1–2 val. 15,9 % mergaičių ir 7,4 % berniukų – daugiau nei 5 val. 18,1 % apklaustų vienuoliktokų vidutiniškai laisvalaikiu mobiliuoju telefonu naudojami 1–2 val. Iki 30 min. kasdien laisvalaikiu mobiliuoju telefonu naudojami 33,5 % 11 klasės mokinių, o daugiau nei 5 val. – 9,9 % vienuoliktokų.

36 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal laisvalaikį, praleidžiamą gryname ore (%).

Daugiau kaip vienas trečdalis respondentų (31,2 %) nurodė, kad per dieną gryname ore praleidžia daugiau kaip 5 val. Apie 18,4 % respondentų per dieną 3–4 val. praleidžia gryname ore, o iki 30 min. kasdien gryname ore būna tik 1,8 % apklaustųjų (36 pav.). Berniukai statistiškai reikšmingu skirtumu ($p=0,0001$) daugiau laiko nei mergaitės praleidžia gryname ore.

Tik 2,4 % aštuntokų gryname ore per dieną praleidžia iki 30 min. 13,2 % apklaustų aštuntokų gryname ore praleidžia 1–2 val., o 29,3 % – daugiau nei 5 val. Iki 30 min. gryname ore kasdien būna tik 3 % vienuoliktokų, o daugiau nei 5 val. gryname ore būna net 22 %. Apie 2–3 val. ir 3–4 val. gryname ore praleidžia nemaža dalis 11 klasės mokinių (atitinkamai 19,7 % ir 19,1 %).

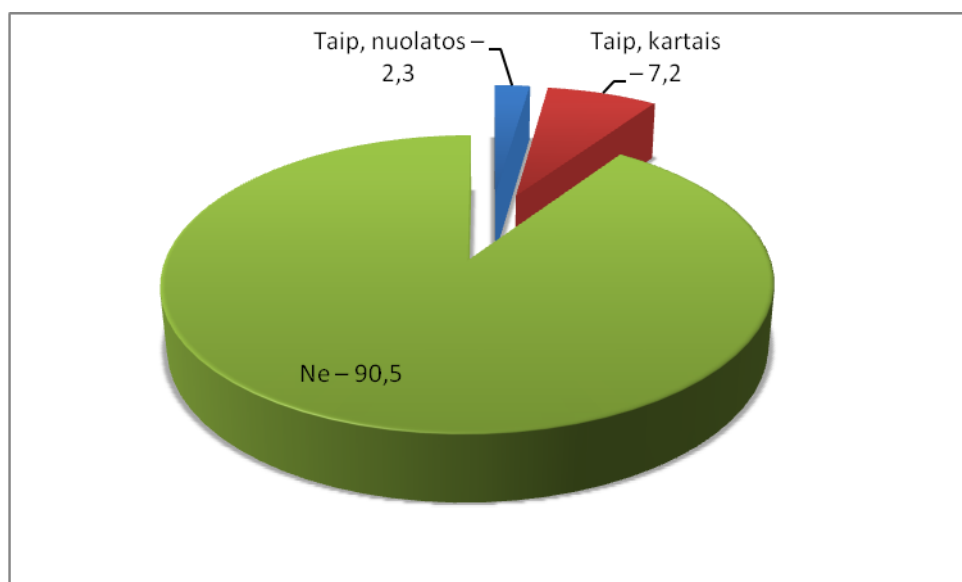
37 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS) gavimą (%).

Didžioji dalis respondentų (82,9 %) nurodė, kad grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS) nesulaukia. 13,9 % respondentų grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS) sulaukia kartais, o 3,2 % – nuolatos (37 pav.).

Analizuojant grasinančių skambučių ir trumpųjų žinučių gavimą pagal klases paaiškėjo, kad grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS) nesulaukia 82 % aštuntokų, 85,3 % vienuoliktokų ir 86,3 % ketvirtokų. 14,2 % aštuntokų, 11,7 % ketvirtokų ir 11,3 % vienuoliktokų kartais sulaukia grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS), o 3,2 % aštuntokų, 3,4 % vienuoliktokų ir 2 % ketvirtokų jų sulaukia nuolatos. Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp lyčių ir grasinimų gavimo nėra ($p=0,084$).

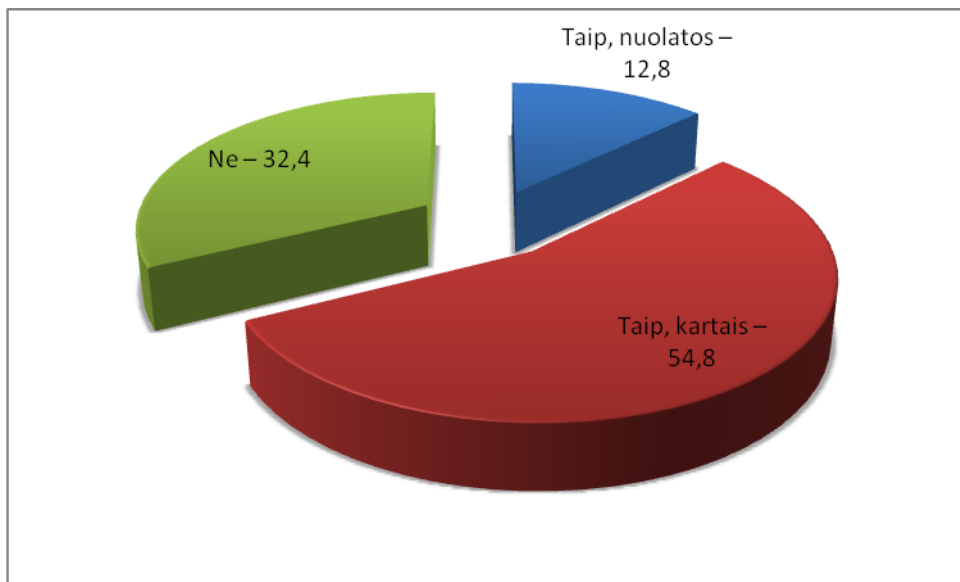
Didžiajai daliai respondentų (90,5 %) neteko patirti patyčių dėl mobiliojo telefono modelio, nors 7,2 % respondentų nurodė, kad kartais jie patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio, o 2,3 % patyčias dėl telefono modelio patiria nuolatos (38 pav.). Tarp lyčių šiuo atveju statistiškai reikšmingo skirtumo nėra.

92 % aštuntokų, 92,2 % vienuoliktokų ir 84,8 % ketvirtokų neteko patirti patyčių dėl mobiliojo telefono, o 2 % aštuntokų, 2,2 % vienuoliktokų ir 1,3 % ketvirtokų patyčias dėl mobiliojo telefono patiria nuolat. 13,9 % ketvirtokų patyčias dėl mobiliojo telefono modelio patiria kartais.

38 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal patyčių dėl mobiliojo telefono modelio patyrimą (%).

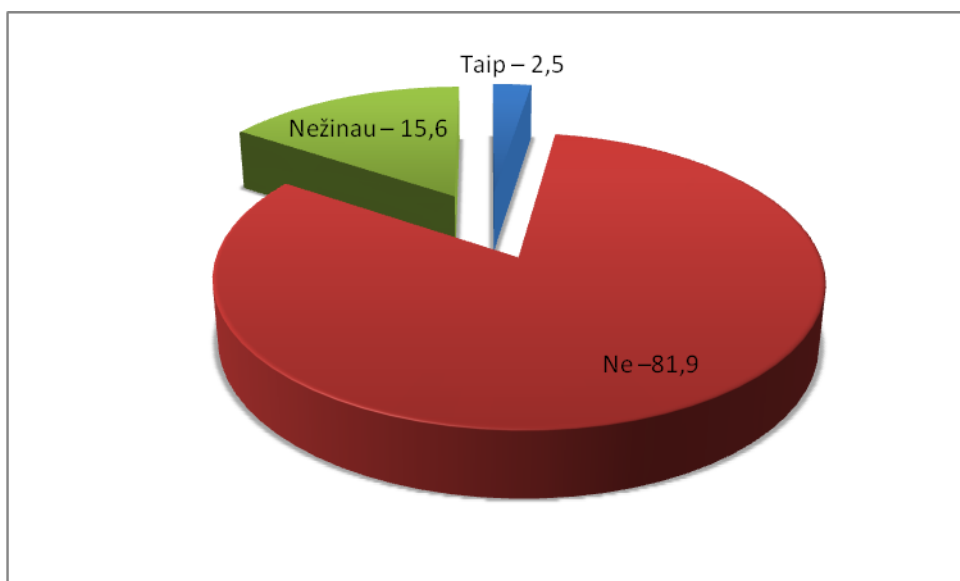
Daugiau kaip pusė respondentų (54,8 %) nurodė, kad kartais pamokų metu naudojami mobiliuoju telefonu, kai to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti. 12,8 % respondentų teigė, kad pamokų metu nuolatos naudojami mobiliuoju telefonu, ir tik kiek daugiau nei vienas trečdalis (32,4 %) respondentų pamokų metu mobiliuosiais telefonais nesinaudoja, nebent to reikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti (39 pav.).

39 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal naudojamą mobiliuoju telefonu pamokų metu, kai to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti) (%).

Nuolatos pamokų metu mobilųjį telefoną beveik dvigubai dažniau, statistiškai reikšmingu skirtumu ($p=0,0001$) naudoja berniukai nei mergaitės.

Analizuojant naudojamą mobiliuosius telefonus pamokų metu, kaip to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti, pagal klases paaiškėjo, kad 54,8 % aštuntokų, 63,4 % vienuoliktokų ir 8 % ketvirtokų mobilųjį telefoną per pamokas naudoja kartais. 12,7 % aštuntokų, 16,4 % vienuoliktokų ir 0,9 % ketvirtokų nuolatos per pamokas naudoja mobiliuoju telefonu, o 32,5 % aštuntokų, 20,4 % vienuoliktokų ir 91,1 % ketvirtokų per pamokas visai nesinaudoja telefonu. Tarp mergaičių ir berniukų statistiškai reikšmingo skirtumo šiuo klausimu nėra, nes gauta tikimybė $p=0,366$.

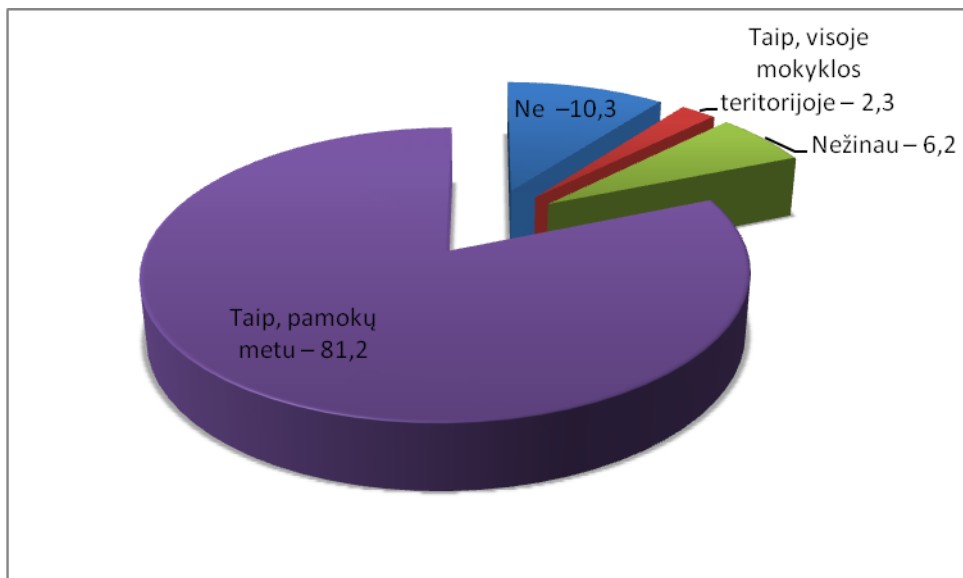
40 pav. Mokytojų, mokyklų vadovų pasiskirstymas pagal skatinimą naudotis mobiliaisiais telefonais pamokų metu užduočių atlikimui (%).

Mokytojų ir mokyklų vadovų buvo klausama, ar jie skatina pamokų metu mokinius naudotis mobiliaisiais telefonais užduočių atlikimui (40 pav.). Didžioji dauguma mokytojų ir mokyklų vadovų (81,9 %)

nurodė, kad to neskatina, ir tik 2,5 % mokytojų pamokų metu skatina mokinius užduotis atlikti naudojant mobiliuosius telefonus.

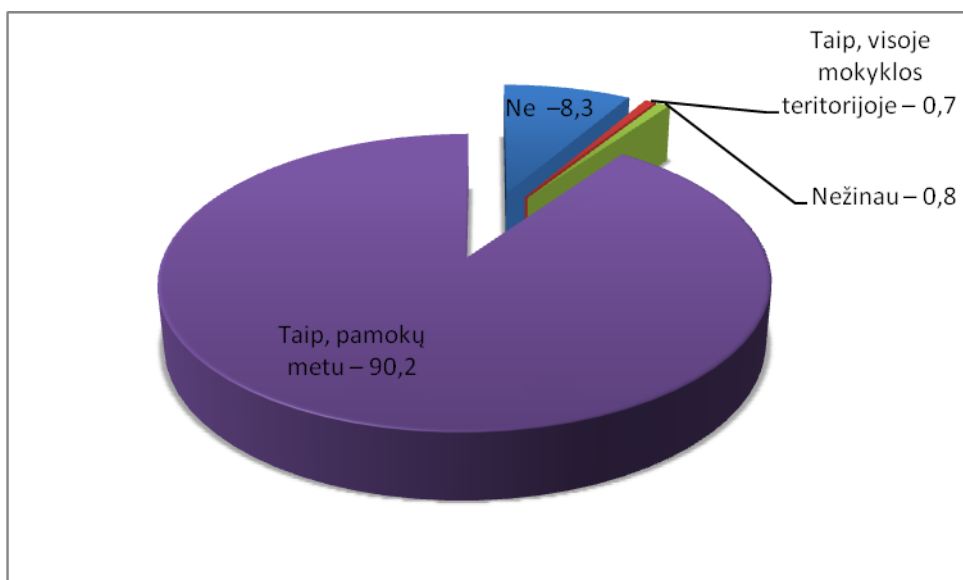
Dauguma mokinių (81,2 %) nurodė, kad jų mokykloje pamokų metu draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu (41 pav.). 2,3 % nurodė, kad visoje jų mokyklos teritorijoje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu. 10,3 % atsakiusiųjų teigė, kad jų mokykloje naudotis mobiliaisiais telefonais yra nedraudžiama, o 6,2 % respondentų nežino, ar jų mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų ($p=0,044$).

Analizuojant draudimą naudotis mobiliuoju telefonu mokykloje pagal klases paaiškėjo, kad

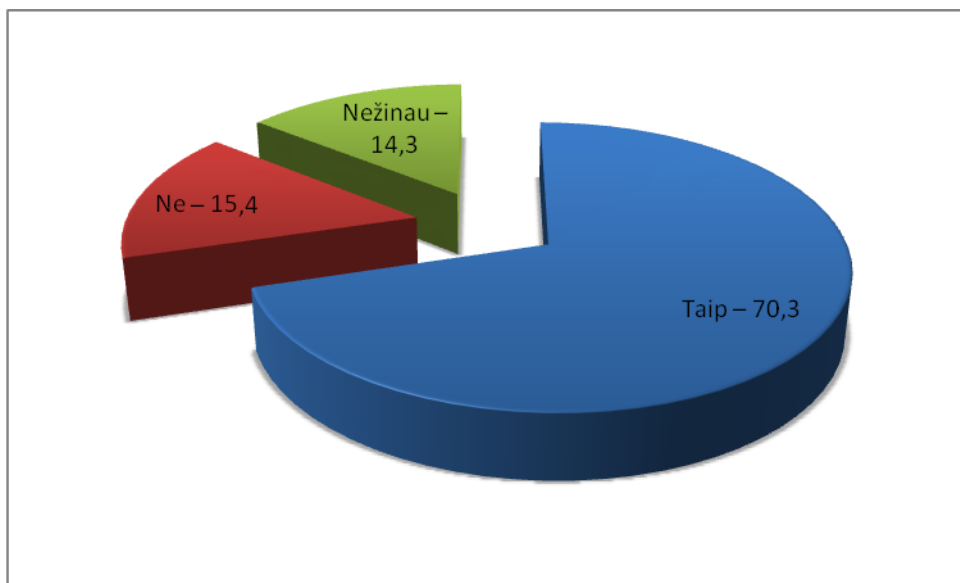
41 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal draudimą mokyklose naudotis mobiliuoju telefonu (%).

79,4 % aštuntokų, 73,6 % vienuoliktokų ir 75,7 % ketvirtokų atsakė, kad pamokų metu yra draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais. 12,4 % aštuntokų, 15,4 % vienuoliktokų ir 11,2 % ketvirtokų atsakė, kad pamokų metu nedraudžiama naudotis mobiliuoju telefonu. Kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje, atsakė 1,9 % vienuoliktokų, 1,7 % aštuntokų ir 8,8 % ketvirtokų.

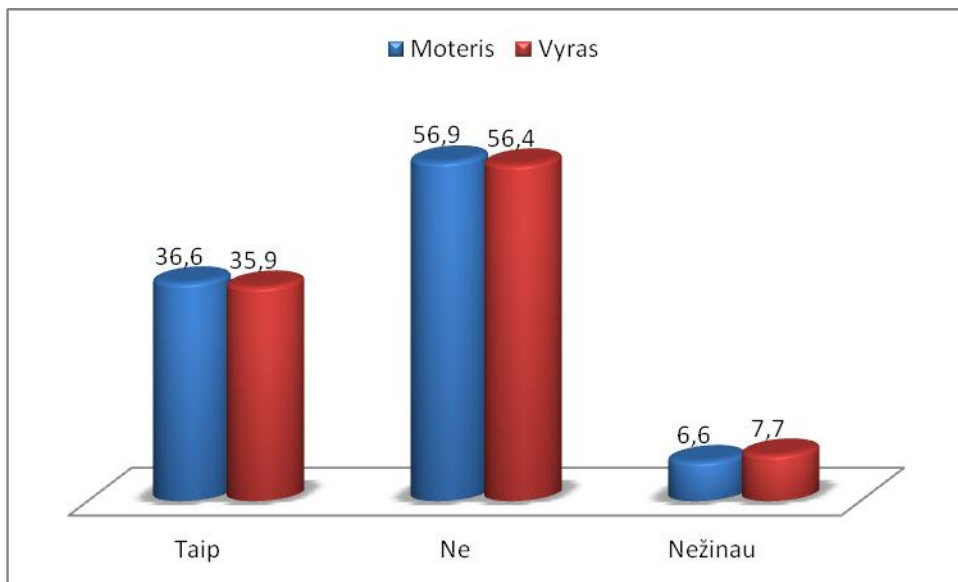
42 pav. Mokyklų vadovų, mokytojų pasiskirstymas pagal draudimą mokyklose naudotis mobiliuoju telefonu (%).

Mokytojai ir mokyklų vadovai, taip pat kaip ir mokiniai, buvo apklausti apie draudimą jų mokykloje naudotis mobiliuoju telefonu (42 pav.). Didžioji dauguma mokytojų ir mokyklų vadovų (90,2 %) nurodė, kad jų mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu pamokų metu. Tik 0,7 % mokyklų vadovų ir mokytojų teigė, kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje. 8,3 % nurodė, kad jų mokykloje naudotis mobiliuoju telefonu nedraudžiama.

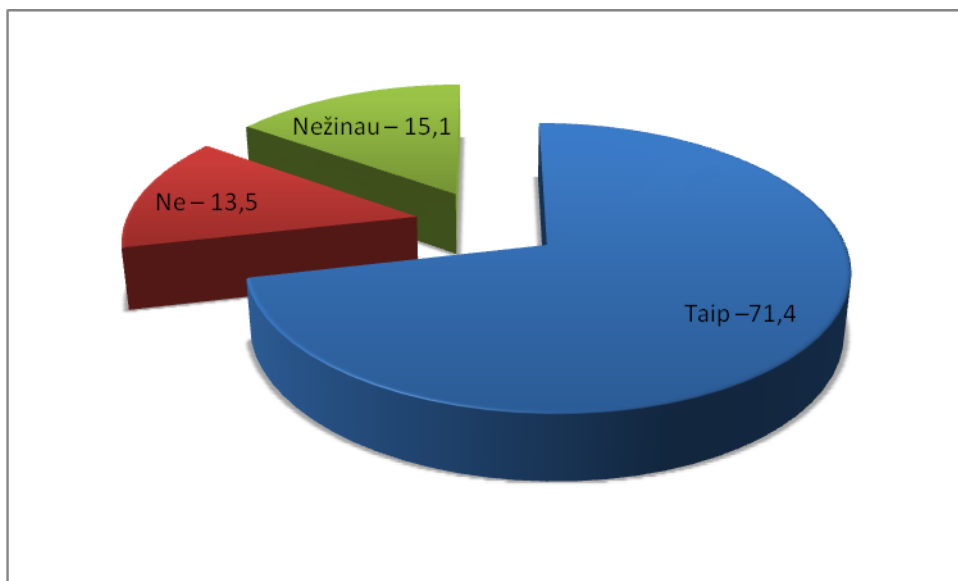
43 pav. Mokyklų vadovų, mokytojų pasiskirstymas pagal patvirtintas vidaus tvarkos taisykles, reglamentuojančias mobiliųjų telefonų naudojimą, remiantis Sveikatos apsaugos ministerijos ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis (%).

Dauguma mokytojų ir mokyklų vadovų (70,3 %) nurodė (43 pav.), kad jų mokykloje yra patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą, remiantis Sveikatos apsaugos ministerijos ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis. 15,4 % nurodė, kad tokių patvirtintų vidaus taisyklių neturi ir 14,3 % nežino, ar jų mokykloje yra vidaus tvarkos taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą. 65,0 % mokytojų, vadovų moterų atsakė, kad vidaus taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą, yra patvirtintos, tarp vyrų tokių buvo – 75,6 %. 10,3 % moterų ir 20,5 % vyrų atsakė, kad jų mokyklose tokių vidaus taisyklių nėra (ar dar nėra), o 24,7 % moterų ir 3,8 % vyrų atsakė nežinantys, ar tokios taisyklės jų ugdymo įstaigose yra priimtos.

44 pav. Mokyklų vadovų, mokytojų pasiskirstymas pagal nuomonę, ar mobilusis telefonas mokiniams mokykloje yra reikalingas (%).

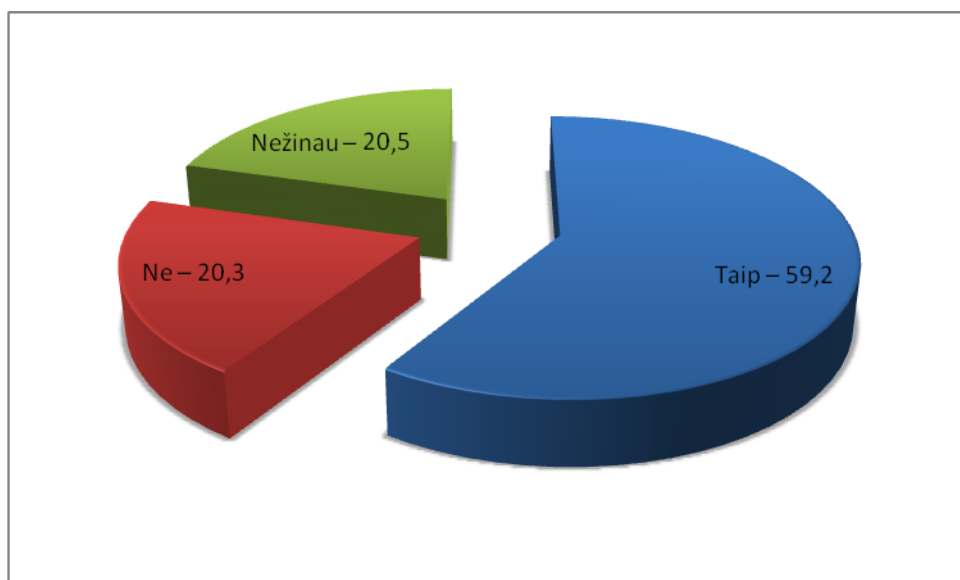
Mokyklų vadovai ir mokytojai buvo apklausti apie tai, ką jie mano, ar mokiniams mokykloje mobilusis telefonas yra reikalingas. Tiek moterys, tiek vyrai manė panašiai (44 pav.). Dauguma (56,7 %) mokytojų, mokyklų vadovų teigė, kad mokiniams mobilusis telefonas mokykloje yra nereikalingas, 26,2 % – kad reikalingas, ir 7,1 % mokytojų ir mokyklų vadovų šiuo klausimu neturėjo nuomonės.

45 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal suvokimą, ar mobilusis telefonas kenkia sveikatai (%).

Didžioji dauguma mokinių (71,4 %) mano, kad mobilusis telefonas kenkia jų sveikatai, 13,5 % mano, kad nekenkia, ir 15,1 % teigia nežinantys, ar mobilusis telefonas kenkia jų sveikatai (45 pav.).

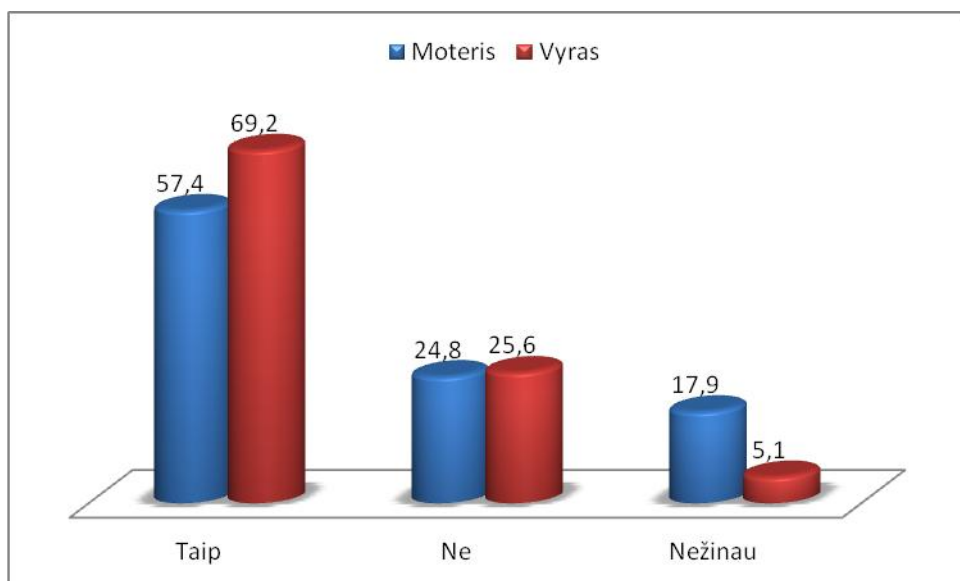
42,4 % aštuntokų, 76,4 % ketvirtokų ir 76,9 % vienuoliktokų mano, kad mobilusis telefonas kenkia sveikatai, o 9,2 % ketvirtokų, 12,4 % aštuntokų ir 9,8 % vienuoliktokų mano, kad mobilusis telefonas jų sveikatai nekenkia. 15,21 % aštuntokų, 13,2 % vienuoliktokų ir 14,3 % ketvirtokų nežino, ar mobilusis telefonas turi poveikį jų sveikatai.

46 pav. Mokytojų, vadovų pasiskirstymas pagal suvokimą, ar mobilusis telefonas kenkia sveikatai (%).

Mokyklų vadovai ir mokytojai taip buvo klausiami apie galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai. 69,1 % moterų mano, kad mobilusis kenkia jų sveikatai. Taip mano ir 53,8 % vyrų. Tarp tų, kurie nemano, jog mobilusis telefonas kenkia jų sveikatai, buvo daugiau vyrų – 24,4 %. Iš apklaustų moterų taip nemano tik 11,5 %.

Daugiau apklaustų mokytojų ir vadovių moterų atsakė, kad yra susidūrusios ar girdėjusios apie konfliktus savo mokykloje dėl mokinių naudojimosi mobiliais telefonais (47 pav.). 57,4 % atsakė, kad teko susidurti su tokiais konfliktais, 24,8 % – kad neteko, o 17,9 % atsakė nežinančios, ar tokių įvykių yra buvę jų mokymo įstaigoje.

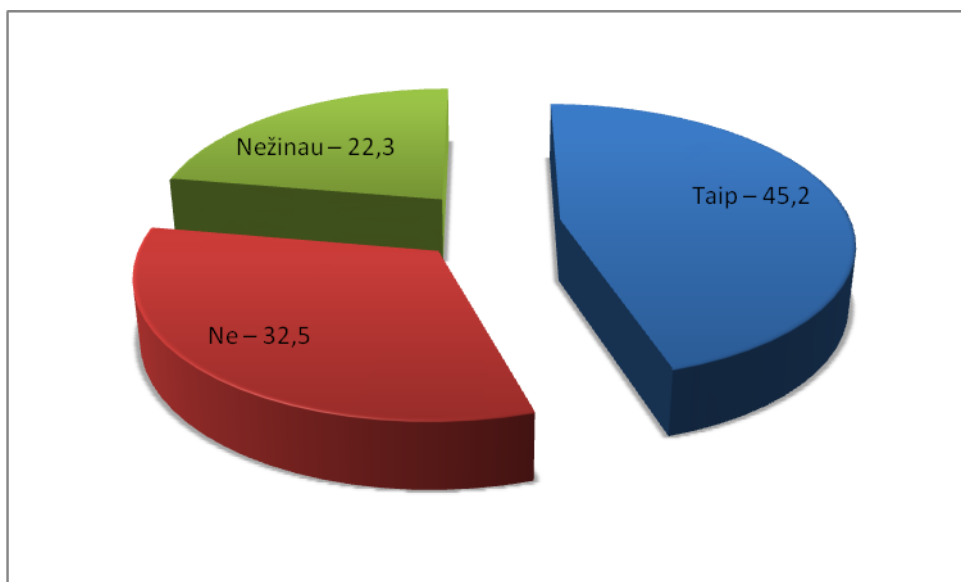
47 pav. Mokytojų, vadovų pasiskirstymas pagal konfliktų su mokiniais dėl naudojimosi mobiliaisiais telefonais pamokų metu buvimą (%).

69,2 % mokytojų, mokyklų vadovų vyrų atsakė, jog yra turėję ar girdėję apie konfliktus su mokiniais dėl mobiliųjų telefonų naudojimosi, 25,6 % atsakė, jog ne, 5,1 % nežinojo, ar tokių įvykių yra nutikę jų ugdymo įstaigoje.

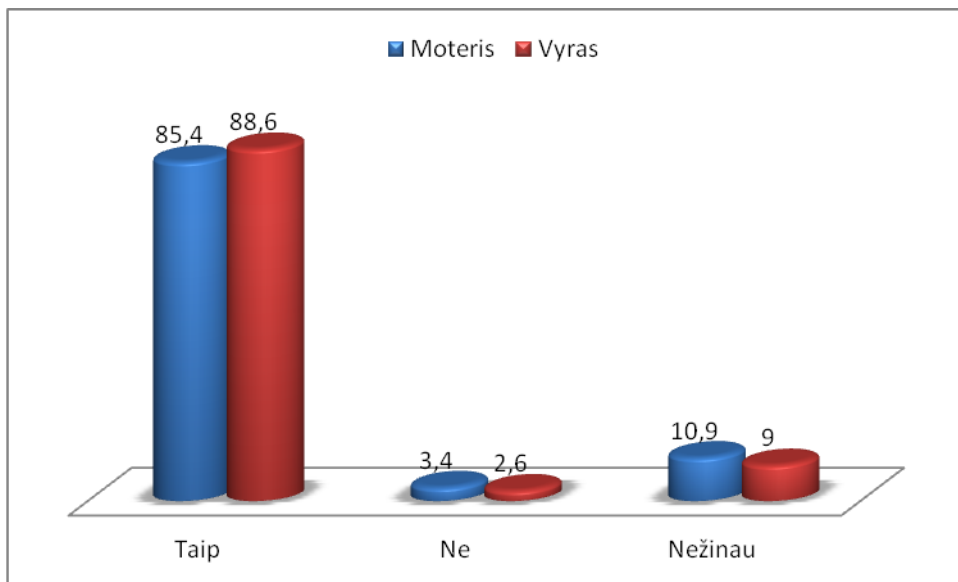
Mokytojai, mokyklų vadovai įvardijo, kad dažniausiai pasitaikančios konfliktų priežastys yra šios: ne kartą tenka išpėti, kad išjungtą telefoną (19 %), naudoja telefoną vietoj „paruoštukų“ (6,2 %), filmuoja draugus, mokytojus, smurtines situacijas ir kt. (19,7 %), telefonas yra būtinybė mokiniui, be jo jis negali (26,7 %), mobilieji telefonai mokykloje buvo pavogti ar dingę (10,5 %), pamokų metu rašo trumpąsias žinutes (SMS), atsiliepia į skambučius (15,7 %), neišjungia garso (9,3 %) ir kita (2,6 %).

Beveik pusė apklaustųjų (45,2 %) nurodė, kad jų mokykloje kalbama apie neigiamą mobiliojo telefono poveikį sveikatai, tačiau net 32,5 % respondentų nurodė, kad jų mokykloje apie neigiamą mobiliojo telefono poveikį sveikatai nekalbama. 22,3 % mokinių nežino, ar tokia tema jų mokykloje yra kalbama (48 pav.).

Analizuojant mokinių švietimą dėl neigiamo mobiliųjų telefono poveikio sveikatai pagal klases paaiškėjo, kad 42,4 % ketvirtokų, 33,9 % vienuoliktokų ir 42,4 % aštuntokų mokykloje yra šviečiami apie neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, tačiau net 32,5 % aštuntokų, 32,5 % ketvirtokų ir 38,9 % vienuoliktokų teigė, kad jų mokykloje apie neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai nekalbama.

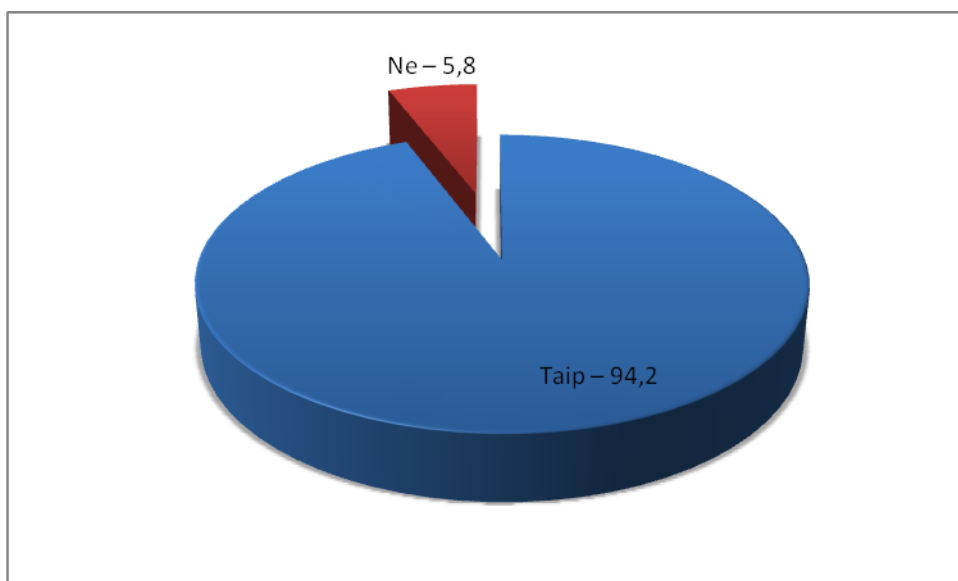
48 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal švietimą mokykloje apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai (%).

49 pav. Mokytojų, mokyklų vadovų pasiskirstymas pagal švietimą mokykloje apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai (%).

Dauguma mokytojų (87 %) nurodė, kad mokykloje mokiniai yra šviečiami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai. 3 % mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai nėra kalbama, ir 9,9 % nurodė, kad nežino, ar mokiniai yra šviečiami šia tema (49 pav.).

Mokyklų vadovų ir mokytojų buvo klausiama apie tai, kokiais būdais ir kada mokiniai yra šviečiami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai. Atsakymai buvo: tėvų susirinkimų metu aptartas Sveikatos apsaugos ministerijos raštas apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai ir saugumo reikalavimus, temos integruojamos į visų dalykų pamokas, apie tai kalbama per žmogaus saugos pamokas, per fizikos pamokas (apie elektromagnetinę spinduliuotę), biologijos pamokas, visuomenės sveikatos priežiūros specialistas skaitė paskaitas, klasės valandėlių metu.

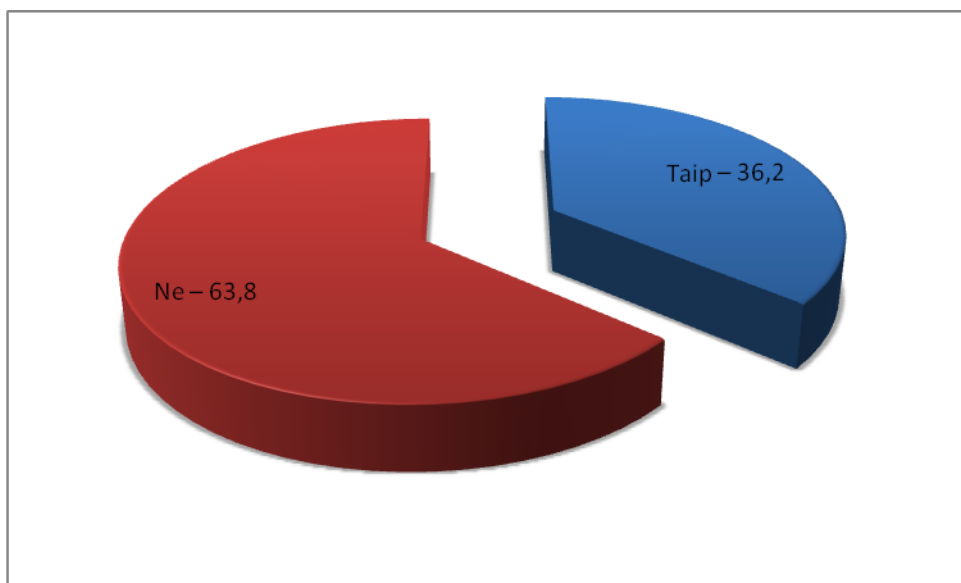

50 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal žinojimą, kaip išsikviesti pagalbą mobiliuoju telefonu atsitikus nelaimei (%).

Beveik visi mokiniai (94,2 %) nurodė, kad žino, kaip išsikviesti pagalbą atsitikus nelaimei, ir tik 5,8 % nežino (50 pav.).

Analizuojant gebėjimą išsikviesti pagalbą atsitikus nelaimei pagal klases paaiškėjo, kad 95,3 % aštuntokų, 98 % ketvirtokų ir 95,4 % vienuoliktokų žino, kaip išsikviesti pagalbą mobiliuoju telefonu, o 4,6 % vienuoliktokų, 4,7 % aštuntokų ir 2 % ketvirtokų respondentų nežino. Tarp mergaičių ir berniukų statistiškai reikšmingo skirtumo šiuo klausimu nėra ($p=0,326$).

36,2 % respondentų nurodė, kad tėvai namuose su jais kalbasi apie galimą neigiamą mobiliojo telefono poveikį sveikatai, tačiau daugiau nei pusė respondentų (63,8 %) nurodė, kad su jais tėvai apie tai nekalba. Nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp mergaičių ir berniukų ($p=0,013$). 37,8 % mergaičių ir 32,1 % berniukų teigė, kad su jais tėvai kalbasi apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai (51 pav.).

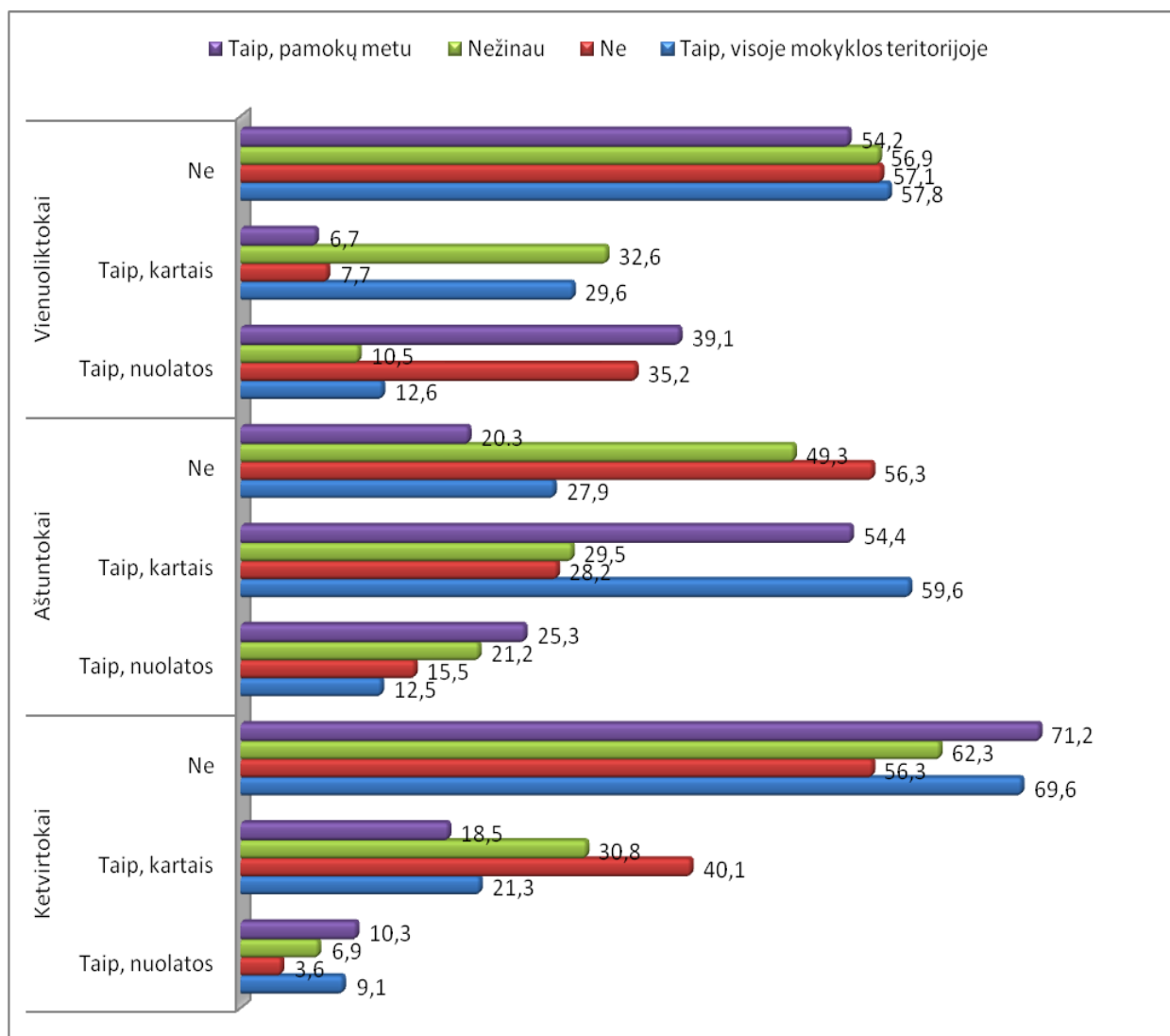

51 pav. Mokinių pasiskirstymas pagal kalbėjimą su tėvais apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai (%).

Analizuojant pagal klases paaiškėjo, kad 27,7 % vienuoliktokų ir 35,8 % aštuntokų nurodė, kad tėvai su jais kalbasi apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, o 72,3 % vienuoliktokų ir 64,2 % aštuntokų atsakė, kad nesikalba.

Dauguma 4 klasės mokinių mobiliaisiais telefonais pamokų metu nesinaudoja. 91,1 % ketvirtokų, 32,5 % aštuntokų ir tik 20,2 % vienuoliktokų pamokų metu nesinaudojančių mobiliuoju telefonu, nežino, ar jų mokykloje tai draudžiama. Apie 70 % ketvirtokų, teigiančių, kad pamokų metu nesinaudoja mobiliuoju telefonu, tvirtino, kad jų mokykloje nedraudžiama naudotis mobiliuoju telefonu (69,3 %), 68,3 % ketvirtokų nurodė, kad draudžiama visoje mokyklos teritorijoje, ir 68,5 % ketvirtokų teigė, kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis tik pamokų metu. 12,3 % aštuntokų nurodė, kad mokykloje nedraudžiama naudotis mobiliuoju telefonu, 14,4 % – kad draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje, ir 12,9 % teigė, kad jų mokykloje draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais tik pamokų metu. 9,4 % vienuoliktokų atsakė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis nedraudžiama, panaši dalis (9,5 %) vienuoliktokų teigė, kad

mobiliaisiais telefonais negalima naudotis visoje mokyklos teritorijoje, ir 7,3 % vienuoliktokų atsakė, kad mobiliuoju telefonu negalima naudotis tik pamokų metu (52 pav.).

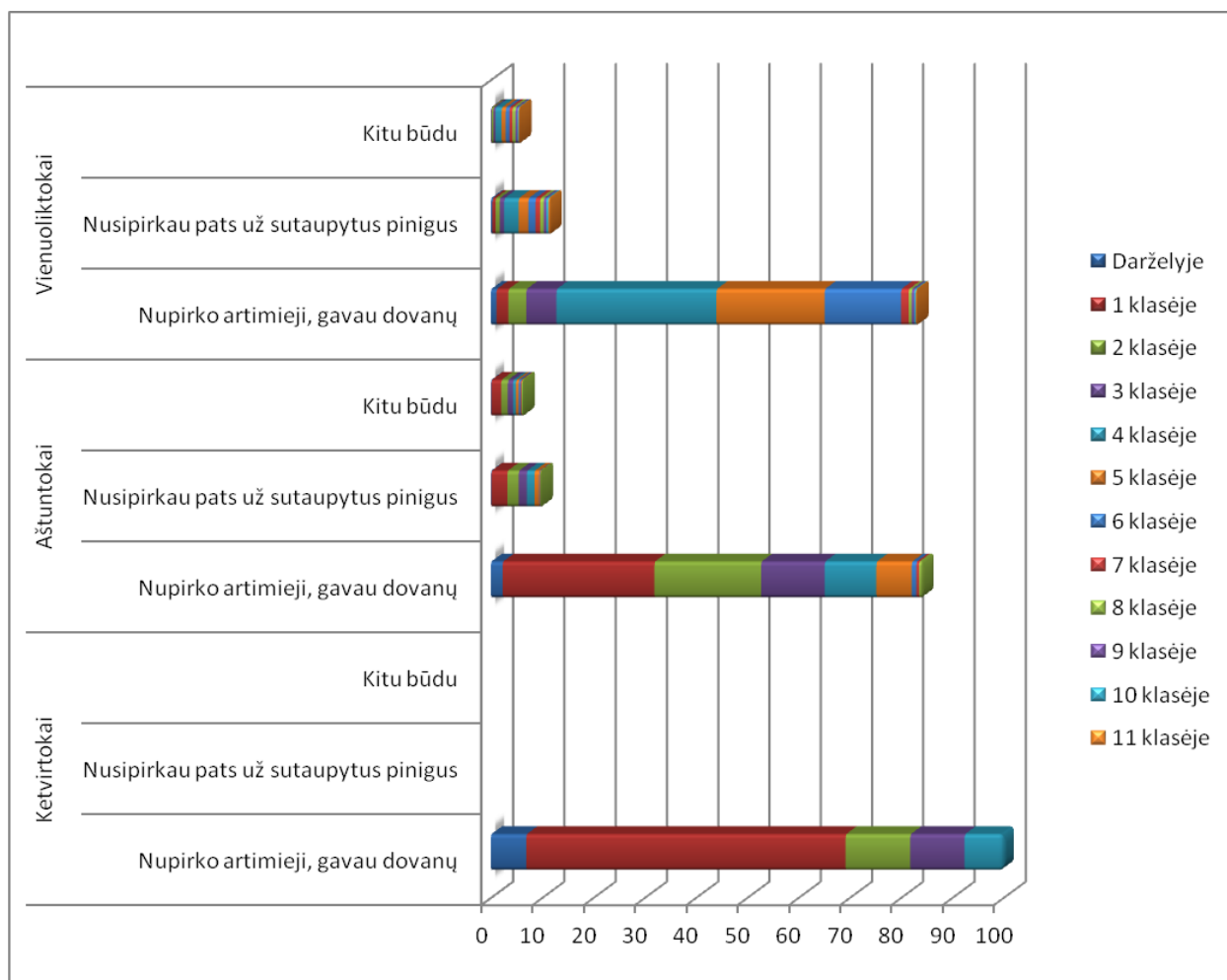

52 pav. Mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais pamokų metu priklausomybė nuo draudimo naudotis mobiliuoju telefonu mokykloje (%).

9,6 % ketvirtokų, 55,9 % aštuntokų ir 24,3 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu nuolatos naudojasi mobiliuoju telefonu, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis pamokų metu. 10,3 % ketvirtokų, 57,1 % aštuntokų ir 22,2 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu nuolatos naudojasi mobiliuoju telefonu, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje teritorijoje, 11,5 % ketvirtokų, 52,1 % aštuntokų ir 25,3 % vienuoliktokų – kad naudotis nedraudžiama. 0,9 % ketvirtokų, 12,7 % aštuntokų ir 16,4 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu nuolatos naudojasi mobiliuoju telefonu, nurodė, kad nežino, ar jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis draudžiama.

21,9 % ketvirtokų, 31,2 % aštuntokų ir 24,3 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu mobiliuoju telefonu naudojasi kartais, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis tik pamokų metu. 21,4 % ketvirtokų, 28,5 % aštuntokų ir 68,3 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu mobiliuoju telefonu naudojasi kartais, nurodė, kad visoje jų mokyklos teritorijoje mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis. 19,2 % ketvirtokų, 33,6 % aštuntokų ir 65,3 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu mobiliuoju telefonu naudojasi kartais, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis nedraudžiama.

8 % ketvirtokų, 32,5 % aštuntokų ir 20,2 % vienuoliktokų, atsakiusių, kad pamokų metu mobiliuoju telefonu naudojasi kartais, nurodė, kad nežino, ar jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis draudžiama.

53 pav. Mokinių mobiliųjų telefonų įsigijimo būdo priklausomybė nuo įsigijimo laiko.

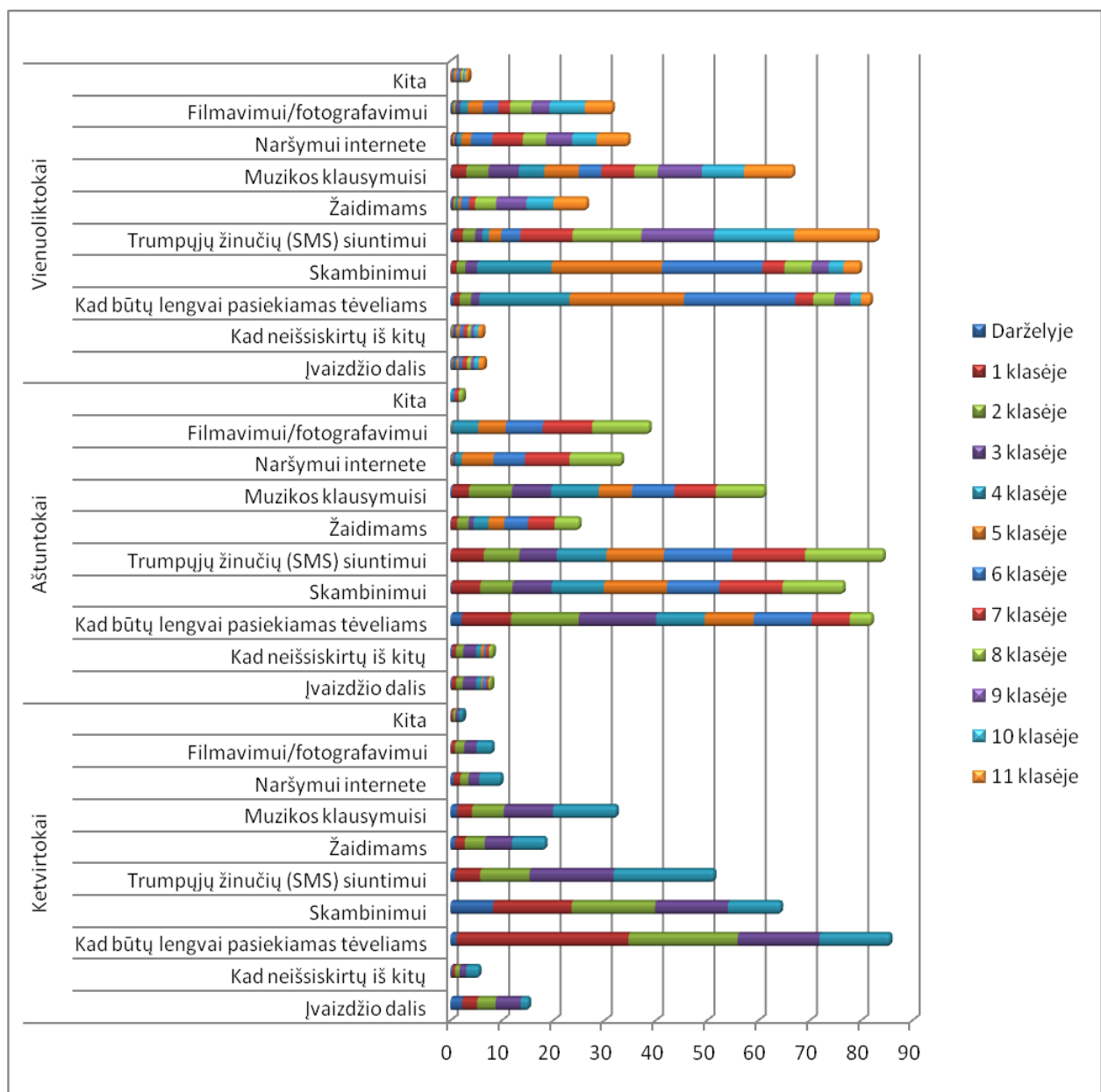
Dauguma respondentų mobiliuosius telefonus įsigijo pradinėse klasėse. Nemažai jų mobiliųjį telefoną turi todėl, kad jį jiems nupirko ar padovanojo tėvai. Visiems 4 klasės mokiniams mobiliųjį telefoną nupirko ar padovanojo tėvai, daugiau kaip pusei aštuntokų ir vienuoliktokų juos nupirko ar padovanojo tėvai, bet taip pat yra mokinių, kurie nusipirko patys už savo sutaupytus pinigus arba įsigijo kitu būdu (rado, susikeitė, atidavė ir pan.).

61,9 % ketvirtokų, 29,4 % aštuntokų ir 4,9 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 1 klasėje. 8,6 % ketvirtokų, 1,3 % aštuntokų ir 0,9 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, gavo jį darželyje. 11,3 % ketvirtokų, 20,1 % aštuntokų ir tik 5,3 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 2 klasėje. 10,6 % ketvirtokų, 12,3 % aštuntokų ir 6,1 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 3 klasėje. 7,6 % ketvirtokų, 9,7 % aštuntokų ir 30,4 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 4 klasėje. 7,4 % aštuntokų ir 20,9 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 5 klasėje, 0,7 % aštuntokų ir 14,7 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 6 klasėje. 0,2 % aštuntokų ir 1,1 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 7 klasėje. 0,1 % aštuntokų ir 0,4 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 8 klasėje. Po 0,2 % vienuoliktokų, kuriems mobiliųjį telefoną nupirko tėvai, jį gavo 9 ir 10 klasėse, o 0,1 % – 11 klasėje.

0,1 % aštuntokų ir 0,4 % vienuoliktokų, kurie mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus, tai padarė 1 klasėje. 3,2 % aštuntokų ir tik 0,2 % vienuoliktokų, kurie mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus, tai padarė 2, klasėje, 2,8 % aštuntokų ir 0,4 % vienuoliktokų – 3 klasėje, 2,9 % aštuntokų ir 1,7 % vienuoliktokų – 4 klasėje. 0,5 % aštuntokų ir 1,2 % vienuoliktokų, kurie mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus, tai padarė 5 klasėje, 0,2 % aštuntokų ir 0,9 % vienuoliktokų – 6 klasėje, 0,1 % aštuntokų ir 0,9 % vienuoliktokų – 7 klasėje, 0,1 % aštuntokų ir 0,8 % vienuoliktokų – 8 klasėje. Po 0,2 % vienuoliktokų, kurie mobilųjį telefoną nusipirko už savo sutaupytus pinigus, tai padarė 9 ir 10 klasėse, o 0,1 % – 11 klasėje (53 pav.).

Pagrindinis tikslas, kurį respondentai įvardijo kaip pagrindinį, kodėl įsigijo mobiliuosius telefonus buvo tai, kad būtų lengviau pasiekiami tėvams. Didesnioji dalis ketvirtokų (76,3 %) nurodė, kad 1 klasėje jiems tėvai nupirko mobilųjį telefoną, kad galėtų lengvai susisiekti. Tarp darželyje, 2, 3 ir 4 klasėse mobilų telefoną įsigijusiųjų, kad būtų lengvai pasiekiami tėvams, buvo nemaža dalis 4 klasės mokinių (atitinkamai 5,3 %, 51,2 %, 40,9 % ir 38,7 %).

Taip pat nemaža dalis respondentų mobilųjį telefoną naudoja trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui ir skambinimui. 38,9 % mokinių, mobilųjį telefoną įsigijusių 4 klasėje, nurodė, kad pagrindinis įsigijimo tikslas buvo trumpųjų žinučių (SMS) siuntimas. Mobilųjį telefoną dėl šio tikslo įsigijo 30,2 % aštuntokų, įsigijusių jį 8 klasėje, 32,1 % vienuoliktokų, įsigijusių jį 11 klasėje, ir po 1,1 % ketvirtokų, 0,1 % aštuntokų bei 0,7 % vienuoliktokų, mobilųjį telefoną įsigijusių darželyje.

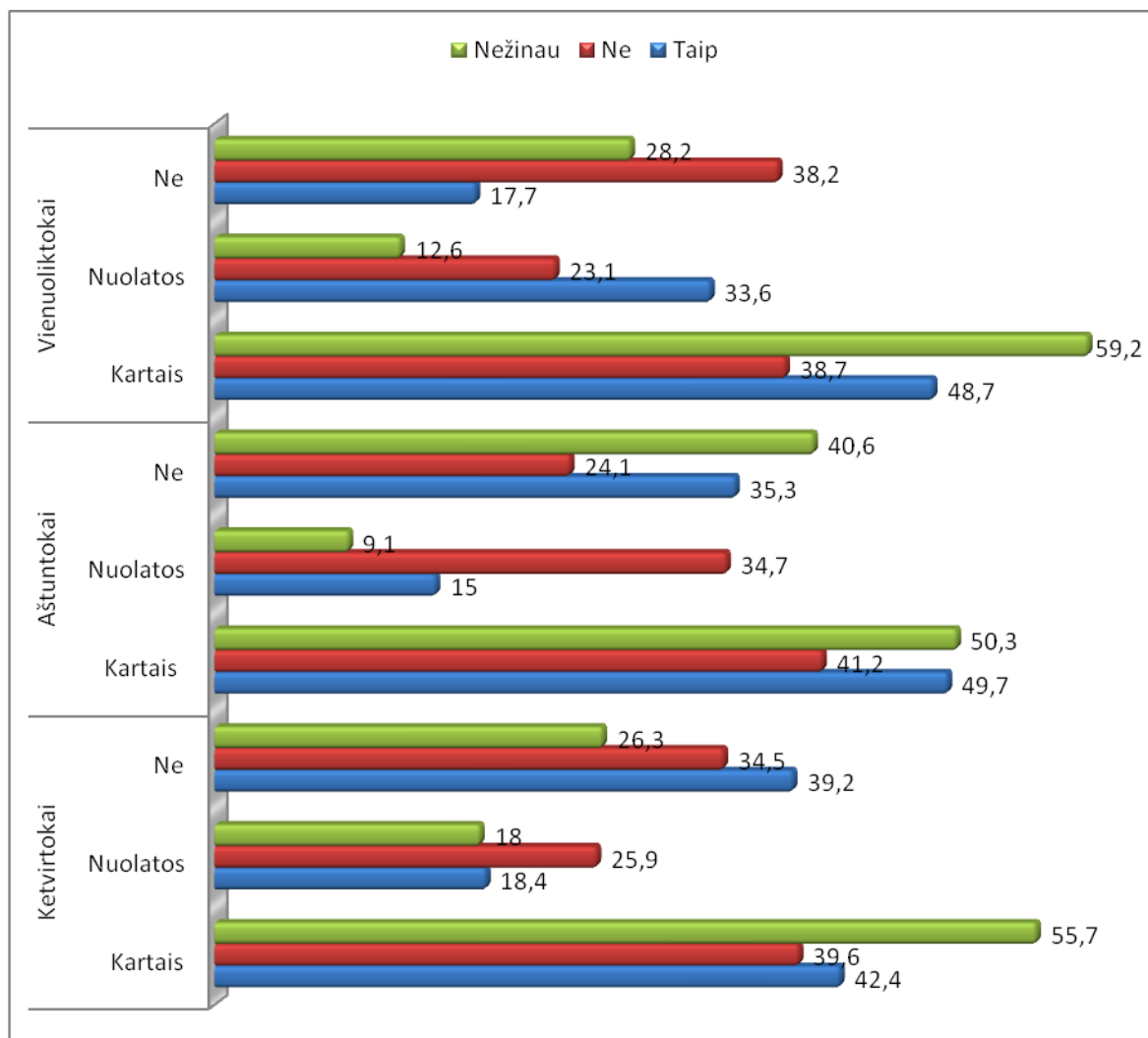
54 pav. Mokinių mobiliųjų telefonų naudojimo tikslo priklausomybė nuo įsigijimo laiko (%).

Vienuoliktokai nurodė, kad pagrindinis mobiliojo telefono naudojimo tikslas yra būti lengvai pasiekiamiems ir skambinti, aštuntokai – būti lengvai pasiekiamiems ir siųsti trumpąsias žinutes (SMS).

43,6 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad mobiliąjį telefoną įsigijo 5 klasėje, teigė, kad pagrindinis telefono naudojimo tikslas yra skambinimas, o 45,1 % vienuoliktokų, įsigijusių jį 5 klasėje, bei 44,2 % vienuoliktokų, įsigijusių 6 klasėje, nurodė, kad pagrindinis telefono įsigijimo tikslas – būti lengvai pasiekiamais.

Nepriklausomai nuo to, kada mokiniai įsigijo mobiliąjį telefoną, jį naudoja ir filmavimui/fotografavimui, muzikos klausymui, naršymui internete, žaidimams. Apie 10 % ketvirtokų, nepriklausomai nuo mobiliojo telefono įsigijimo laiko, nurodė, kad pagrindinė priežastis, kodėl jiems reikia mobiliojo telefono, yra įvaizdis. Šį atsakymą pasirinko 2,3 % aštuntokų ir 0,9 % vienuoliktokų.

24,3 % ketvirtokų, įsigijusių mobiliąjį telefoną 4 klasėje, nurodė, kad vienas iš pagrindinių tikslų, kam jie naudoja mobiliąjį telefoną, yra muzikos klausymasis. Tik 9,8 % vienuoliktokų ir 14,2 % aštuntokų, įsigijusių mobiliąjį telefoną 4 klasėje, jį naudoja muzikos klausymuisi (54 pav.).

55 pav. Mokinių nuomonės apie galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo gebėjimo susikaupti (%).

39,2 % ketvirtokų, 35,3 % aštuntokų ir 17,7 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, teigė, kad jiems nėra sunku susikaupti. 18,4 % ketvirtokų, 25,9 % aštuntokų ir 33,6 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad jie nuolatos sunku susikaupti. 42,4 % ketvirtokų, 49,7 % aštuntokų ir 48,7 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad kartais jiems sunku susikaupti (55 pav.).

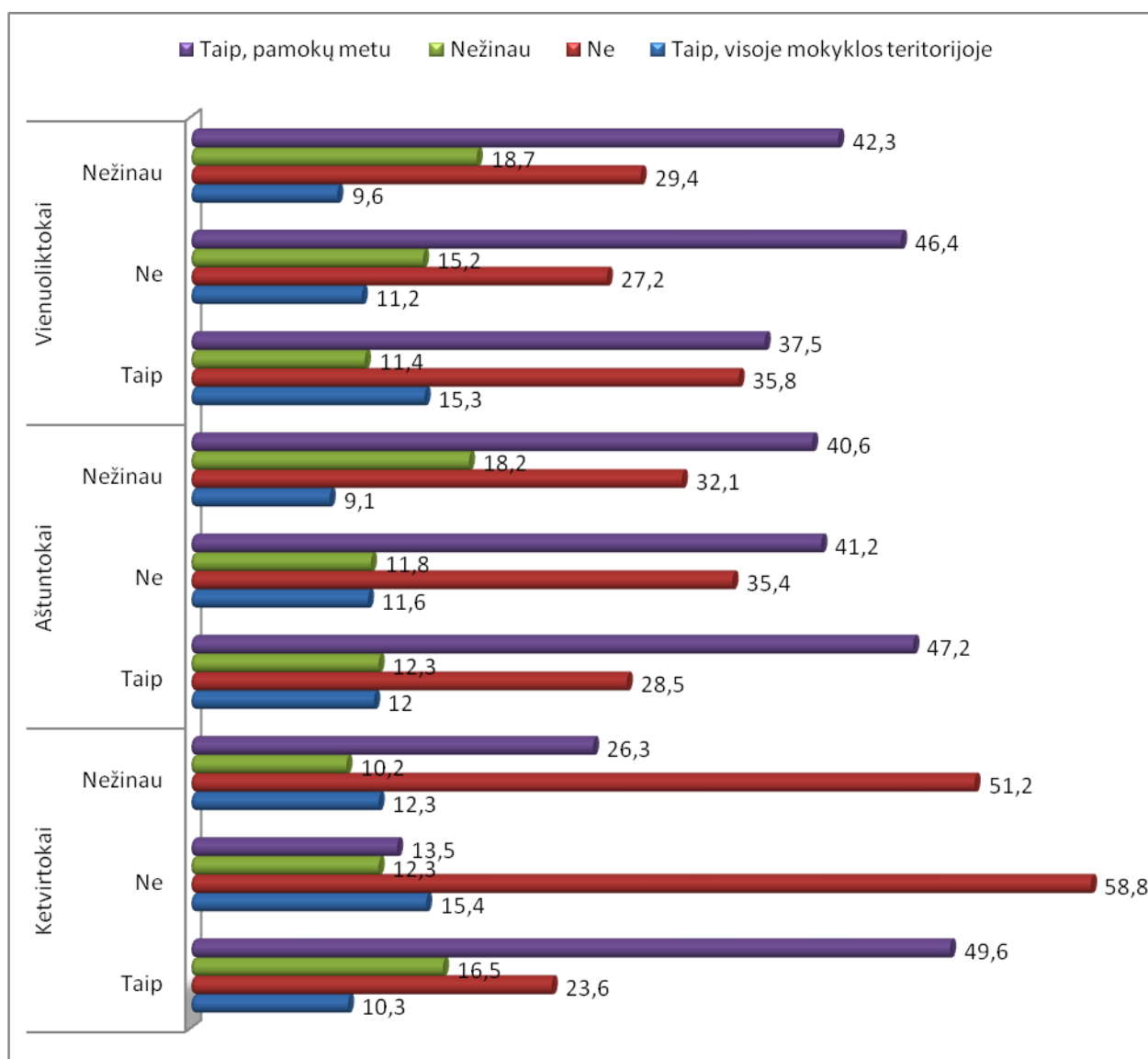
34,5 % ketvirtokų, 24,1 % aštuntokų ir 38,2 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai neturi jokio poveikio sveikatai, teigė, kad jiems nėra sunku susikaupti. 25,9 % ketvirtokų, 34,7 % aštuntokų ir 23,1 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai nedaro poveikio sveikatai, nurodė, kad jie nuolatos turi sunkumų susikaupdami. 39,6 % ketvirtokų, 41,2 % aštuntokų ir 38,7 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai, nurodė, kartais jiems sunku susikaupti.

26,3 % ketvirtokų, 40,6 % aštuntokų ir 28,2 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai gali turėti poveikį sveikatai, teigė, kad jiems nėra sunku susikaupti. 18 % ketvirtokų, 9,1 % aštuntokų ir 12,6 % vienuoliktokų iš visų mokinių, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad jie

nuolatos turi sunkumų susikaupdami. 55,7 % ketvirtokų, 50,3 % aštuntokų ir 59,2 % vienuoliktokų iš visų mokinių, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad kartais jiems sunku susikaupti.

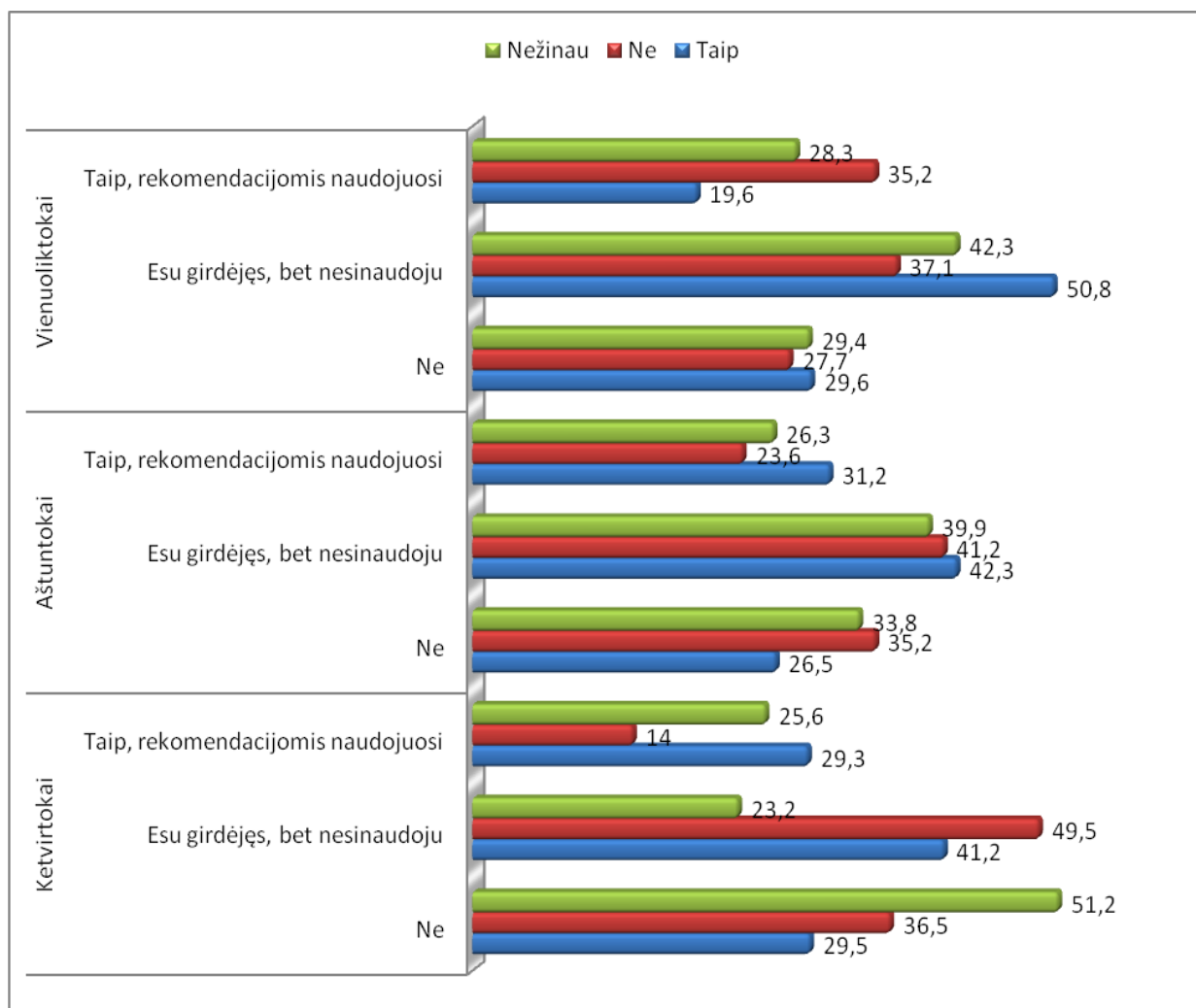
49,6 % ketvirtokų, 47,2 % aštuntokų ir 37,5 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, teigė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu yra draudžiama naudotis pamokų metu. 10,3 % ketvirtokų, 12 % aštuntokų ir 15,3 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje. 23,6 % ketvirtokų, 28,5 % aštuntokų ir 35,8 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis nedraudžiama, ir 16,5 % ketvirtokų, 12,3 % aštuntokų ir 11,4 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nežinojo, ar jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis draudžiama.

Tik 13,5 % ketvirtokų, net 41,2 % aštuntokų ir 46,4 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai, teigė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu yra draudžiama naudotis pamokų metu. 15,4 % ketvirtokų, 11,6 % aštuntokų ir 11,2 % vienuoliktokų iš visų mokinių manančių, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai, nurodė, kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje. Net 58,8 % ketvirtokų, 35,4 % aštuntokų ir 27,2 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai nedaro poveikio sveikatai, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis nedraudžiama, ir 12,3 % ketvirtokų, 11,8 % aštuntokų ir 15,2 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nežino, ar jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis draudžiama.

56 pav. Mokinių nuomonės apie galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo draudimo mobiliuoju telefonu naudotis mokykloje (%).

26,3 % ketvirtokų, 40,6 % aštuntokų ir 42,3 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, teigė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu yra draudžiama naudotis pamokų metu. 12,3 % ketvirtokų, 9,1 % aštuntokų ir 9,6 % vienuoliktokų iš visų mokinių, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad mobiliuoju telefonu draudžiama naudotis visoje mokyklos teritorijoje. 51,2 % ketvirtokų, 32,1 % aštuntokų ir 29,4 % vienuoliktokų iš visų, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nurodė, kad jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis nedraudžiama, ir 10,2 % ketvirtokų, 18,2 % aštuntokų ir 18,7 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nežino, ar jų mokykloje mobiliuoju telefonu naudotis draudžiama (56 pav.).

57 pav. Mokinių nuomonės apie galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis (%).

29,3 % ketvirtokų, 31,2 % aštuntokų ir 19,6 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas ir jomis naudojasi. 41,2 % ketvirtokų, 42,3 % aštuntokų ir 50,8 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudoja, ir 29,5 % ketvirtokų, 26,5 % aštuntokų ir 29,6 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nėra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas.

14 % ketvirtokų, 23,6 % aštuntokų ir 35,2 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas ir jomis naudojasi. 49,5 % ketvirtokų, 41,2 % aštuntokų ir 37,1 % vienuoliktokų iš visų mokinių, manančių, kad mobilieji telefonai nedaro poveikio sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudoja, ir 36,5 % ketvirtokų, 35,2 % aštuntokų ir 27,7 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nėra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas.

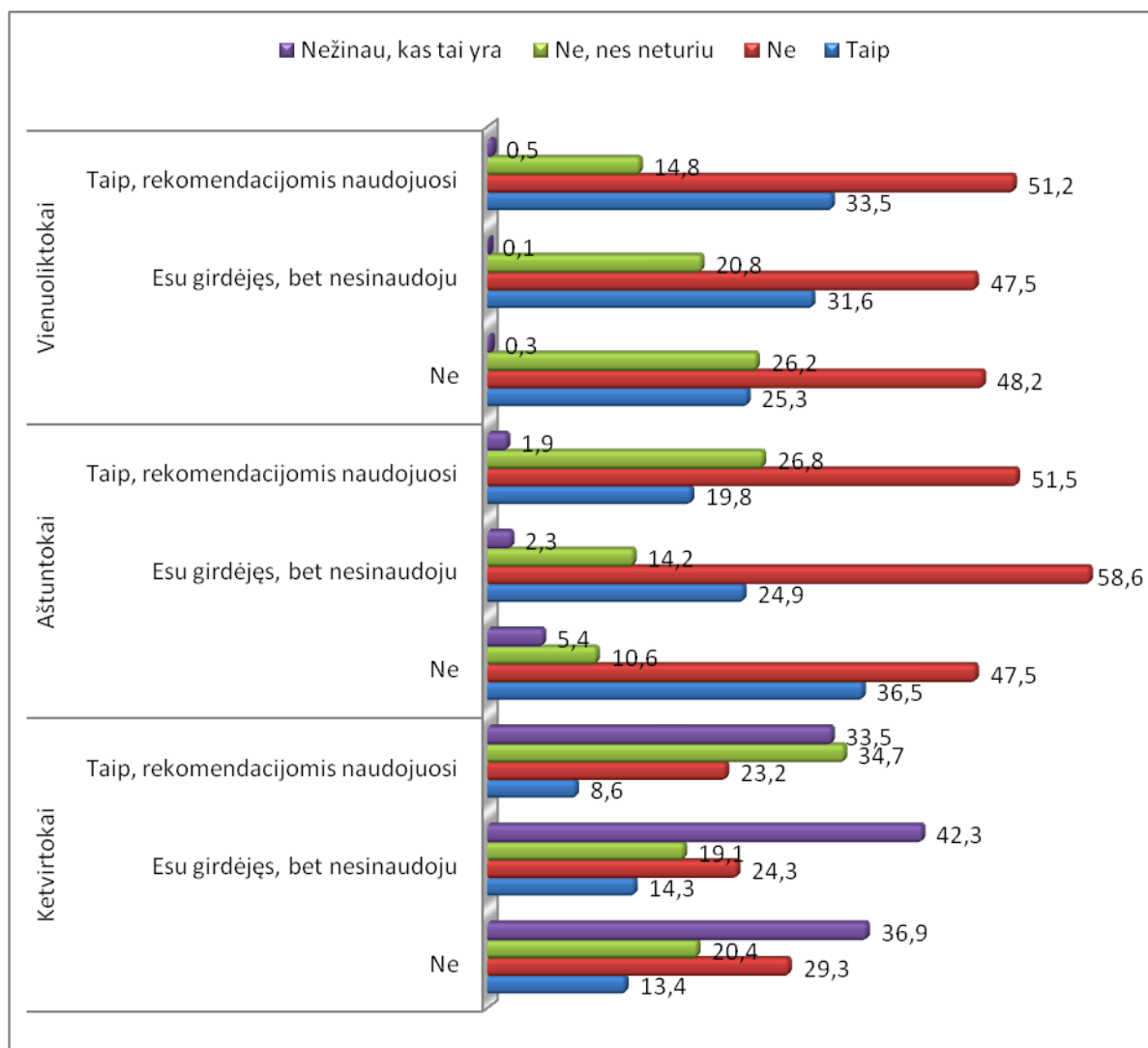
25,6 % ketvirtokų, 26,3 % aštuntokų ir 28,3 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas ir jomis

naudojasi. 23,2 % ketvirtokų, 39,9 % aštuntokų ir 42,3 % vienuoliktokų iš visų mokinių, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, yra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudoja, ir 51,2 % ketvirtokų, 33,8 % aštuntokų ir 29,4 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai turi poveikį sveikatai, nėra girdėję apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas.

Tik 8,6 % ketvirtokų, 19,8 % aštuntokų, 33,5 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, naudojami laisvų rankų įranga. 14,3 % ketvirtokų, 24,9 % aštuntokų ir 31,6 % vienuoliktokų iš visų, žinančių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, naudojami laisvų rankų įranga ir 13,4 % ketvirtokų, 36,5 % aštuntokų, 25,3 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, naudojami laisvų rankų įranga.

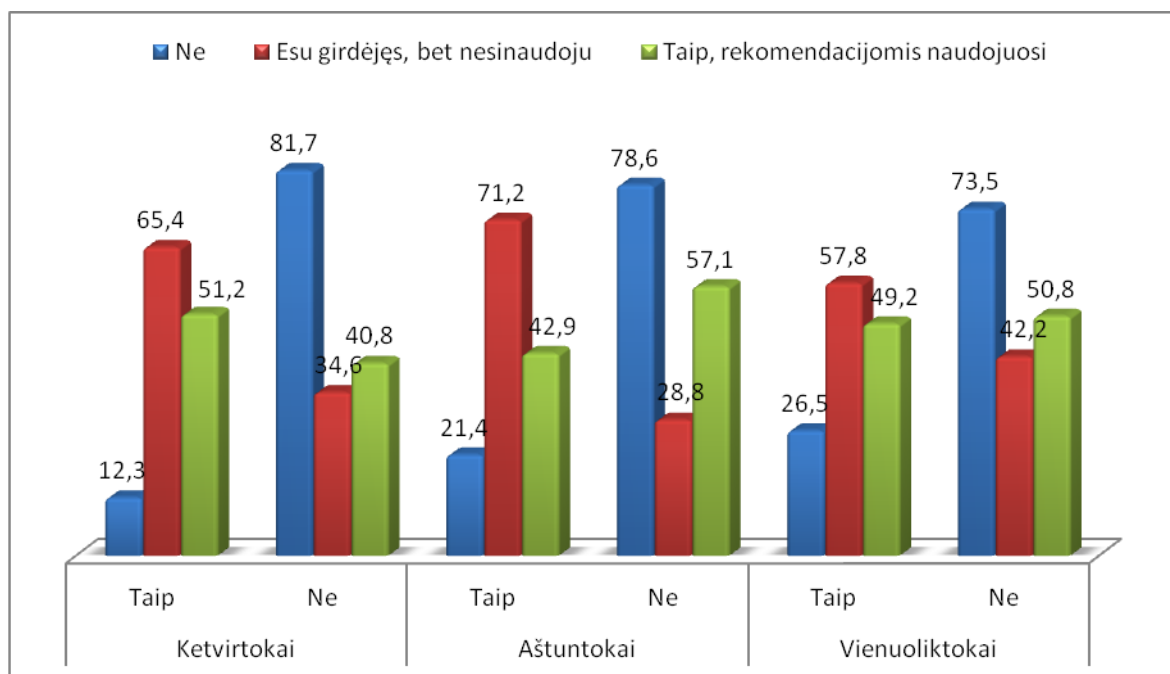
34,7 % ketvirtokų, 26,8 % aštuntokų, 14,8 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes jos neturi. 19,1 % ketvirtokų, 14,2 % aštuntokų ir 20,8 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes jos neturi, ir 20,4 % ketvirtokų, 10,6 % aštuntokų, 26,2 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes jos neturi.

23,2 % ketvirtokų, 51,5 % aštuntokų, 51,2 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga. 24,3 % ketvirtokų, 58,6 % aštuntokų ir 47,5 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, nesinaudoja laisvų rankų įranga ir 29,3 % ketvirtokų, 47,5 % aštuntokų, 48,2 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga.

58 pav. Mokinių žinojimo apie naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas priklausomybė nuo naudojimosi laisvų rankų įranga (%).

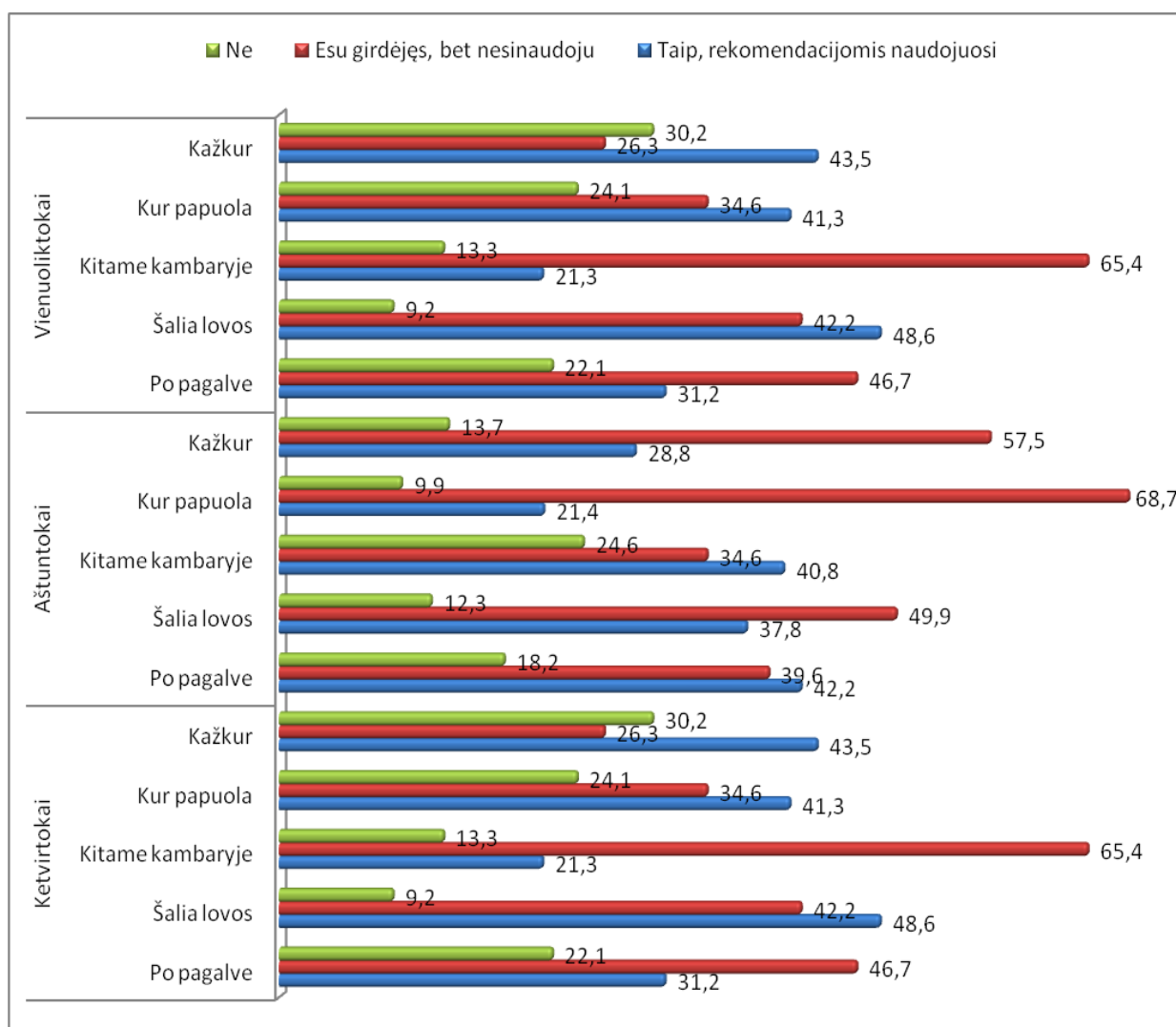
33,5 % ketvirtokų, 1,9 % aštuntokų, 0,5 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes nežino, kas tai yra. 42,3 % ketvirtokų, 2,3 % aštuntokų ir 0,1 % vienuoliktokų iš visų, žinančių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes nežino, kas tai yra, ir 36,9 % ketvirtokų, 5,4 % aštuntokų, 0,3 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, nesinaudoja laisvų rankų įranga, nes nežino, kas tai yra (58 pav.).

59 pav. Mokinių žinojimo apie naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas priklausomybė nuo mobiliojo telefono išjungimo, kai juo nesinaudoja (%).

51,2 % ketvirtokų, 42,9 % aštuntokų, 49,2 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, išjungia mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja. Net 65,4 % ketvirtokų, tik 34,6 % aštuntokų ir 57,8 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, išjungia mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja, ir tik 12,3 % ketvirtokų, 21,4 % aštuntokų, 26,5 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, mobilųjį telefoną, kai juo nesinaudoja, išjungia (59 pav.).

40,8 % ketvirtokų, 57,1 % aštuntokų, 50,8 % vienuoliktokų iš visų, žinančių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, mobiliojo telefono, kai juo nesinaudoja, neišjungia. 34,6 % ketvirtokų, 28,8 % aštuntokų ir 42,2 % vienuoliktokų iš visų, žinančių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, mobiliojo telefono, kai juo nesinaudoja, neišjungia ir net 81,7 % ketvirtokų, 78,6 % aštuntokų, 73,5 % vienuoliktokų iš nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, mobiliojo telefono, kai juo nesinaudoja, neišjungia.

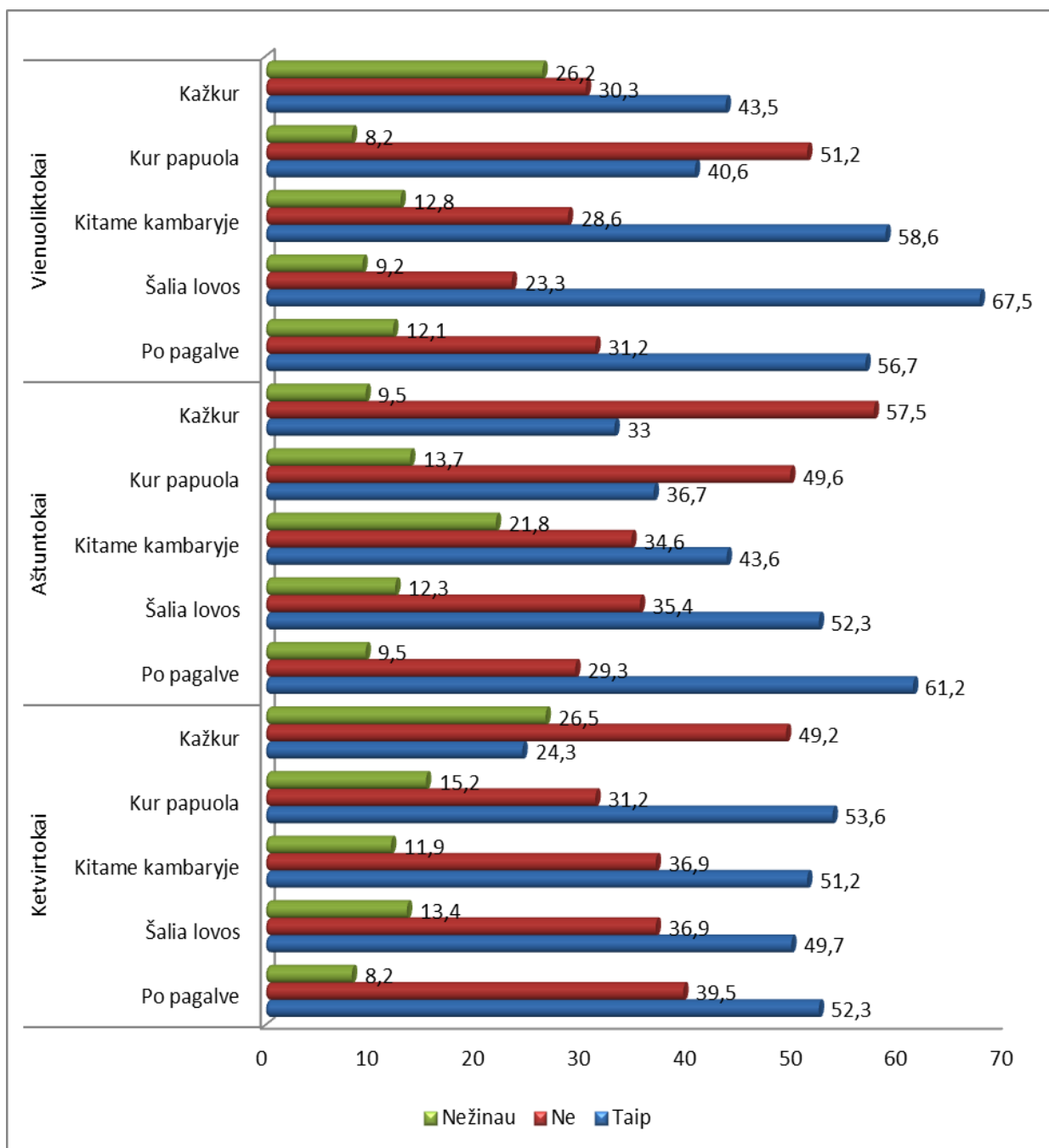
60 pav. Mokinių žinojimo apie naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas priklausomybė nuo mobiliojo telefono laikymo vietos miego metu (%).

39,5 % ketvirtokų, 42,2 % aštuntokų, 31,2 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, laiko mobilųjį telefoną po pagalve. 37,8 % ketvirtokų, 37,8 % aštuntokų ir 48,6 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, miego metu jį laiko šalia lovos ir 37,6 % ketvirtokų, 40,8 % aštuntokų, 21,3 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, savo mobilųjį telefoną laiko kitame kambaryje. 27 % ketvirtokų, 21,4 % aštuntokų, 41,3 % vienuoliktokų iš visų, žinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, laiko mobilųjį telefoną, kur papuola (60 pav.).

52,3 % ketvirtokų, 39,6 % aštuntokų, 46,7 % vienuoliktokų iš visų, girdėjusių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, laiko mobilųjį telefoną po pagalve. 52,3 % ketvirtokų, 39,6 % aštuntokų ir 42,2 % vienuoliktokų iš visų, girdėjusių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, miego metu jį laiko šalia lovos ir 51,2 % ketvirtokų, 68,7 % aštuntokų, 65,4 % vienuoliktokų iš visų, girdėjusių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, savo mobilųjį telefoną laiko kitame kambaryje. 49,2 % ketvirtokų, net 68,7 % aštuntokų ir tik 34,6 % vienuoliktokų iš girdėjusių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, bet jomis nesinaudojančių, laiko mobilųjį telefoną, kur papuola.

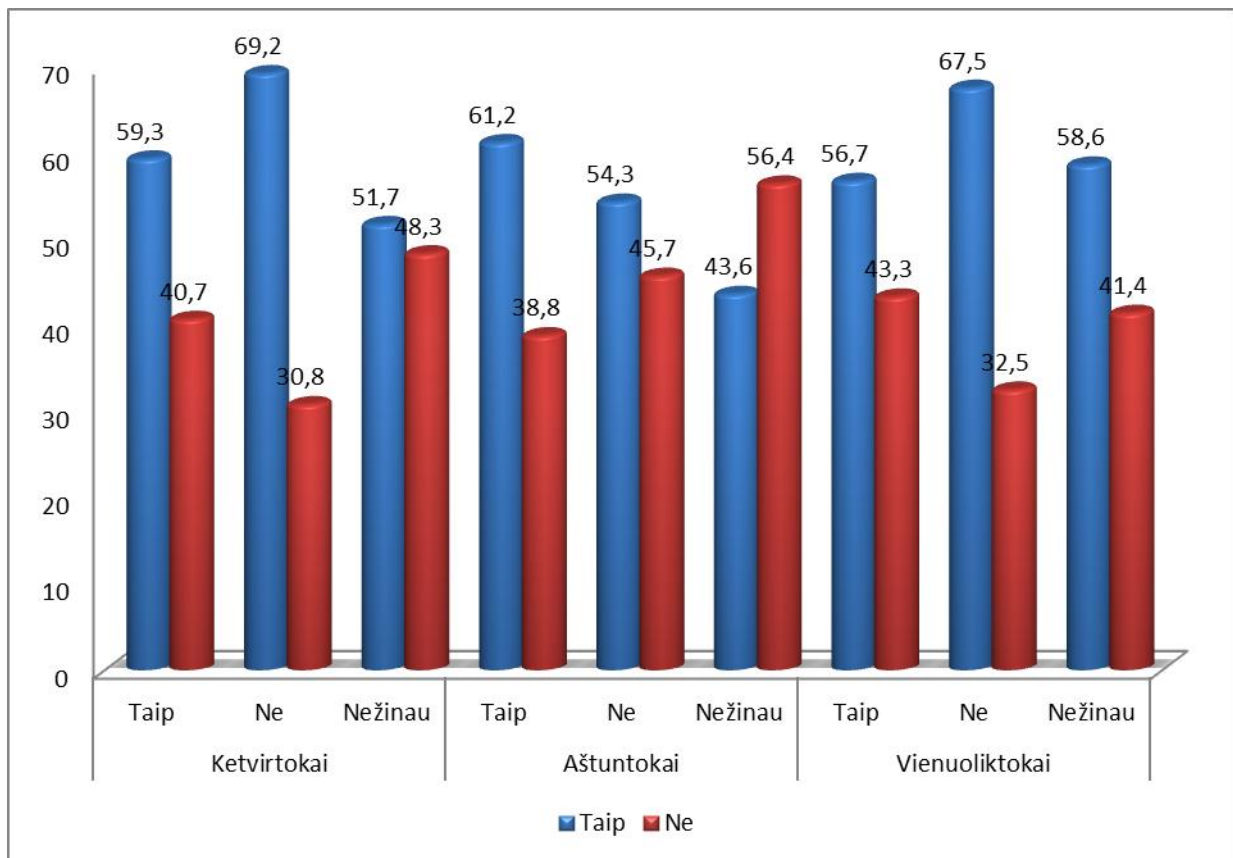
52,3 % ketvirtokų, 49,9 % aštuntokų ir tik 22,1 % vienuoliktokų iš visų, nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, laiko mobiliųjį telefoną po pagalve. 9,9 % ketvirtokų, net 18,2 % aštuntokų ir 9,2 % vienuoliktokų iš visų, nežinančių saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų, miego metu jį laiko šalia lovos ir 11,2 % ketvirtokų, 9,9 % aštuntokų, 13,3 % vienuoliktokų iš visų, nežinančių apie saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas, savo mobiliųjį telefoną laiko kitame kambaryje.

52,3 % ketvirtokų, 61,2 % aštuntokų, 56,7 % vienuoliktokų iš manančių, kad mobilieji telefonai kenkia sveikatai laiko mobilių telefoną po pagalve. 39,5 % ketvirtokų, 29,3 % aštuntokų ir 31,2 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai nekenkia sveikatai, miego metu jį laiko po pagalve ir 8,2 % ketvirtokų, 9,5 % aštuntokų, 12,1 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai gali kenkti sveikatai, savo mobiliųjį telefoną laiko po pagalve. 49,7 % ketvirtokų, 52,3 % aštuntokų, 67,5 % vienuoliktokų iš manančių, kad mobilieji telefonai kenkia sveikatai, laiko mobiliųjį telefoną šalia lovos. 36,9 % ketvirtokų, 35,4 % aštuntokų ir 23,3 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai nekenkia sveikatai, miego metu jį laiko šalia lovos ir 13,4 % ketvirtokų, 12,3 % aštuntokų, 9,2 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai gali kenkti sveikatai, savo mobiliųjį telefoną laiko šalia lovos. 51,2 % ketvirtokų, 43,6 % aštuntokų, 58,3 % vienuoliktokų iš manančių, kad mobilieji telefonai kenkia sveikatai, laiko mobiliųjį telefoną kitame kambaryje. 36,9 % ketvirtokų, 34,6 % aštuntokų ir 28,6 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai nekenkia sveikatai, miego metu jį laiko kitame kambaryje ir 11,9 % ketvirtokų, 12,8 % aštuntokų, 21,8 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai gali kenkti sveikatai, savo mobiliųjį telefoną laiko kitame kambaryje. 53,6 % ketvirtokų, 36,7 % aštuntokų, 40,6 % vienuoliktokų iš manančių, kad mobilieji telefonai kenkia sveikatai, laiko mobiliųjį telefoną, kur papuola. 31,2 % ketvirtokų, 49,6 % aštuntokų ir 51,2 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai nekenkia sveikatai, miego metu jį laiko, kur papuola, ir 15,2 % ketvirtokų, 13,7 % aštuntokų, 8,2 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai gali kenkti sveikatai, savo mobiliųjį telefoną laiko, kur papuola (61 pav.).

61 pav. Mokinių nuomonės apie mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo mobiliojo telefono laikymo vietos miego metu (%).

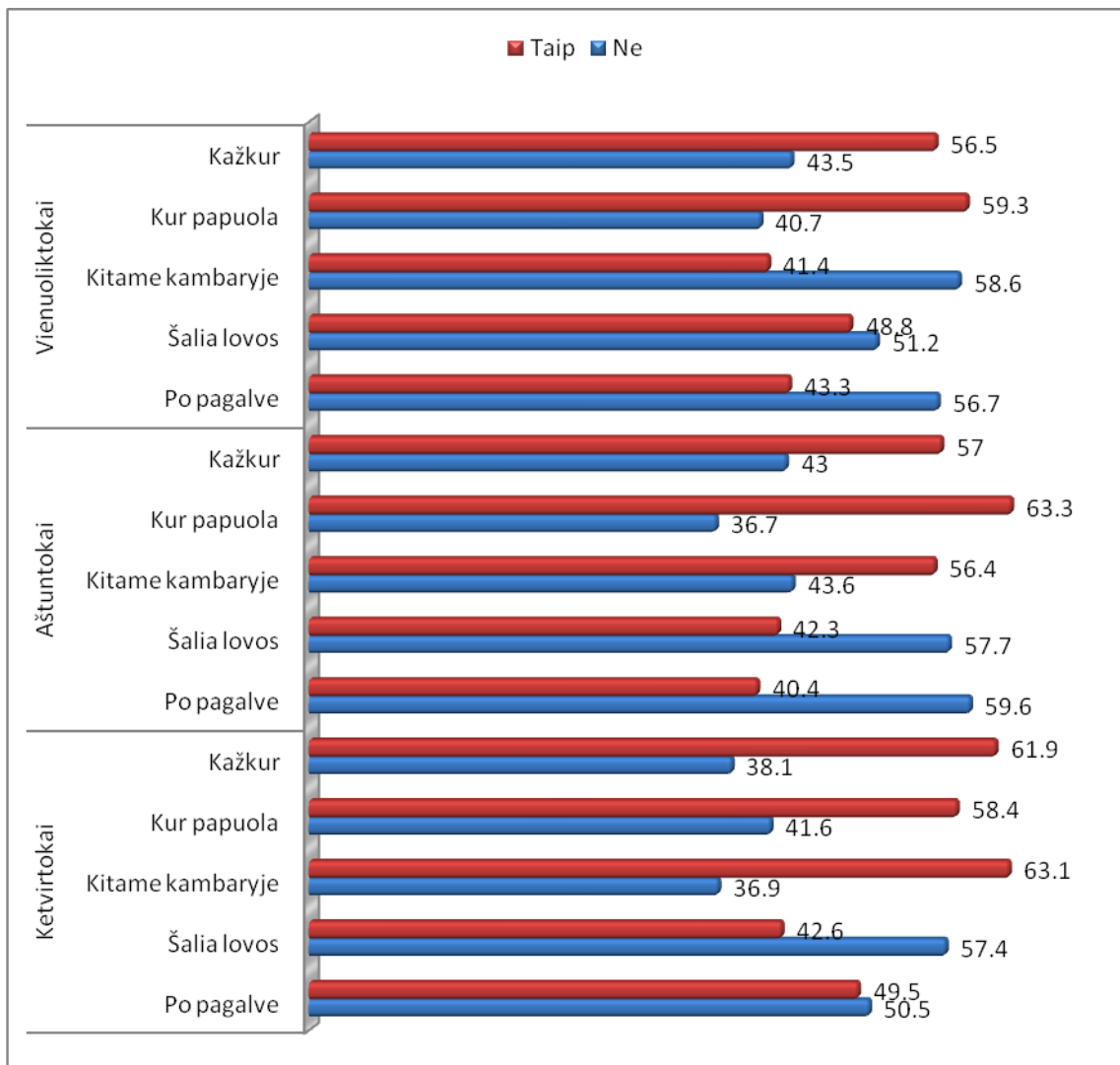
Dauguma respondentų ryte atsikelia išsimiegoję. Apie pusė mokinių – 59,3 % ketvirtokų, 61,2 % aštuntokų ir 56,7 % vienuoliktokų – manančių, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai, atsikelia išsimiegoję, tačiau 40,7 % ketvirtokų, 38,8 % aštuntokų ir 43,3 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai, atsikelia neišsimiegoję. 69,2 % ketvirtokų, 54,3 % aštuntokų ir 67,5 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai, atsikelia išsimiegoję, bet 30,8 % ketvirtokų, 45,7 % aštuntokų ir 32,5 % vienuoliktokų, manančių, kad mobilieji

62 pav. Mokinių nuomonės apie mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo jausmo, kad atsikėlęs ryte esi išsimiegojęs (%).

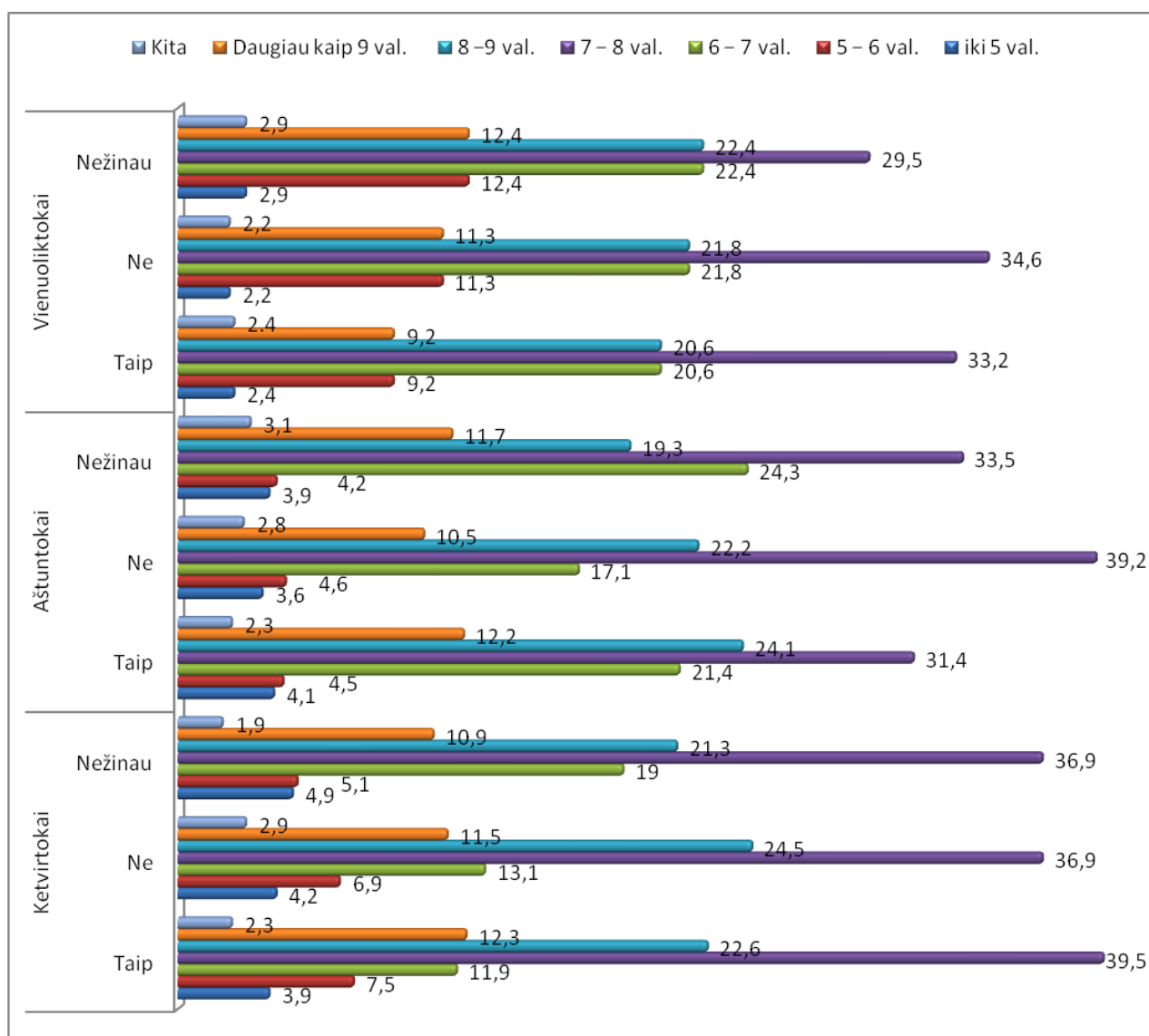
telefonai neturi poveikio sveikatai, atsikelia neišsimiegoję. 51,7 % ketvirtokų, 43,6 % aštuntokų ir 58,6 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai, atsikelia išsimiegoję, o 48,3 % ketvirtokų, 56,4 % aštuntokų ir 41,4 % vienuoliktokų, nežinančių, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai, atsikelia neišsimiegoję (62 pav.).

Dauguma apklaustųjų (56,3 %) teigė, kad atsikėlę iš ryto jaučiasi išsimiegoję. 50,5 % ketvirtokų, 59,6 % aštuntokų, 56,7 % vienuoliktokų, laikančių mobilųjį telefoną po pagalve, atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję, o 49,5 % ketvirtokų, 40,4 % aštuntokų ir 43,3 % vienuoliktokų, miego metu mobilųjį telefoną laikančių po pagalve, atsikelia išsimiegoję. 57,4 % ketvirtokų, 57,7 % aštuntokų, 51,2 % vienuoliktokų, laikančių mobilųjį telefoną šalia lovos, atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję, o 42,6 % ketvirtokų, 42,3 % aštuntokų ir 48,8 % vienuoliktokų, miego metu mobilųjį telefoną laikančių

63 pav. Mokinių mobiliųjų telefonų laikymo vietos miego metu priklausomybė nuo jausmo, kad atsikėlus ryte esi išsimiegojęs (%).

šalia, atsikelia išsimiegoję. 36,9 % ketvirtokų, 43,6 % aštuntokų, 58,6 % vienuoliktokų, laikančių mobilių telefoną kitame kambaryje, atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję, o 63,1 % ketvirtokų, 56,4 % aštuntokų ir 41,4 % vienuoliktokų, miego metu mobilių telefoną laikančių kitame kambaryje, atsikelia išsimiegoję. 41,6 % ketvirtokų, 36,7 % aštuntokų, 40,7 % vienuoliktokų, laikančių mobilių telefoną, kur papuola, atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję, o 58,4 % ketvirtokų, 63,3 % aštuntokų ir 59,3 % vienuoliktokų, miego metu mobilių telefoną laikantys, kur papuola, atsikelia išsimiegoję. 38,1 % ketvirtokų, 43 % aštuntokų, 43,5 % vienuoliktokų, laikančių mobilių telefoną, kur papuola, atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję, o 61,9 % ketvirtokų, 57 % aštuntokų ir 56,5 % vienuoliktokų, miego metu mobilių telefoną laikančių, kur papuola, atsikelia išsimiegoję (63 pav.).

64

pav. Mokinių nuomonės apie mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai priklausomybė nuo vidutinio miego laiko (%).

Dauguma respondentų miega 7–8 val. (35,8 %). Apie trečdalis mokinių – 39,5 % ketvirtokų, 31,4 % aštuntokų ir 33,2 % vienuoliktokų – miegančių po 7–8 val., mano, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai. Mažiausioji dalis respondentų (apie 2 %), nurodžiusių, kad miega įvairiai (pasirinko atsakymą „Kita“), mano, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai (2,3 % ketvirtokų, 2,3 % aštuntokų ir 2,4 % vienuoliktokų), o 12,3 % ketvirtokų, 12,2 % aštuntokų ir 9,2 % vienuoliktokų, miegančių daugiau kaip 9 val., mano, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai. 3,9 % ketvirtokų, 4,1 % aštuntokų ir 4,8 % vienuoliktokų, miegančių iki 5 val., mano, kad mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai (64 pav.).

36,9 % ketvirtokų, 39,2 % aštuntokų ir 34,6 % vienuoliktokų, miegančių po 7–8 val., mano, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai. 11,5 % ketvirtokų, 10,5 % aštuntokų ir 11,3 % vienuoliktokų, miegančių daugiau kaip 9 val., mano, kad mobilieji telefonai neturi poveikio sveikatai. 4,2 % ketvirtokų, 3,6 % aštuntokų ir 3,9 % vienuoliktokų, miegančių iki 5 val., mano, kad mobilieji telefonai nedaro poveikio sveikatai.

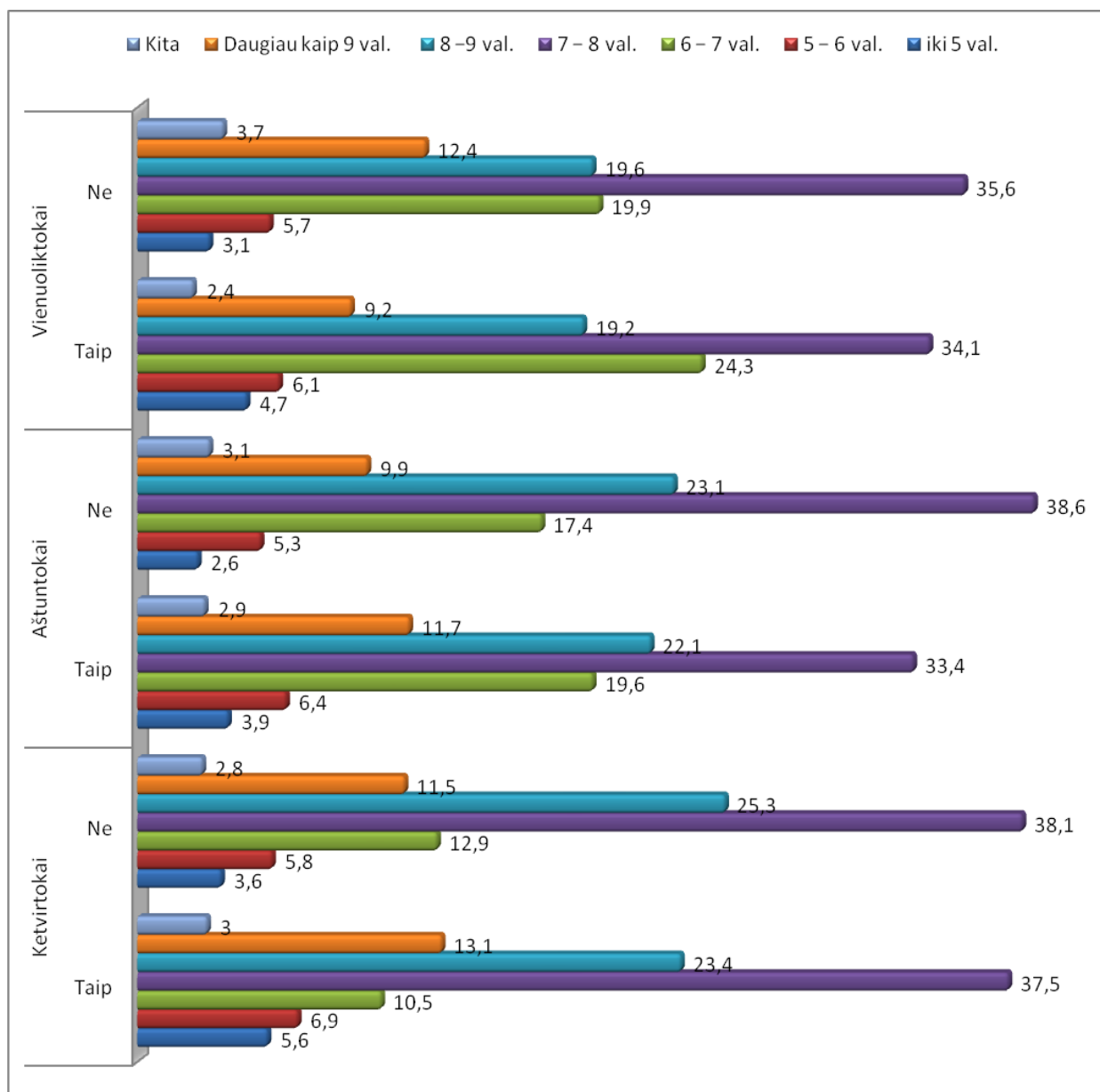
Apie trečdalis mokinių – 36,9 % ketvirtokų, 33,5 % aštuntokų ir 29,5 % vienuoliktokų – miegančių po 7–8 val., nežino, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai. Mažiausioji dalis respondentų, nurodžiusių, kad

miega įvairiai (pasirinko atsakymą „Kita“), nežino, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai (1,9 % ketvirtokų, 3,1 % aštuntokų ir 2,9 % vienuoliktokų), o 10,9 % ketvirtokų, 11,7 % aštuntokų ir 12,4 % vienuoliktokų, miegančių daugiau kaip 9 val., nežino, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai. 4,9 % ketvirtokų, 3,9 % aštuntokų ir 4,1 % vienuoliktokų, miegančių iki 5 val., nežino, ar mobilieji telefonai daro poveikį sveikatai.

Apie trečdalis mokinių – 37,5 % ketvirtokų, 33,4 % aštuntokų ir 34,1 % vienuoliktokų – miegančių po 7–8 val., atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. Mažiausioji dalis respondentų (apie 3 %), nurodžiusių, kad miega įvairiai (pasirinko atsakymą „Kita“), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję (3 % ketvirtokų, 2,9 % aštuntokų ir 2,4 % vienuoliktokų), o 11,5 % ketvirtokų, 11,7 % aštuntokų ir 9,2 % vienuoliktokų, miegančių daugiau kaip 9 val., atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. 5,6 % ketvirtokų, 3,9 % aštuntokų ir 4,7 % vienuoliktokų, miegančių iki 5 val., atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję.

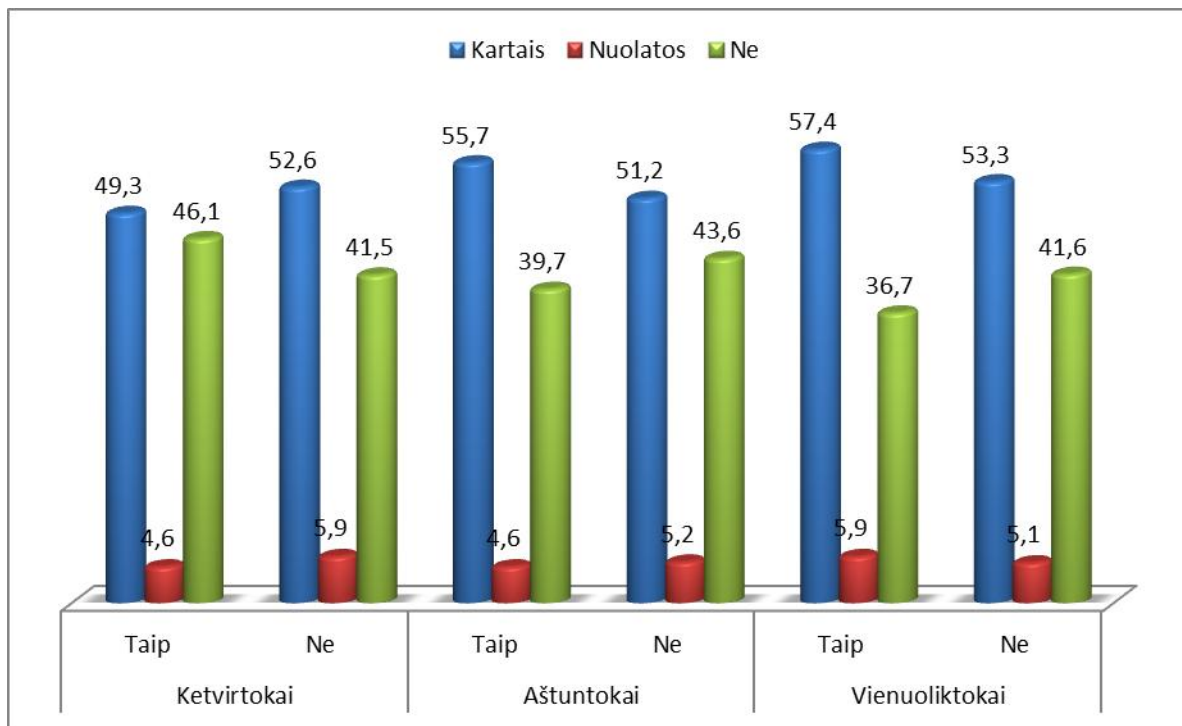
Apie trečdalis respondentų (37,4 %), miegančių 7–8 val., atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. 38,1 % ketvirtokų, 38,6 % aštuntokų ir 38,6 % vienuoliktokų, miegančių po 7–8 val. atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. Mažiausioji dalis respondentų (apie 3 %), nurodžiusių, kad miega įvairiai (pasirinko atsakymą „Kita“), atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję (2,8 % ketvirtokų, 3,1 % aštuntokų ir 3,7 % vienuoliktokų), o 11,5 % ketvirtokų, 9,9 % aštuntokų ir 12,4 % vienuoliktokų, miegančių daugiau kaip 9 val., atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. 3,6 % ketvirtokų, 2,6 % aštuntokų ir 3,1 % vienuoliktokų, miegančių iki 5 val., atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję (65 pav.).

Didesnioji dalis respondentų (54,1 %), kurie kartais sulaukia grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. Apie pusė mokinių – 49,3 % ketvirtokų, 55,7 % aštuntokų ir 57,4 % vienuoliktokų – kartais sulaukiančių grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. Mažiausioji dalis respondentų, nurodžiusių, kad nuolatos sulaukiančia grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję (4,6 % ketvirtokų, 4,6 % aštuntokų ir 5,9 % vienuoliktokų), o 46,1 % ketvirtokų, 39,7 % aštuntokų ir 36,7 % vienuoliktokų, nesulaukiančių grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję (66 pav.).

65 pav. Mokinių jausmo, kad atsikeliam ryte išsimiegojus, priklausomybė nuo vidutinio miego laiko (%).

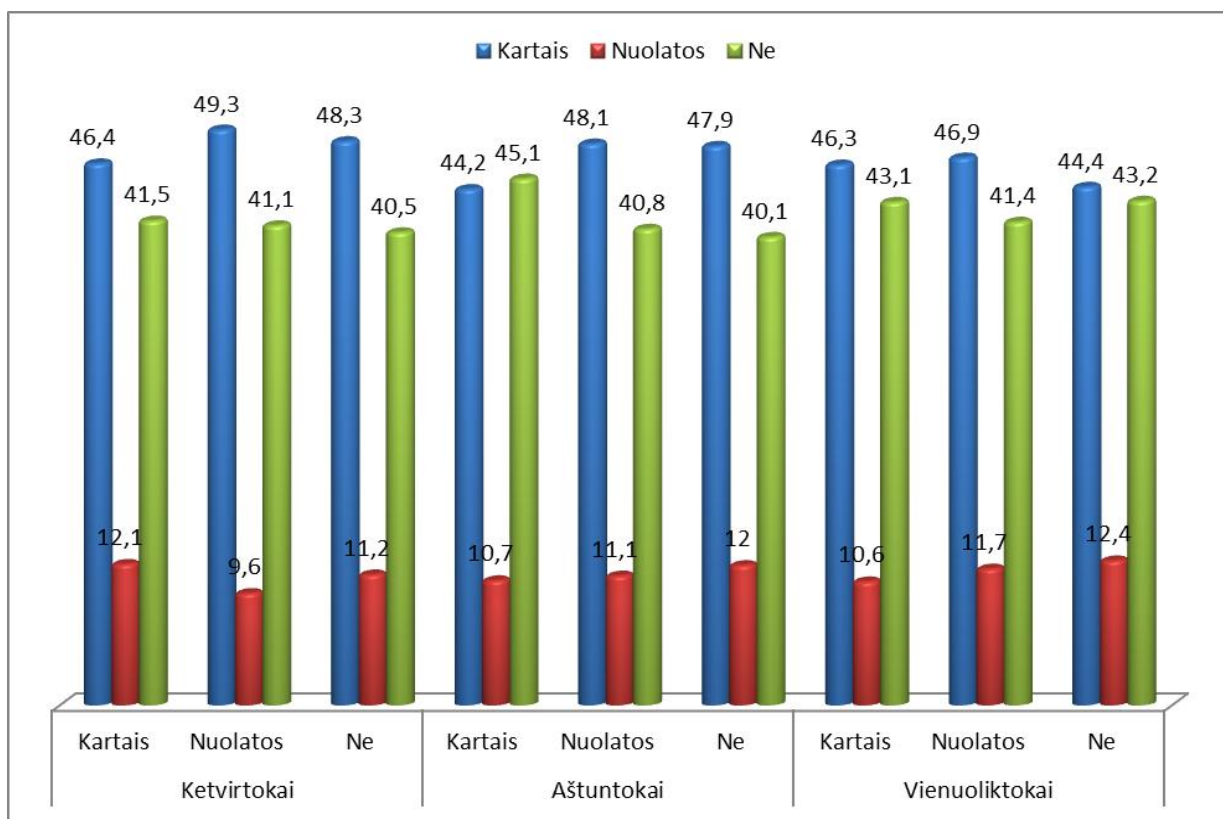
Apie pusė respondentų (52,4 %), kurie kartais sulaukia grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. Apie pusė mokinių – 52,6 % ketvirtokų, 51,2 % aštuntokų ir 53,3 % vienuoliktokų – kartais sulaukiančių grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję. Mažiausioji dalis respondentų, nurodžiusių, kad nuolatos sulaukia grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję (5,9 % ketvirtokų, 5,2 % aštuntokų ir 5,1 % vienuoliktokų), o 41,5% ketvirtokų, 43,6 % aštuntokų ir 41,6 % vienuoliktokų, nesulaukiančių grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių (SMS), atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję.

66 pav. Mokinių jausmo, kad atsikeliamą rytą išsimiegojus, priklausomybė nuo grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS) gavimo (%).

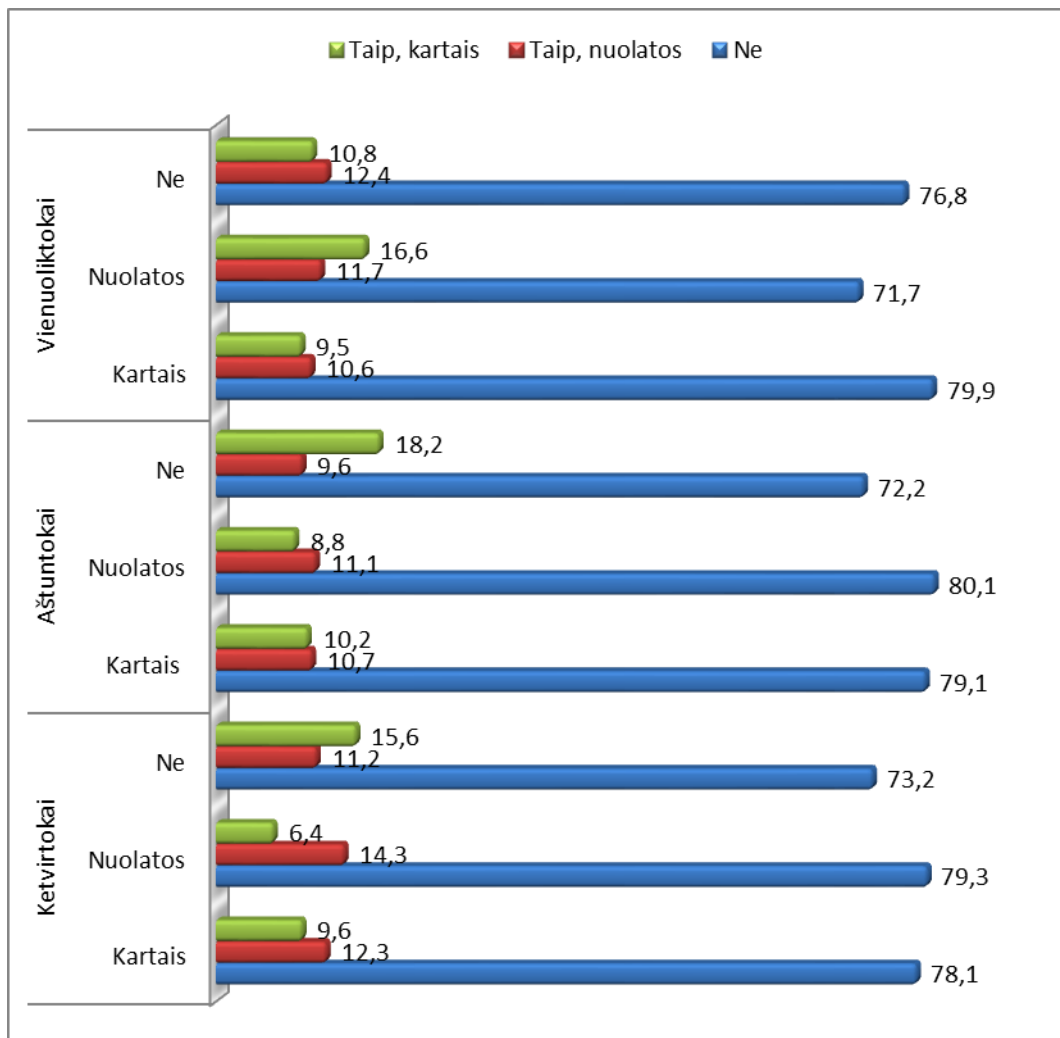
Didesnioji dalis mokinių, kuriems kartais sunku susikaupti, teigia, kad jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono. Apie pusė mokinių – 46,4 % ketvirtokų, 44,2 % aštuntokų ir 46,3 % vienuoliktokų – kartais negalinčių susikaupti, kartais jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono. Mažiausioji dalis respondentų, nurodžiusių, kad kartais negali susikaupti, nuolatos jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono (12,1 % ketvirtokų, 10,7 % aštuntokų ir 10,6 % vienuoliktokų), o 41,5 % ketvirtokų, 45,1 % aštuntokų ir 43,1 % vienuoliktokų, kartais turinčių problemų dėl susikaupimo, nejaučia nerimo/susierzinimo, kai su savimi neturi mobiliojo telefono.

Didesnioji dalis respondentų, kuriems nuolatos sunku susikaupti, nurodė, kad kartais jaučia nerimą/susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono (49,3 % ketvirtokų, 48,1 % aštuntokų ir 46,9 % vienuoliktokų). Panaši dalis respondentų, kuriems nuolatos sunku susikaupti, nurodė, kad nejaučia nerimo/susierzinimo, kai su savimi neturi mobiliojo telefono (41,1 % ketvirtokų, 40,8 % aštuntokų ir 41,4 % vienuoliktokų). Nuolatos nerimą/susierzinimą jaučia 9,6 % ketvirtokų, 11,1 % aštuntokų ir 11,7 % vienuoliktokų, kurie nuolatos turi sunkumų dėl susikaupimo (67 pav.).

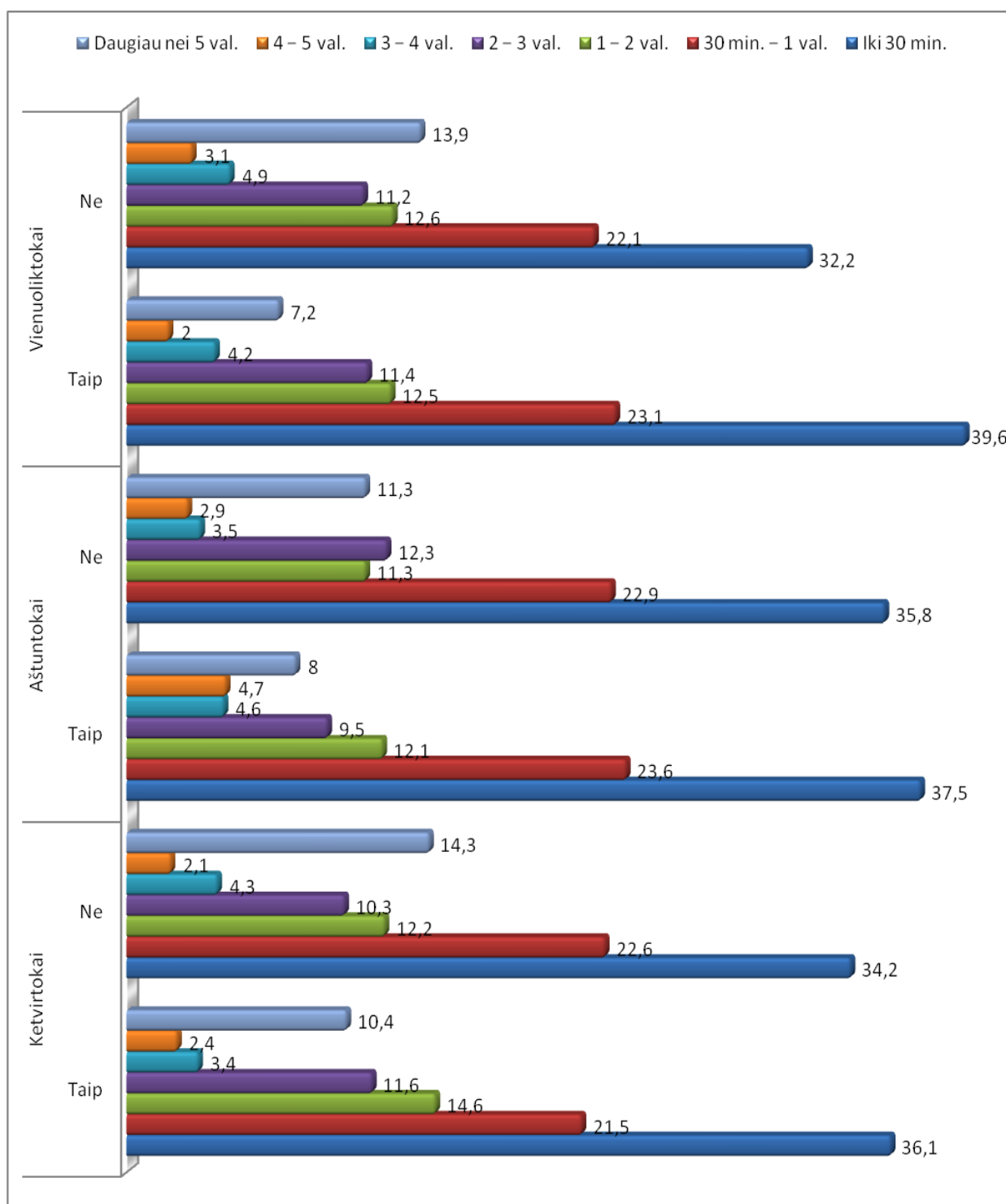
67 pav. Mokinių gebėjimo susikaupti priklausomybė nuo nerimo/susierzinimo, jaučiamo su savimi neturint mobiliojo telefono (%).

Dauguma mokinių nurodė, kad patyčių dėl mobiliojo telefono modelio nepatiria (90,5 %). 78,1 % ketvirtokų, 79,1 % aštuntokų ir 79,9 % vienuoliktokų iš nurodžiusių, kad kartais patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio, negauna grasinančių skambučių ar trumpųjų žinučių, tačiau 12,3 % ketvirtokų, 10,7 % aštuntokų ir 10,6 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad kartais patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio, teigia, kad nuolatos sulaukia grasinančių skambučių ir trumpųjų žinučių (SMS). 14,3 % ketvirtokų, 11,1 % aštuntokų ir 11,7 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad nuolatos patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio, nuolatos sulaukia grasinančių skambučių ir trumpųjų žinučių (SMS). 15,6 % ketvirtokų, 18,2 % aštuntokų ir 16,6 % vienuoliktokų, nesulaukiančių patyčių dėl mobiliojo telefono modelio, kartais sulaukia grasinančių skambučių ir trumpųjų žinučių (SMS), o net 11,2 % ketvirtokų, 9,6 % aštuntokų ir 12,4 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad nepatiria patyčių dėl mobiliojo telefono modelio, nuolatos sulaukia grasinančių skambučių ir trumpųjų žinučių (SMS) (68 pav.).

68 pav. Mokinių patiriamų patyčių dėl mobiliojo telefono modelio priklausomybė nuo grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS) gavimo (%).

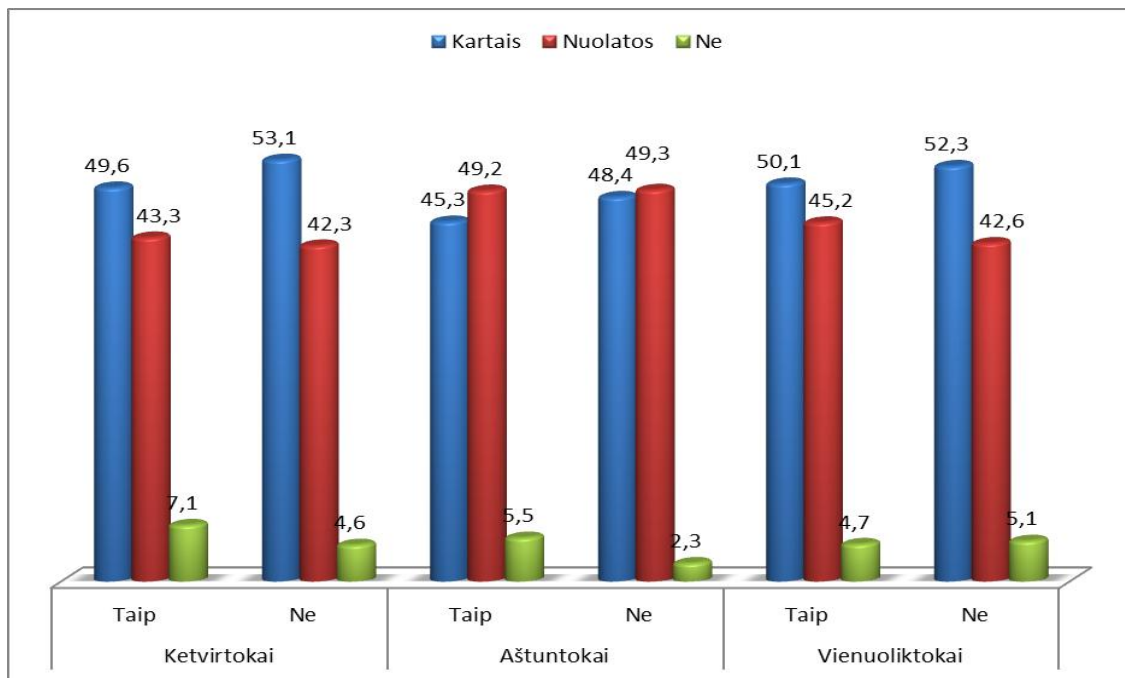
Dauguma mokinių, nurodžiusių, kad laisvalaikiu mobiliuoju telefonu naudojami iki 30 min., atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję (37,7 %), o 34,1 % iš nurodžiusių, kad mobiliuoju telefonu naudojami laisvalaikiu iki 30 min., atsikėlę ryte jaučiasi neišsimiegoję. Analizuojant pagal klases nustatyta, kad 36,1 % ketvirtokų, 37,5 % aštuntokų, 39,6 % vienuoliktokų iš visų nurodžiusių, kad mobiliuoju telefonu laisvalaikiu naudojami iki 30 min., atsikėlę iš ryto jaučiasi išsimiegoję, o 34,2 % ketvirtokų, 35,8 % aštuntokų ir 32,2 % vienuoliktokų, laisvalaikiu mobiliuoju telefonu besinaudojančių iki 30 min., iš ryto atsikėlę jaučiasi neišsimiegoję (69 pav.).

69 pav. Mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais laisvalaikio priklausomybė nuo jausmo, kad atsikeliami ryte yra išsimiegojus.

10,4 % ketvirtokų, 8 % aštuntokų ir 7,2 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad mobiliuoju telefonu laisvalaikio naudojasi daugiau nei 5 val., atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję, o 14,3 % ketvirtokų, 11,3 % aštuntokų ir 13,9 % vienuoliktokų – neišsimiegoję.

Mobiliuoju telefonu 4–5 val. laisvalaikio naudojasi mažiausia dalis respondentų. Iš visų tiek laiko telefonu besinaudojančių respondentų 2,4 % ketvirtokų, 4,7 % aštuntokų ir 2 % vienuoliktokų atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję, o 2,1 % ketvirtokų, 2,9 % aštuntokų ir 3,1 % vienuoliktokų – neišsimiegoję.

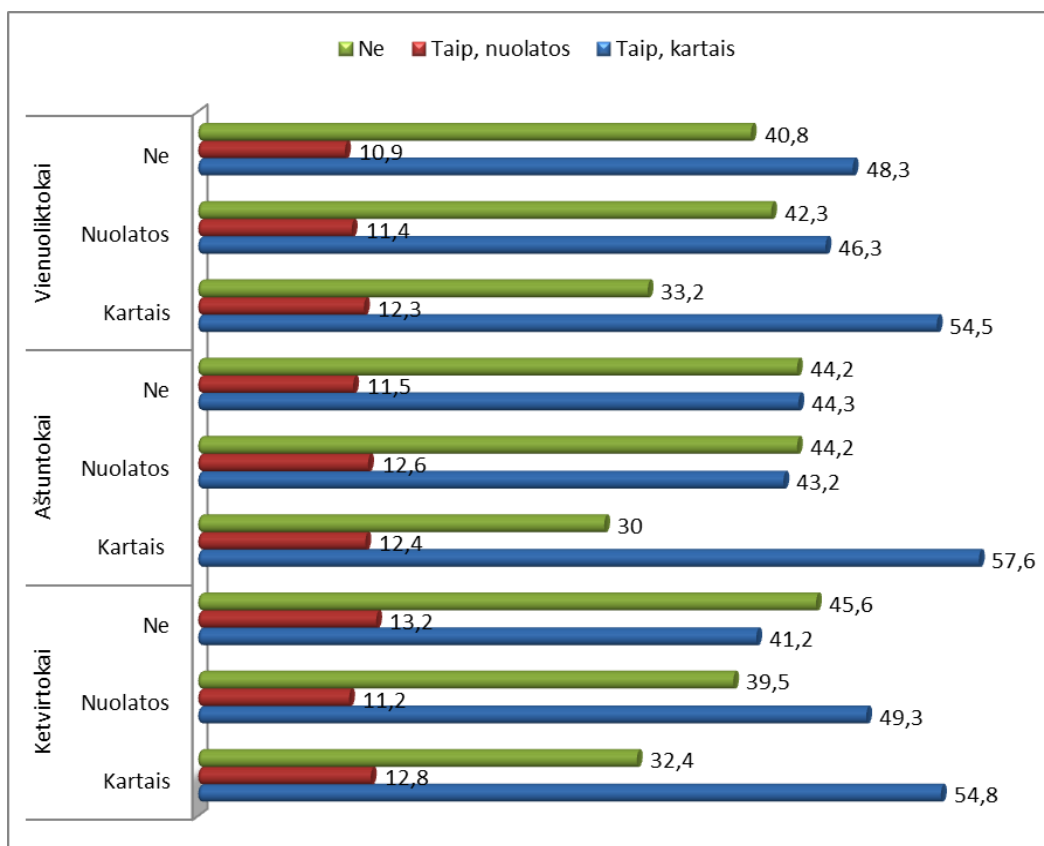

70 pav. Mokinių gebėjimo susikaupti priklausomybė nuo jausmo, kad atsikeliamą rytą išsimiegojus (%).

49,6 % ketvirtokų, 45,3 % aštuntokų ir 50,1 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad jiems kartais sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi išsimiegoję, tačiau daugiau mokinių (53,1 % ketvirtokų, 48,4 % aštuntokų ir 52,3 % vienuoliktokų), teigiančių, kad jiems kartais sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi neišsimiegoję (70 pav.).

43,3 % ketvirtokų, 49,2 % aštuntokų ir 45,2 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad jiems nuolatos sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi išsimiegoję, o 42,3 % ketvirtokų, 49,3 % aštuntokų ir 42,6 % vienuoliktokų, teigiančių, kad jiems nuolatos sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi neišsimiegoję.

7,1 % ketvirtokų, 5,5 % aštuntokų ir 4,7 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad jiems nėra sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi išsimiegoję, tačiau didesnioji dalis nurodžiusių, kad jiems nėra sunku susikaupti, atsikėlę rytą jaučiasi neišsimiegoję (4,6 % ketvirtokų, 2,3 % aštuntokų ir 5,1 % vienuoliktokų) (71 pav.).

71 pav. Gebėjimo susikaupti priklausomybė nuo naudojimosi mobiliuoju telefonu pamokų metu (%).

Dauguma respondentų (55,6 %), kurie nurodė, kad jiems kartais sunku susikaupti, pamokų metu kartais naudoja mobiliuosius telefonus. Vertinant pagal klases, daugiau 8 klasės mokinių, kurie teigė, kad jiems kartais sunku susikaupti, pamokų metu kartais naudoja mobiliuoju telefonu (57,6 %). Šiek tiek mažiau buvo ketvirtokų (54,8 %) ir 54,5 % vienuoliktokų, kurie nurodė, kad jiems kartais sunku susikaupti, pamokų metu kartais naudoja mobiliuoju telefonu.

Mokinių, kuriems nuolatos sunku susikaupti ir kurie pamokų metu nuolatos naudoja mobiliuoju telefonu, nors to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti, yra mažoji dalis – tik 11,7 %. Daugiau aštuntokų (12,6 %) nei ketvirtokų (11,2 %) ir vienuoliktokų (11,4 %), nurodžiusių, kad jiems nuolatos sunku susikaupti, pamokų metu nuolatos naudoja mobiliuoju telefonu, nors to nereikia užduotims atlikti. 49,3 % ketvirtokų, 43,2 % aštuntokų ir 46,3 % vienuoliktokų iš visų apklaustųjų, kuriems nuolatos sunku susikaupti, teigė, kad kartais naudoja mobiliuoju telefonu pamokų metu, nors to nereikia užduotims atlikti.

45,6 % ketvirtokų, 44,2 % aštuntokų ir 40,8 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad jiems nėra sunku susikaupti, teigė, kad pamokų metu, kai to nereikalauja mokytojas, mobiliuoju telefonu nesinaudoja, o 41,2 % ketvirtokų, 44,3 % aštuntokų ir 48,3 % vienuoliktokų, nurodžiusių, kad jiems nėra sunku susikaupti, kartais pamokų metu naudoja mobiliuoju telefonu.

IŠVADOS

1. Mobilųjį telefoną turi 98,6 % Lietuvos mokyklų mokinių. 97,2 % ketvirtokų, 99,2 % aštuntokų ir 99,4 % vienuoliktokų turi telefonus. Juos turi daugiau mergaičių nei berniukų (atitinkamai 99,8 % ir 99 %).
2. 79,3 % mokinių mobilųjį telefoną nupirko arba padovanojo artimieji. 99,9 % ketvirtokų, 84,1 % aštuntokų ir 83 % vienuoliktokų nurodė, kad mobilųjį telefoną jiems nupirko ar padovanojo tėvai, artimieji. Berniukai mobiliuosius telefonus įsigyja anksčiau nei mergaitės, taip pat jie dažniau nei mergaitės mobilųjį telefoną įsigyja už savo sutaupytus pinigus. Mergaitėms šiek tiek dažniau nei berniukams mobilųjį telefoną nuperka artimieji ar jis gaunamas kaip dovana.
3. 69,3 % mokinių naudoja vieną telefono aparatą su viena SIM kortele. 76,9 % aštuntokų ir 69,7 % vienuoliktokų naudojami vienu telefono aparatu su viena SIM kortele, o 29,6 % aštuntokų ir 22,7 % vienuoliktokų naudojami dviem mobiliaisiais telefonais.
4. 33,7 % mokinių mobilųjį telefoną turi ilgiau nei 6 metus. Dauguma 8 ir 11 klasių mokinių mobiliaisiais telefonais naudojami ilgiau nei 6 metus.
5. 4 klasės mokiniai daugiausiai mobilųjį telefoną įsigijo 1 klasėje. 8 klasės mokiniai – daugiausiai 3 klasėje, 11 klasės mokiniai – 6 klasėje.
6. Dauguma mokinių nurodė, kad dažniausiai mobiliuosius telefonus naudoja su tėvais susisiekti, skambinimui, trumpųjų žinučių siuntimui. Maža dalis mokinių paminėjo, kad mobiliuosius telefonus naudoja kaip įvaizdžio dalį ir kad neišsiskirtų iš kitų. Daugiau visų klasių berniukų nurodė, kad mobilųjį telefoną naudoja pramogai ir laisvalaikio praleidimui.
7. 48,7 % mokinių nurodė, kad laisvalaikį leidžia naudodamiesi mobiliuoju telefonu. Naudojimuisi mobiliuoju telefonu laisvalaikiu klasė (amžius) įtakos neturi. 42,3 % aštuntokų ir 41,7 % vienuoliktokų nurodė, kad laisvalaikiu naudojami mobiliuoju telefonu.
8. 43,5 % mokinių negalėtų gyventi be mobiliojo telefono. Šiek tiek daugiau vienuoliktokų (46,8 %) nei aštuntokų (45 %) nurodė, kad galėtų gyventi be mobiliojo telefono. Mergaitėms būtų sunkiau susitaikyti su gyvenimu be mobiliojo telefono nei berniukams.
9. Tik 23,7 % mokinių laikosi saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų. 49,8 % apie saugaus naudojimosi rekomendacijas yra girdėję, bet jomis nesinaudoja. 23,2 aštuntokų ir 18,1 % vienuoliktokų laikosi saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijų. Daugiausiai abiejų klasių mokinių nurodė, kad naudojami šiomis rekomendacijomis: „Skambinu tik esant būtinybei“, „Stengiuosi kalbėti kuo trumpiau“, „Miegodamas nelaikau mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos“ ir „Vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojuosi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija“.
10. Daugiau mergaičių žino arba yra girdėjusios apie saugaus mobiliojo telefono naudojimo rekomendacijas, tačiau daugiau berniukų rekomendacijų laikosi. Mergaitės dažniau mobilųjį telefoną laiko dėkle arba laikiklyje, kuris yra ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu nuo kūno, ir telefoną laiko rankinėje ar

kuprinėje. Miego metu dvigubai daugiau mergaičių nei berniukų telefoną laiko po pagalve. Berniukai telefoną linę laikyti drabužių kišenėje, o miegant jiems telefono vieta nesvarbi ir jį laiko, kur papuola.

11. 87,9 % mokinių ir 87 % mokytojų savo mobiliojo telefono, kai jis yra nenaudojamas, (taip pat ir naktį) neišjungia. Didžioji dalis ketvirtokų, aštuntokų ir vienuoliktokų nurodė, kad mobiliuosius telefonus visada laiko įjungtus.

12. Laisvų rankų įrangą naudoja daugiau aštuntokų nei vienuoliktokų (atitinkamai 81,5 % ir 64,6 %). Abiejų klasių mokiniai laisvų rankų įrangą dažniausiai naudoja muzikos klausimuisi. Kalbėjimui laisvų rankų įrangą naudojami mažiau nei pusė (41,8 %) mokinių. Tik 16,9 % mokyklų vadovų bei mokytojų naudojami laisvų rankų įrangą.

13. 43,7 % mokinių atsikėlę ryte nesijaučia išsimiegoję. Daugiau aštuntokų (56 %) nei vienuoliktokų (47,3 %) atsikėlę ryte jaučiasi išsimiegoję. Daugiau berniukų nei mergaičių ramiai miega naktimis ir ryte jaučiasi išsimiegoję. 91 % aštuntokų ir 87,4 % vienuoliktokų naktimis miega ramiai.

14. 53,7 % mokinių nurodė, kad kartais jiems yra sunku susikaupti. 54 % aštuntokų ir 57,5 % vienuoliktokų kartais sunku susikaupti. Mergaitėms dažniau nei berniukams yra sunku susikaupti.

15. 9,5 % mokinių patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. 7,8 % vienuoliktokų, 8 % aštuntokų ir net 15,2 % ketvirtokų patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio. Mergaitės dažniau nei berniukai patiria patyčias dėl mobiliojo telefono modelio.

16. 54,8 % mokinių kartais pamokų metu naudojami mobiliuoju telefonu. Dvigubai daugiau berniukų nei mergaičių nuolatos naudoja mobiliųjį telefoną pamokų metu. Nustatyta, kad pamokų metu dažniausiai naudojami mobiliaisiais telefonais 11 klasės mokiniai. Net 63,4 % vienuoliktokų, 54,8 % aštuntokų ir tik 8 % ketvirtokų pamokų metu, kai to nereikia mokytojo skirtoms užduotims atlikti, naudojami mobiliaisiais telefonais.

17. 81,2 % mokinių ir 90,2 % mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad pamokų metu jų mokykloje draudžiama naudotis mobiliaisiais telefonais. 2,3 % visų klasių mokinių ir 0,7 % mokytojų bei mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje naudotis mobiliaisiais telefonais draudžiama visoje mokyklos teritorijoje visą dieną. Apie 10 % visų tyrime dalyvavusių mokinių mokyklose leidžiama naudotis mobiliaisiais telefonais.

18. Dauguma mokytojų ir mokyklų vadovų įsitikinę, kad mobilusis telefonas yra kenksmingas sveikatai. Mokytojai ir vadovai nurodė, kad dažniausiai mokiniai apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai informuojami klasės valandėlių metu, ši tema integruojama į daugelio dalykų pamokas.

19. Visi mokyklų vadovai ir dauguma mokytojų nurodė, kad mobilieji telefonai mokiniams mokykloje yra nereikalingi, mokytojai mokinių neskatina atlikti užduočių mobiliaisiais telefonais.

20. 63,3 % mokytojų ir mokyklų vadovų nurodė, kad jų mokykloje yra buvę konfliktų su mokiniais dėl jų chuliganiško naudojimosi mobiliaisiais telefonais. Dažniausiai nurodytos konfliktų priežastys: naudojimas mobiliaisiais telefonais pamokų metu, neišjungtas garsas, atsakinėjimas į skambučius bei trumpąsias žinutes (SMS).

REKOMENDACIJOS IR PASIŪLYMAI

Tyrimo metu nustatyta, kad nemažai mokinių mobiliųjį telefoną gavo pradinėse klasėse ir pagrindinis naudojimo tikslas yra būti lengvai pasiekiamiems tėvams. Tad daugiau dėmesio mobiliųjų telefonų naudojimui turėtų skirti ne mokykla, o patys tėvai. Naudos bus mažai, jei mokykloje bus draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu, tačiau išėjęs iš jos vaikas praplepės visą dieną ir dar užmigs klausydamasis muzikos, pasidėjęs telefoną po pagalve.

Lietuvoje nėra nustatyta, nuo kada vaikui galima naudotis mobiliuoju telefonu, todėl tai sprendžia tėvai. Tad jei jie rūpinasi savo vaikų sveikata, turi ne tik kuo vėliau jiems nupirkti mobiliųjį telefoną, bet ir rekomenduoti laikytis paprastų mobiliųjų telefonų naudojimo taisyklių.

Remdamiesi atlikto tyrimo rezultatais, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro specialistai rekomenduoja tėvams:

- Kontroliuoti vaikų naudojimosi mobiliuoju telefonu trukmę. Atkreipti dėmesį į vaikų naudojimosi mobiliuoju telefonu ypatumus.
- Skatinti ir sudaryti vaikams sąlygas lankyti įvairius būrelius, sportuoti bei bendrauti su bendraamžiais.
- Skirti daugiau laiko bendravimui su vaikais, kartu užsiimti jų mėgstama veikla.

Vadovaujantis Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, siekiant sumažinti galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai, siūlytina laikytis bei rekomenduoti vaikams laikytis tam tikrų paprastų mobiliųjų telefonų naudojimo taisyklių:

- Skambinti tik esant būtinybei, kalbėti mobiliuoju telefonu kuo trumpiau.
- Jei yra laidinis telefonas, naudotis juo.
- Naudoti laisvų rankų įrangą, ausines.
- Laukiant sujungimo su pageidaujamu abonentu, nelaikyti mobiliojo telefono prie pat ausies.
- Vietoj skambinimo funkcijos naudoti trumpųjų žinučių siuntimo funkciją.
- Nenaudoti mobiliojo telefono dažnai žaidimams žaisti.
- Mobilųjį telefoną laikyti toliau nuo savęs, laikyti jį įdėkle.
- Naktį nelaikyti įjungto mobiliojo telefono greta lovos.
- Kai mobilusis telefonas nereikalingas, išjungti jį (pvz., pamokų metu, naktį).

Mokytojams ir švietimo įstaigų vadovams Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro specialistai rekomenduoja:

- Pamokų metu taikyti komandinio darbo užduotis, skatinančias mokinių tarpusavio bendravimą.
- Organizuoti mokykloje popamokinę veiklą: įvairius būrelius, konkursus, renginius.

- Vykdyti mokinių švietimą sveikatos klausimais, pasikviesti visuomenės sveikatos specialistą ar lektorių, kuris papasakotų apie galimą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai.

PRIEDAI

ANONIMINĖ ANKETA 4 KLASĖS MOKINIAMS

Gerb. mokinij,

ši anoniminė anketa yra skirta išsiaiškinti mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais paplitimą ir ypatumus. Maloniai prašome atsakyti į pateiktus klausimus, pažymint tuščią kvadratėlį prie pasirinkto atsakymo. Galimas tik vienas atsakymas į klausimą, išskyrus atvejus, kai prie klausimo yra nurodyta kitaip. Visi apklausos duomenys bus analizuojami tik apibendrintai.

Savivaldybė (įrašyk).....

1. **Lytis:** ☐ Mergaitė ☐ Berniukas

2. **Kiek Tau metų? (įrašyk).....**

3. **Kur Tu gyveni?**

- ☐ Mieste
- ☐ Miestelyje
- ☐ Kaime
- ☐ Kita (parašyk).....

4. **Ar turi mobilųjį telefoną?**

- ☐ Taip
- ☐ Neturiu, nes man jo nereikia (pereik prie 13 klausimo)
- ☐ Neturiu, bet norėčiau turėti (pereik prie 13 klausimo)

5. **Kada įsigijai (nupirko tėveliai) mobilųjį telefoną? (pažymėk labiausiai tinkantį variantą)**

- ☐ Darželyje
- ☐ 1-oje klasėje
- ☐ 2-oje klasėje
- ☐ 3-ioje klasėje
- ☐ 4-oje klasėje

6. **Kokiais tikslais naudoji mobilųjį telefoną? (galimi keli atsakymo variantai)**

- ☐ Įvaizdžio dalis
- ☐ Kad neišsiskirčiau iš kitų
- ☐ Kad būčiau tėvams lengvai pasiekiamas / surandamas
- ☐ Skambinimui
- ☐ Trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui
- ☐ Žaidimui
- ☐ Muzikos klausymuisi
- ☐ Naršymui internete
- ☐ Filmavimui, fotografavimui
- ☐ Kita (įrašyk).....

7. **Ar bijai, kad iš Tavęs gali atimti mobilųjį telefoną?**

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

8. Ar sulauki grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS)?

- ☐ Taip, nuolatos
- ☐ Taip, kartais
- ☐ Ne

9. Ar Tau teko patirti patyčių dėl mobiliojo telefono modelio?

- ☐ Taip, nuolatos
- ☐ Taip, kartais
- ☐ Ne

10. Kur dažniausiai laikai savo mobilųjį telefoną?

- ☐ Drabužių kišenėje
- ☐ Ant stalo, stalčiuje
- ☐ Numetu, kur papuola
- ☐ Rankinėje, kuprinėje
- ☐ Kita (*įrašyk*).....

11. Kur miegodamas laikai mobilųjį telefoną?

- ☐ Po pagalve
- ☐ Šalia lovos
- ☐ Kitame kambaryje
- ☐ Kur papuola
- ☐ Kita (*įrašyk*).....

12. Ar Tavo mobilusis telefonas visada įjungtas (taip pat ir naktį)?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

13. Kaip manai, ar mobilusis telefonas kenkia sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

14. Ar Tavo mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip, pamokų metu
- ☐ Taip, visoje mokyklos teritorijoje visą dieną
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

15. Ar Tu naudojiesi mobiliuoju telefonu pamokų metu (išskyrus tuos atvejus, kai mokytojas skatina naudotis mobiliuoju telefonu užduotims atlikti)?

- ☐ Taip, nuolatos
- ☐ Taip, kartais
- ☐ Ne

16. Jei atsitiktų nelaimė, ar žinotum, kaip išsikviesti pagalbą mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

Anketos pildymo data.....

Nuoširdžiai dėkojame už atsakymus ☺

ANONIMINĖ ANKETA 8, 11 KLASĖS MOKINIAMS

Gerb. mokiny,

ši anoniminė anketa yra skirta išsiaiškinti mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais paplitimą ir ypatumus. Maloniai prašome atsakyti į pateiktus klausimus, pažymint tuščią kvadratėlį prie pasirinkto atsakymo. Galimas tik vienas atsakymas į klausimą, išskyrus atvejus, kai prie klausimo yra nurodyta kitaip. Visi apklausos duomenys bus analizuojami tik apibendrintai.

Savivaldybė (įrašyk).....

1. **Lytis:** ☐ Mergaitė ☐ Berniukas

2. **Kiek Tau metų? (įrašyk)**

3. **Kur tu gyveni?**

- ☐ Mieste
- ☐ Miestelyje
- ☐ Kaime
- ☐ Kita (parašyk).....

4. **Ar turi mobilųjį telefoną?**

- ☐ Taip
- ☐ Neturiu, nes man jo nereikia (pereik prie 34 klausimo)
- ☐ Neturiu, bet norėčiau turėti (pereik prie 34 klausimo)

5. **Kada įsigijai mobilųjį telefoną? (pažymėk labiausiai tinkantį variantą)**

- ☐ Darželyje
- ☐ 1-oje klasėje
- ☐ 2-oje klasėje
- ☐ 3-ioje klasėje
- ☐ 4-oje klasėje
- ☐ 5-oje klasėje
- ☐ 6-oje klasėje
- ☐ 7-oje klasėje
- ☐ 8-oje klasėje

6. **Kaip įsigijai mobilųjį telefoną?**

- ☐ Nupirko artimieji, gavau dovanų
- ☐ Nusipirkau už savo sutaupytus pinigus
- ☐ Kitu būdu (įrašyk).....

7. **Kas paskatino įsigyti mobilųjį telefoną?**

- ☐ Artimieji
- ☐ Draugai
- ☐ Pats labai norėjau turėti
- ☐ Kita priežastis (įrašyk).....

8. **Kokiais tikslais naudoji mobilųjį telefoną? (galimi keli atsakymo variantai)**

- ☐ Įvaizdžio dalis
- ☐ Kad neišsiskirčiau iš kitų
- ☐ Kad būčiau tėvams lengvai pasiekiamas / surandamas
- ☐ Skambinimui
- ☐ Trumpųjų žinučių (SMS) siuntimui
- ☐ Žaidimui
- ☐ Muzikos klausymuisi
- ☐ Naršymui internete
- ☐ Filmavimui, fotografavimui
- ☐ Kita (įrašyk).....

9. **Kiek vidutiniškai trumpųjų žinučių (SMS) išsiunti per parą?**

- ☐ Iki 10
- ☐ Nuo 11 iki 20
- ☐ Nuo 21 iki 50
- ☐ Nuo 51 iki 100
- ☐ Daugiau nei 100

10. Kiek vidutiniškai kalbi mobiliuoju telefonu per parą?

- ☐ Iki 5 min.
- ☐ 5–15 min.
- ☐ 16–30 min.
- ☐ Daugiau nei 30 min.

11. Kiek laiko per parą praleidi internete naudodamas mobilųjį telefoną?

- ☐ Iki 5 min.
- ☐ 6–10 min.
- ☐ 11–30 min.
- ☐ 31 min. – 1 val.
- ☐ 1–2 val.
- ☐ Daugiau kaip 2 val. (*įrašyk*).....
- ☐ Nenaudoju telefono naršymui internete

12. Laisvalaikį praleidi su mobiliuoju telefonu, nes...

- ☐ Taip yra madinga. Visi mano draugai taip daro
- ☐ Dažnai jaučiuosi vienišas
- ☐ Neturiu draugų, su kuriais galėčiau leisti laisvalaikį
- ☐ Laisvalaikiu mobiliuoju telefonu nesinaudoju
- ☐ Kita (*įrašyk*).....

13. Ar galėtum gyventi be mobiliojo telefono?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

14. Ar žinai saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas?

- ☐ Taip, rekomendacijomis naudojuosi
- ☐ Ne (*pereik prie 16 klausimo*)
- ☐ Esu girdėjęs, bet nesinaudoju (*pereik prie 16 klausimo*)

15. Kokiomis siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis naudojiesi?

- ☐ Laukdamas sujungimo su pageidaujamu abonentu, mobiliojo telefono nelaikau prie pat ausies
- ☐ Stengiuosi kalbėti kuo trumpiau
- ☐ Skambinu tik esant būtinybei
- ☐ Mobilųjį telefoną laikau įdėkle ar laikiklyje, kurį laikau nuo kūno ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu
- ☐ Kai mobilusis telefonas nereikalingas, aš jį išjungiu (pavyzdžiui, per pamokas, miegodamas)
- ☐ Miegodamas nelaikau mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos
- ☐ Vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojuosi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija

16. Kiek laiko turi mobilųjį telefoną?

- ☐ 1 metus
- ☐ 2 metus
- ☐ 3 metus
- ☐ 4 metus
- ☐ 5 metus
- ☐ 6 metus
- ☐ Ilgiau (*įrašyk, kiek*).....

17. Keliais mobiliaisiais telefonais šiuo metu naudojiesi?

- ☐ Vienu
- ☐ Vienu su 2 SIM kortelėmis
- ☐ Dviem
- ☐ Trimis
- ☐ Kita (*įrašyk*).....

18. Ar bijai, kad mobilųjį telefoną iš Tavęs gali atimti?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

19. Ar Tau svarbu, koku mobiliuoju telefonu naudojiesi (naujausias modelis, išmanusis ir pan.)?

- ☐ Taip, labai svarbu
- ☐ Neskiriui tam ypatingos reikšmės
- ☐ Ne

20. Ar naudojiesi laisvų rankų įranga (ausinėmis)?

- ☐ Taip
- ☐ Ne, šios įrangos neturiu (*pereik prie 22 klausimo*)
- ☐ Ne (*pereik prie 22 klausimo*)
- ☐ Nežinau, kas tai yra (*pereik prie 22 klausimo*)

21. Kam Tu naudoji laisvų rankų įrangą (ausines)?

- ☐ Kalbėjimui
- ☐ Muzikos / radijo klausimuisi

22. Ar Tavo mobilusis telefonas visada įjungtas (taip pat ir naktį)?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

23. Kur dažniausiai laikai savo mobilųjį telefoną?

- ☐ Drabužių kišenėje
- ☐ Ant stalo, stalčiuje
- ☐ Numetu, kur papuola
- ☐ Rankinėje, kuprinėje
- ☐ Kita

(*įrašykite*).....

24. Kur miegodamas laikai mobilųjį telefoną?

- ☐ Po pagalve
- ☐ Šalia lovos
- ☐ Kitame kambaryje
- ☐ Kur papuola
- ☐ Kita (*įrašyk*).....

25. Kiek vidutiniškai valandų Tu miegi?

- ☐ Iki 5 val.
- ☐ 5–6 val.
- ☐ 6–7 val.
- ☐ 7–8 val.
- ☐ 8–9 val.
- ☐ Daugiau kaip 9 val.

☐ Kita (įrašyk).....

26. Ar Tu ramiai miegi naktimis?

- ☐ Taip
☐ Ne

27. Ar ryte atsikėlęs jautiesi išsimiegojęs?

- ☐ Taip
☐ Ne

28. Ar jauti nerimą ir / arba susierzinimą, kai su savimi neturi mobiliojo telefono?

- ☐ Kartais
☐ Nuolatos
☐ Ne

29. Ar Tau sunku susikaupti?

- ☐ Kartais
☐ Nuolatos
☐ Ne

30. Ką veiki laisvalaikiu (kasdien ir savaitgaliais) ir kiek laiko skiri tai veiklai?

	Iki 30 min.	30 min. – 1 val.	1–2 val.	2–3 val.	3–4 val.	4–5 val.	Daugiau nei 5 val.
Žiūriu televizorių	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žaidžiu / praleidžiu prie kompiuterio	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fizinis aktyvumas (krepšinis, futbolas, šokiai, kt.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Žaidžiu / bendrauju mobiliuoju telefonu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Būnu gryname ore	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31. Ar sulauki grasinančių skambučių, trumpųjų žinučių (SMS)?

- ☐ Taip, nuolatos
☐ Taip, kartais
☐ Ne

32. Ar teko patirti patyčių dėl mobiliojo telefono modelio?

- ☐ Taip, nuolatos
☐ Taip, kartais
☐ Ne

33. Ar naudojiesi mobiliuoju telefonu pamokų metu (išskyrus tuos atvejus, kai mokytojas to reikalauja užduotims atlikti)?

- ☐ Taip, nuolatos
☐ Taip, kartais
☐ Ne

34. Ar Tavo mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip, pamokų metu
- ☐ Taip, visoje mokyklos teritorijoje visą dieną
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

35. Kaip manai, ar mobilusis telefonas kenkia sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

36. Ar Tavo mokykloje mokiniai yra šviečiami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

37. Jei atsitiktų nelaimė, ar žinotum, kaip išsikviesti pagalbą mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

38. Ar su Tavimi tėvai kalbasi apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

Jei taip, ką akcentuoja

.....
.....
.....
.....

Anketos pildymo data.....

Nuoširdžiai dėkojame už atsakymus ☺

ANONIMINĖ ANKETA MOKYKLŲ VADOVAMS / KLASĖS AUKLĖTOJAMS

Ši anoniminė anketa yra skirta mokyklų vadovams ir klasių auklėtojams. Ja siekiama išsiaiškinti mokinių naudojimosi mobiliaisiais telefonais ypatumus ir paplitimą.

Maloniai prašome Jūsų atsakyti į pateiktus klausimus. Atsakydami pažymėkite labiausiai Jums tinkantį atsakymą, taškelių vietoje įrašykite savo atsakymą. Visi apklausos duomenys bus analizuojami tik apibendrintai.

1. Lytis: ☐ Moteris ☐ Vyras

2. Kaip manote, ar mobilusis telefonas kenkia Jūsų sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

3. Ar galėtumėte apsieiti be mobiliojo telefono kasdieniame gyvenime?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

4. Ar Jūsų mobilusis telefonas visada įjungtas (taip pat ir naktį)?

- ☐ Taip
- ☐ Ne

5. Ar naudojātės laisvų rankų įranga?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Ne, šios įrangos neturiu

6. Kaip manote, ar mobilusis telefonas reikalingas mokiniams mokykloje?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Neturiu nuomonės

7. Ar Jūsų mokykloje draudžiama naudotis mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip, pamokų metu
- ☐ Taip, visoje mokyklos teritorijoje visą dieną
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

8. Ar Jūsų mokykloje mokytojai skatina mokinius atlikti užduotis naudojantis mobiliuoju telefonu?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

9. Ar Jūsų mokykloje patvirtintos vidaus tvarkos taisyklės, reglamentuojančios mobiliųjų telefonų naudojimą, remiantis Sveikatos apsaugos ministerijos ir Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis?

- ☐ Taip

- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

10. Ar žinote siūlomas saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijas?

- ☐ Taip
- ☐ Ne (*pereikite prie 12 klausimo*)
- ☐ Esu girdėjęs, bet nesinaudoju (*pereikite prie 12 klausimo*)

11. Kokiomis siūlomomis saugaus naudojimosi mobiliaisiais telefonais rekomendacijomis naudojotės?

- ☐ Laukdamas sujungimo su pageidaujamu abonentu, mobiliojo telefono nelaikau prie pat ausies
- ☐ Stengiuosi kalbėti kuo trumpiau
- ☐ Skambinu tik esant būtinybei
- ☐ Mobilųjį telefoną laikau įdėkle ar laikiklyje, kurį laikau nuo kūno ne mažesniu kaip 1,5 cm atstumu
- ☐ Kai mobilusis telefonas nereikalingas, aš jį išjungiu (pavyzdžiui, per pamokas, miegodamas)
- ☐ Miegodamas nelaikau mobiliojo telefono po pagalve, šalia lovos
- ☐ Vietoj skambinimo funkcijos esant galimybei naudojuosi trumpųjų žinučių (SMS) siuntimo funkcija

12. Ar Jūsų mokykloje yra kilę konfliktų su mokiniais dėl naudojimosi mobiliaisiais telefonais?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

Jei taip, trumpai aprašykite

.....

13. Ar Jūsų mokykloje mokiniai informuojami apie galimą neigiamą mobiliųjų telefonų poveikį sveikatai?

- ☐ Taip
- ☐ Ne
- ☐ Nežinau

Jei taip, trumpai aprašykite, kokiomis temomis ir kada

.....

Savivaldybė (įrašykite):

Pareigos (įrašykite):

Amžius (įrašykite):

Anketos pildymo data.....

Nuoširdžiai dėkojame Jums už atsakymus.